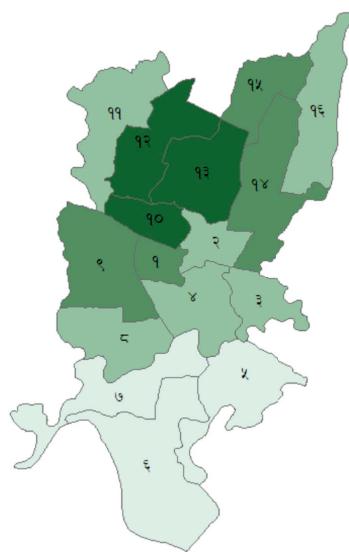
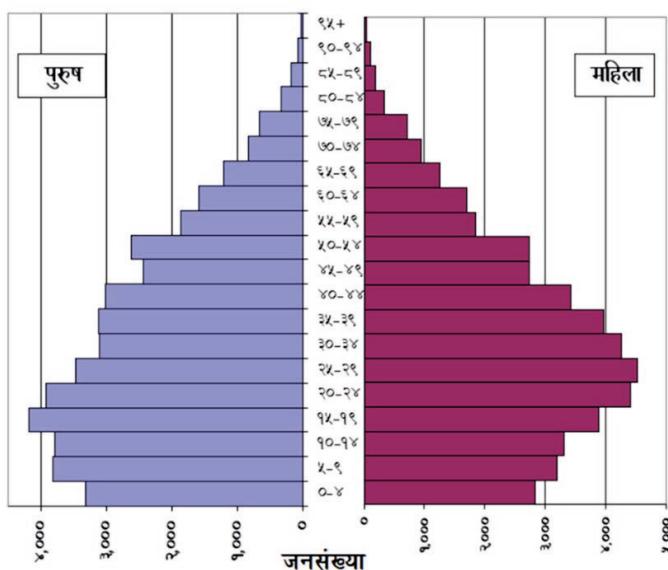

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

जनसांख्यिक प्रतिवेदन

रत्ननगर नगरपालिका

नेपाल सरकार राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय थापाथली काठमाडौं

रत्ननगर नगरपालिका

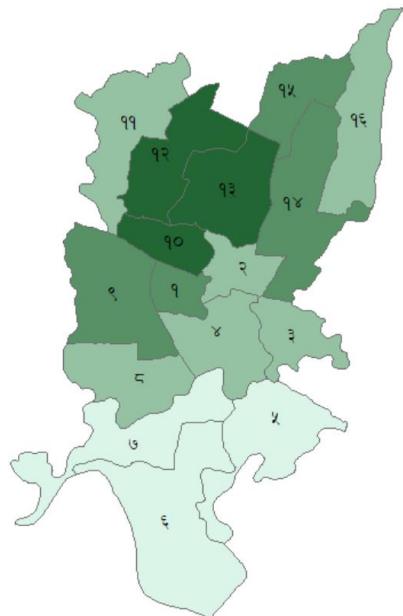
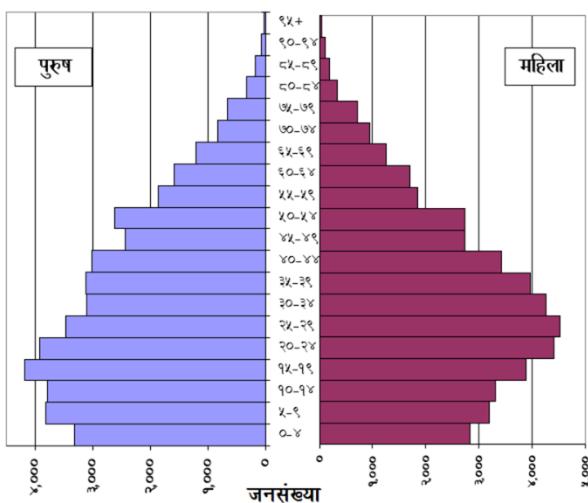
चितवन

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

जनसांख्यिक प्रतिवेदन

रत्ननगर नगरपालिका

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
थापाथली काठमाडौं

रत्ननगर नगरपालिका
चितवन

मन्त्रिय

जनगणनाको मुख्य उद्देश्य जनसंख्याको आकार, संरचना, वितरण र परिवार तथा व्यक्तिसँग जोडिएका विशेषताहरू तयार गरी तथ्यमा आधारित नीति, योजना तथा कार्यक्रम निर्माणको लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारलाई उपलब्ध गराउनु रहेको छ । राजनीतिक परिवर्तन पश्चात् संघीय नेपालको पहिलो जनगणना २०७८ को अन्तिम नतिजा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले २०७९ साल चैत्र १० गते सार्वजनिक गरे पश्चात् राष्ट्रिय, प्रादेशिक लगायत अन्य प्रतिवेदनहरू तथा बडास्तरसम्मका नतिजा सहितका तालिकाहरू सार्वजनिक गरेको छ ।

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले जनगणनाबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गरी स्थानीय तहको जनसांख्यिक प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यक्रम अनुसार यस रत्ननगर नगरपालिकाको जनसांख्यिक प्रतिवेदन तयार गरी नगरपालिकालाई हस्तान्तरण गर्न पाउँदा ज्यादै खुसी लागेको छ ।

राष्ट्रिय जनगणनाको यस प्रतिवेदनले यस नगरपालिकालाई विभिन्न नीति तथा कार्यक्रमहरू बनाउन तथा तिनीहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक जनसांख्यिक, सामाजिक र आर्थिक क्षेत्रका विश्वसनीय र समयानुकूल आधारभूत तथ्याङ्कहरू उपलब्ध हुने विश्वास लिएको छु ।

जनगणनाका तथ्याङ्क र मुख्य सूचकहरू तथा राष्ट्रिय कृषिगणनाबाट प्राप्त स्थानीय तहको तथ्याङ्क र सूचक समावेश गरी यो जनसांख्यिक प्रतिवेदन नेपाली भाषामा प्रकाशित गरिएको छ । यो पुस्तिका तयार गर्ने कार्यमा संयोजन तथा समन्वय गर्नुहुने उपप्रमुख तथ्याङ्क अधिकारी श्री हेमराज रेग्मीलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु । यस प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न जनसंख्या शाखाका निर्देशक श्री दुणिडराज लामिछाने, तथ्याङ्क अधिकृत त्रय श्री नन्दलाल सापकोटा, श्री दीनानाथ लम्साल र श्री निराजन शर्मा तथा कम्प्युटर अधिकृत श्री डोलनारायण श्रेष्ठ, तथ्याङ्क सहायक श्री विष्णुराज रेग्मी र कार्यक्रमको सहजीकरण गर्नु हुने तथ्याङ्क कार्यालय, चितवनका सुपरिवेक्षक श्री रेणु घिमिरेलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

यस जनसांख्यिक प्रतिवेदन तयारीको विभिन्न चरणहरूमा समन्वय, सहयोग तथा सुझाव प्रदान गर्नुहुने रत्ननगर नगरपालिका नगर प्रमुख श्री प्रलाद सापकोटाज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री छविलाल सुवेदी, नगरपालिका अन्तर्गतका विभिन्न शाखाका प्रमुख लगायतका कर्मचारीप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछ ।

यो प्रतिवेदन स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा गरेको पहिलो प्रकाशन भएको हुँदा केही कमी कमजोरी हुन सक्छ । कमी कमजोरी तथा त्रुटी भए सुधार गर्दै जाने नै छौ । यो प्रतिवेदन सबै स्थानीय तहको लागि नमुनाको रूपमा रहनेछ र यसलाई अनुसरण गरी सबै स्थानीय तहले आफ्नो स्थानीय तहको जनसांख्यिक प्रतिवेदन तयार गर्नु हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

तोयम राया

प्रमुख तथ्याङ्क अधिकारी (सचिव)

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

मन्तव्य

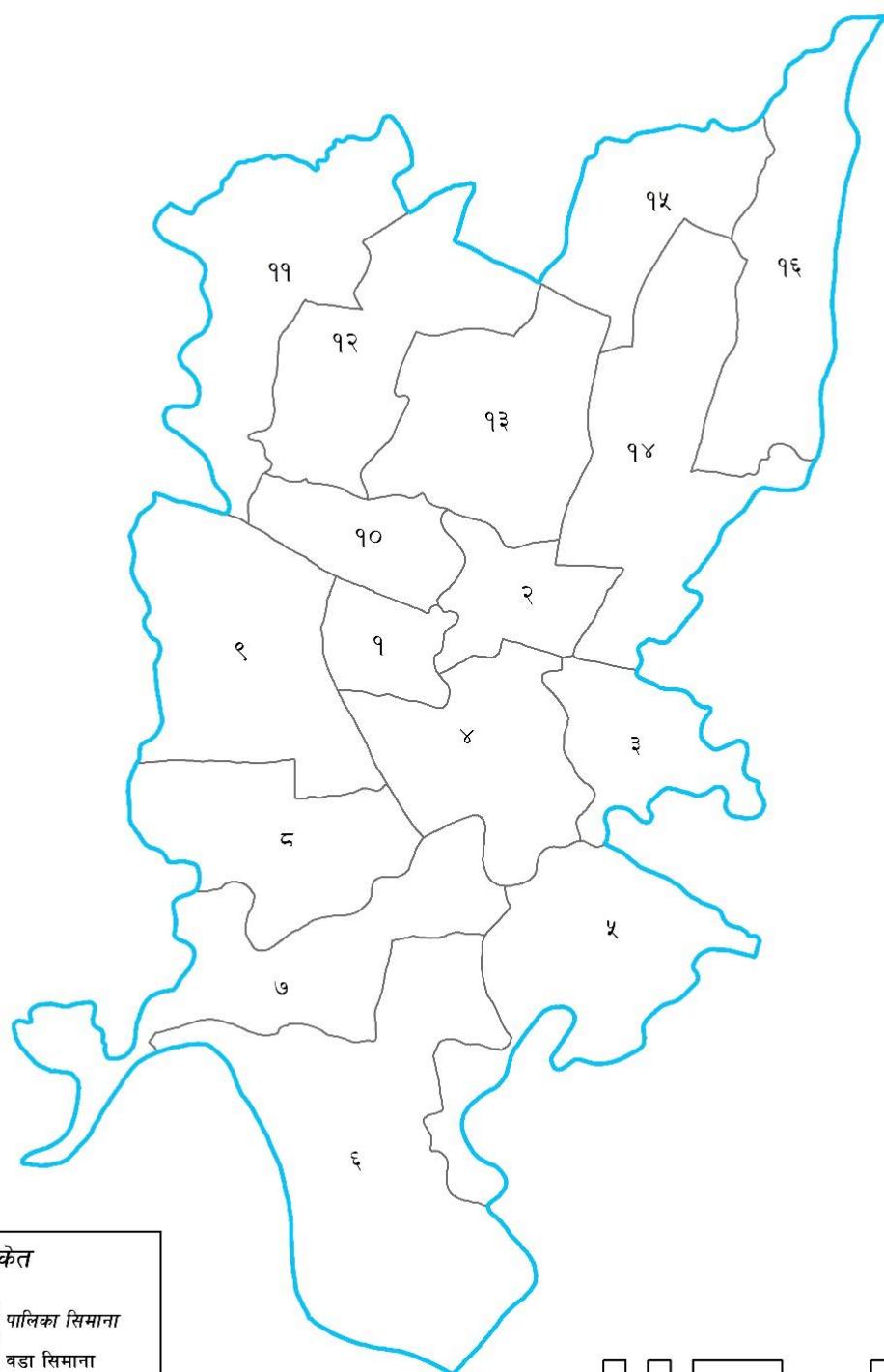
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय काठमाडौंको आयोजना एवं तथ्याङ्क कार्यालय चितवनको समन्वयमा रत्नगर नगरपालिकाका कर्मचारीको संलग्नतामा जनसांख्यिक प्रतिवेदन (Demographic Profile) तयारी गरिएको छ । नेपालका ७५३ स्थानीय तहमध्ये पहिलोपटक रत्नगर नगरपालिकामा जनसांख्यिक प्रतिवेदनको अन्तिम दस्तावेज तयार भै नगरपालिकालाई हस्तान्तरण भएकोमा हामी सबै नगरबासीहरु हर्षित भएका छौं ।

आजको एकाईसौ शताब्दीमा तथ्याङ्कको भूमिका अत्यन्त महत्वपूर्ण रहेको छ । हरेक निर्णय गर्दा तथ्याङ्कलाई आत्मसाथ गर्दै गर्नुपर्ने हुन्छ । तथ्याङ्क संकलन र संकलित तथ्याङ्कबाट तयार पारिएको प्रतिवेदन यस नगरपालिकाको योजना निर्माण प्रक्रियाको मेरुदण्ड नै हुने हामीले महसुस गरेका छौं । यस प्रतिवेदनले समस्त नगरको यथार्थ तथ्याङ्क थाहा पाउन सहजता प्रदान गर्नेछ र नगरको नीति तथा कार्यक्रम निर्माण, योजना तर्जुमा, क्षेत्रगत बजेट विनियोजन, आवधिक योजना निर्माण तथा नगरको विकासमा थप सुधार गर्नुपर्ने विषयवस्तुहरुमा सहजिकरण गर्नेछ भन्नेमा हामी विश्वस्त छौं ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा समेटिएका विषयवस्तुहरुको तथ्याङ्कलाई यो जनसांख्यिक प्रतिवेदन तयार गर्ने महत्वपूर्ण कार्यमा संलग्न हुनुभएकोमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, काठमाडौं लाई विशेष धन्यवाद दिई उक्त प्रक्रियामा समन्वयात्मक भूमिका निभाउनु हुने तथ्याङ्क कार्यालय चितवन र राय सुझाव दिनुहुने यस नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु, कार्यपालिका सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगाएत सम्पूर्ण शाखा प्रमुखहरुलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

.....
प्रलाद सापकोटा
नगर प्रमुख

रत्ननगर नगरपालिका

संकेत

- पालिका सिमाना
- वडा सिमाना

0 0.3 0.6 1.2 1.8 2.4 Miles

विषयसूची

खण्ड १: परिचय	१
परिचय.....	१
खण्ड २: घर तथा परिवारिक विवरण	३
घरको मुख्य प्रयोग.....	३
घरको तला	३
घरको आयुः.....	३
आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार	४
बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरणः.....	४
प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम	४
बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरणः.....	५
घरको स्वामित्व.....	५
घरको जग	७
घरको वाहिरी गारो	९
घरको छानो	१०
घरको भुई	१२
परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत	१३
परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन	१५
परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत.....	१६
परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय	१८
परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरु	२०
आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको वर्गीकरण	२३
कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण.....	२३
परिवारमा अनुपस्थित विदेश.....	२४
परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको उमेर समुह अनुसारको विवरण.....	२५
अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण	२५
परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण	२५
परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको गएको देश र जानुको कारण अनुसारको विवरण	२६
परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको जाँदाको अवस्थामा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसारको विवरण	२७
घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व	२७
मृत्यु सम्बन्धी विवरण	२८
मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समुह अनुसारको विवरण.....	२८

विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण	२९
१५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था	३०
खण्ड ३: जनसांख्यिक विवरण	३१
जनसंख्या र लैङ्गिक अनुपात	३१
परिवार संख्या र परिवारको औसत आकार	३३
परिवारको संरचना:	३४
उमेरगत जनसंख्या	३४
उमेर समूहअनुसार जनसंख्याको संरचना	३७
बृहत उमेर समूह अनुसार र विशेष उमेर अनुसारको जनसंख्या	३८
उमेर अनुसार परिवारमूलीको संख्या	३९
नगरपालिकामा जातजातिको अवस्था	४१
मातृभाषाको अवस्था	४३
धर्म सम्बन्धी विवरण	४५
दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या	४६
पूर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या	४६
नेपालमा बसोवास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकहरुको जनसंख्या	४८
जनसंख्याको वैवाहिक स्थिति	४८
पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	४९
अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण	५०
खण्ड ४: जनसंख्याको शैक्षिक स्थिति.....	५२
साक्षरता दर (५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका)	५२
साक्षर जनसंख्याको उत्तीर्ण गरेको तह सम्बन्धी विवरण	५६
५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका हाल स्कूल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण	५८
अध्ययन गरेको क्षेत्र	६३
खण्ड ५: बसाईसराई सम्बन्धी विवरण	६६
जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या	६६
जन्मेको देश	६७
पछिल्लो पटक बसाइँ सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या	६८
मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोवास गर्न आउनुको कारण	६८
यस अधिको बसोवास भएको देश	७१
विदेशबाट यस स्थानमा बसोवास गर्न आउनुको कारण	७१
खण्ड ६: प्रजनन सम्बन्धी विवरण	७४
जीवनकाल भरि जन्माएका बच्चाको संख्या अनुसारको महिला संख्या	७४
महिलाको उमेर समूह अनुसार जीवितै जन्मिएका, जीवितै जन्मिएर मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरुको संख्या	७४

विगत १२ महिनामा जिवितै जन्मिएका बच्चाहरु जन्माएका महिलाहरुको संख्या र जिवितै जन्मिएका बच्चाहरुको संख्या	७६
उमेरगत प्रजनन दर र कुल प्रजनन दर (Age Specific Fertility Rate).....	७६
खण्ड ७: आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण	७८
आर्थिक काम गरेको अवधि	७८
आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण	७८
आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या	७९
आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या.....	८०
आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार अनुसारको विवरण.....	८१
आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण	८२
आर्थिक काम नगर्नुको कारण.....	८२
१८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति.....	८२
पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था	८३
खण्ड ८: कृषि सम्बन्धी विवरण	८४
कृषि सम्बन्धी विवरण	८४
जग्गाको उपभोग	८४
जग्गाको उपयोग	८५
पशुपन्धीको विवरण	८५
अनुसूचीहरु	८७
अनुसूची १: नगरपालिका र वडाको उमेर समुह अनुसार जनसंख्या	८७
अनुसूची २ : परिवारमा अनुपस्थित (विदेश अक्सर बसोबास गर्ने) व्यक्ति गएको देश र गएको कारण.....	९८
अनुसूची ३ : आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको विवरण	१००
अनुसूची ४: समूहकृत देशहरुको नाम र सो अन्तर्गत राखिएका देशको नाम	१०४

तालिका सूची :

तालिका १ : घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (% मा).....	३
तालिका २ : घरको तला अनुसारको विवरण (% मा).....	३
तालिका ३ : घरको आयु अनुसारको विवरण (% मा)	४
तालिका ४ : आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवारको विवरण (% मा)	४
तालिका ५ : बैक तथा वित्तीय संस्थामा बैक खाता सम्बन्धी विवरण (% मा)	४
तालिका ६ : प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या विवरण (% मा)	५
तालिका ७ : बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवारको विवरण (% मा)	५
तालिका ८ : घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या	५
तालिका ९ : प्रयोग गरेको घरको जगको बनोट अनुसार परिवार संख्या.....	८
तालिका १० : आवासीय एकाइको बाहिरी गारेको बनोट अनुसार परिवार संख्या	९
तालिका ११ : घरको छानाको बनोट अनुसार परिवारको संख्या.....	११
तालिका १२ : घरको भुईको बनोट अनुसार परिवार संख्या	१२
तालिका १३ : खानेपानीको मुख्य स्रोत अनुसार परिवार संख्या	१४
तालिका १४ : परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवार संख्या.....	१५
तालिका १५ : परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवार संख्या	१७
तालिका १६ : परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या	१८
तालिका १७ : घरायसी साधन/सुविधा अनुसारको परिवार संख्या	२१
तालिका १८ : आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको वर्गीकरण	२३
तालिका १९ : परिवारले सञ्चालन गरेको कृषि बाहेक साना घरेलु व्यवसाय अनुसारको विवरण	२४
तालिका २० : परिवारमा अनुपस्थित विदेश.....	२४
तालिका २१ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिहरूको विदेश जाँदाको उमेर तथा लिङ्ग अनुसारको विवरण.....	२५
तालिका २२ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको लिङ्ग तथा देश अनुसारको विवरण.....	२५
तालिका २३ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश गएको देश, लिङ्ग तथा कारण अनुसारको विवरण	२६
तालिका २४ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्ति र विदेश जाँदा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसार विवरण	२७
तालिका २५: मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समुह अनुसारको विवरण	२९
तालिका २६: मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण	२९
तालिका २७ : परिवार संख्या, जनसंख्या तथा लैङ्गिक अनुपात	३१
तालिका २८ : परिवारको संरचनागत विवरण	३४
तालिका २९ : उमेरगत (Single Year) जनसंख्या	३५
तालिका ३०: नगरपालिकामा उमेर समुह अनुसार जनसंख्या	३८
तालिका ३१ : विशेष उमेर समुह अनुसारको जनसंख्या	३९
तालिका ३२ : उमेर समुह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत	४०
तालिका ३३ : नगरपालिकामा जातजाति अनुसारको जनसंख्या.....	४१
तालिका ३४ : नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या.....	४३
तालिका ३५: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको जनसंख्या	४५
तालिका ३६: नगरपालिकामा बोलिने दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या	४६
तालिका ३७ : नगरपालिकामा बोलिने पूर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या	४७
तालिका ३८: नगरपालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकको जनसंख्या.....	४८
तालिका ३९६: वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्या	४८
तालिका ४० : दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	४९
तालिका ४१ : अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण.....	५०

तालिका ४२: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या	५०
तालिका ४३: साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण	५३
तालिका ४४ : साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह	५७
तालिका ४५: हाल स्कुल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण	५८
तालिका ४६: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण	६३
तालिका ४७: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या	६६
तालिका ४८ : विदेश जन्म भएकाहरु जन्म भएको देश अनुसारको जनसंख्या वितरण	६७
तालिका ४९: पछिल्लो पटक बसाइँ सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या	६८
तालिका ५० : अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारण	६९
तालिका ५१: यस अधिको बसोवास विदेश हुनेहरुको यस अधि बसोवास गरेको देश	७१
तालिका ५२: यस अधिको बसोवास विदेश हुनेको यस पालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारण	७२
तालिका ५३: १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जीवित जन्माएको बच्चाको संख्या र महिलाको उमेर समूहको आधारमा महिलाको संख्या	७४
तालिका ५४: १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जन्माएका जीवित बच्चाहरु, जीवित जन्मेर मरेका बच्चाहरु र अहिलेसम्म जीवित रहेका बच्चाहरुको संख्या	७५
तालिका ५५: १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले विगत १ वर्षमा जीवित जन्माएको बच्चाको संख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको संख्या	७६
तालिका ५६ : उमेर विशिष्ट प्रजनन दर.....	७६
तालिका ५७ : आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)	७८
तालिका ५८ : आर्थिक कियाकलापमा संलग्नता अनुसारको जनसंख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	७९
तालिका ५९: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका).....	८०
तालिका ६०: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका).....	८१
तालिका ६१: रोजगारीको अवस्था अनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)....	८१
तालिका ६२: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	८२
तालिका ६३: आर्थिक काम नगर्नुको कारण अनुसार जनसंख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)	८२
तालिका ६४: वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति	८३
तालिका ६५ : पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था	८३
तालिका ६६ : कृषक संख्या, चलन गरेको जग्गाको क्षेत्रफल, कित्ता संख्या र सिंचित क्षेत्रफल	८४
तालिका ६७ : कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको उपभोग.....	८४
तालिका ६८ : कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	८५
तालिका ६९ : पाल्तु चौपाया र पन्छीको संख्या र कृषक परिवार	८५

रेखाचित्र सूची :

रेखाचित्र १ : वडा अनुसार घरको स्वामित्व आफ्नै भएका परिवारको विवरण (% मा).....	७
रेखाचित्र २: नगरपालिकामा घरको स्वामित्व अनुसार परिवारको विवरण (% मा).....	७
रेखाचित्र ३ : नगरपालिकामा घरको जग अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	८
रेखाचित्र ४ : नगरपालिकामा घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	९०
रेखाचित्र ५: नगरपालिकामा घरको छानोको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	९२
रेखा चित्र ६: नगरपालिकामा घरको भुईको बनौट अनुसार परिवारको विवरण (% मा).....	९३
रेखा चित्र ७ : नगरपालिकामा खानीपानीको मुख्य स्रोत अनुसार परिवारको विवरण (% मा).....	९५
रेखाचित्र ८ : नगरपालिकामा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवारको विवरण (% मा).....	९६
रेखाचित्र ९ : नगरपालिकामा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	९८
रेखाचित्र १०: नगरपालिकामा परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण (% मा).....	१९
रेखाचित्र ११ : वडा अनुसार घरायसी सेवा/सविधा प्रयोग गर्ने परिवारको विवरण (% मा)	२३
रेखाचित्र १२ : अनुपस्थित परिवार (विदेश) % र पुरुष तथा महिलाको %	२४
रेखाचित्र १३ : महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर जग्गाको विवरण	२८
रेखाचित्र १४ : मृत्यु भएका पुरुष तथा महिलाको विवरण (% मा)	२८
नक्सा १५: रत्ननगर नगरपालिकाको वडा अनुसारको जनसंख्या वितरण.....	३२
रेखाचित्र १६: वडा अनुसार २०६८ र २०७८ को जनसंख्या	३३
रेखाचित्र १७ : नगरपालिका र वडा अनुसारको लैङ्गिक अनुपात.....	३४
रेखाचित्र १८: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड	३७
रेखाचित्र १९: लिङ्ग अनुसार परिवारमुली (%मा) (कुल परिवार संख्याको)	४०
रेखाचित्र २०: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० जातजातिको विवरण (% मा)	४३
रेखाचित्र २१: नगरपालिकामा बोलिने प्रमुख पाँच मातृभाषाको विवरण (% मा).....	४४
रेखाचित्र २२: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको विवरण (% मा)	४५
रेखाचित्र २३: वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्याको विवरण (% मा)	४९
रेखाचित्र २४: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर (% मा).....	५०
रेखाचित्र २५: अपा·ताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या (% मा)	५१
रेखाचित्र २६: नगरपालिकाको २०६८ र २०७८ को साक्षरता दर (% मा)	५२
नक्सा २७ : वडा अनुसार महिलाको साक्षरता दर.....	५५
रेखाचित्र २८: वडा अनुसार साक्षरता दर (% मा)	५६
रेखाचित्र २९: नगरपालिकाका साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह (% मा).....	५७
रेखाचित्र ३०: नगरपालिकाका हाल स्कुल गएको वा नगएको विवरण (% मा)	६२
रेखाचित्र ३१: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण	६५
रेखाचित्र ३२: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या (% मा)	६७
रेखाचित्र ३३: अर्को पालिका र जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (% मा)	७०
रेखाचित्र ३४: विदेशबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (% मा)	७३
रेखाचित्र ३५: उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको प्रवृत्ति	७७
रेखाचित्र ३६: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण %मा	८०

खण्ड १: परिचय

परिचय

नगरपालिकाको पृष्ठभूमि :

नेपालको बागमती प्रदेश अन्तर्गत रहेको, तेस्रो पर्यटकीय गन्तव्य चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जसँग जोडियर रहेको रत्ननगर नगरपालिका बसोबास योग्यस्थानको रूपमा चिनिन्छ । नेपालको पूर्व पश्चिम राजमार्गले बीच भागबाट काटेको यस नगरपालिका सुगमताको दृष्टिले पनि सहज पहुँच भएको उत्कृष्ट स्थान हो । यो नगरपालिका साविक रत्ननगर नगर उन्मुख गा.वि.स. र पञ्चकन्या गा.वि.स.को पुरै भाग समावेश भै मिति २०५३/१०/११ स्थापना भएको तथा मिति २०७१/०८/१६ गतेको नेपाल सरकारको निर्णयले साविक पिठुवा गा.वि.स.र बछौली गा.वि.स.समायोजन पछि विस्तार भएको हो । यो नगरपालिका विशिष्ट प्रकारको विशेषताले भरिपूर्ण छ । प्रशस्त उर्वरकृषि भूमि, बरण्डाभार क्षेत्रको जंगल, दुर्लभ वन्यजन्तु र चराहरुको वासस्थान, सिमसार क्षेत्रले शोभायमान र सुन्दर नगरी हो ।

ऐतिहासिक पृष्ठभूमि नामाकरण:

शुरुमा आदिवासी थारु समुदायको मात्र बसोबास रहेको यस नगरपालिकामा ओलो रोगको उन्मुलन पछि मात्र अन्य जिल्लाबाट विभिन्न जातजातीहरु बसाई सरी आई बसोबास गर्न थालेको पाईन्छ । हाल यस क्षेत्रमा यहाँका आदिवासी भन्दा अन्य स्थानबाट बसाई सरेर आई बसोबास गर्ने जातजातीको बाहुल्यता रहेको छ । यहाँ विभिन्न जिल्लाका भिन्न भिन्न जातजातिहरुको बसोबास रहे पनि सबै समुदाय बीच पारस्परिक सम्बन्ध रहदै आएको छ । यस क्षेत्रको विषयमा विभिन्न किम्बदन्ती पनि रहदै आएको छ । त्रेता युगमा भगवान श्रीकृष्णले गोकुलबाट गाई चराउन ल्याउने क्रममा लौराले घोचेर गाईवस्तुलाई खुवाउने पानी निकालेकोले उक्त ठाऊँलाई लैरी घोल भनेर चिनिन्छ । यसैबाट रत्ननगर हुन गएको भन्ने भनाई पनि रहेको पाइन्छ । शिवपुराण अनुसार कामदेवको पति रतीले यसै ठाऊँमा शिवको ध्यान गरी आफ्नो पति वरदान स्वरूप पाई ईच्छा सिद्ध भएकोले उनै रतीको नामबाट रत्ननगर रहन गएको भन्ने मत पनि भिन्नो रूपमा रहेको छ । तत्कालीन देवौली गाउँ पञ्चायत नामले परिचित यस क्षेत्र तत्कालीन महारानी रत्नराज्यलक्ष्मी शाहको भ्रमणपछि उक्त देवौली गाउँको नाम परिवर्तन भै रत्ननगर गा.वि.स. हुदै रत्ननगर नगरपालिका नाम रहन गएको भनाई रहदै आएको छ ।

भौगोलिक अवस्था

क्षेत्रफल : ६८.६७ वर्ग कि.मी.

पूर्व : खैरहनी न.पा.

पश्चिम : बरण्डाभार जंगल क्षेत्र

उत्तर : कालिका नगरपालिका

दक्षिण : खैरहनी न.पा. र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज

अवस्थिती : २७ डिग्री ३२ मिनेट ५५ सेकेण्डदेखि २७ डिग्री ४० मिनेट ५२ सेकेण्ड

देशान्तर : ८४ डिग्री २८ मिनेट ४ सेकेण्डदेखि ८४ डिग्री ३३ मिनेट ५० सेकेण्ड

समुन्द्र सतहबाट उचाई :

अग्लो : २१४ मि. भतुयाहा र.न.पा. १६

होचो : १८१ मि. ठूलो रासी र खगेरी खोलाको दोभान

हावापानी : उष्ण

तापक्रम : न्यूनतम १२ डिग्री से, अधिकतम ३९ डि.से.

औषत वर्षा : २२६७ मि.मि.

औषत परिवार सदस्य : ४.०१ जना

बार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर : २.४२ प्रतिशत

जनघनत्व : १३०९ जना प्रति वर्गकि.मि.

भौगोलिक स्वरूप : उत्तर पूर्वबाट पश्चिम दक्षिणतर्फ ढलेको समथर भू-भाग

राजनैतिक अवस्था

भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना तथा राजनैतिक र प्रशासनिक विभाजनः

प्रदेश : ३

प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. : चितवन १

प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र : चितवन १ ख

नगरपालिका : रत्ननगर

वडा संख्या : १६

टोल विकास संस्था : २६५

केन्द्र : रत्ननगर न.पा. वडा नं. १ बकुलहर

नगरपालिकामा रहेका प्रमुख ५ वटा जातजाति, मातृभाषा र धर्म

जातजातिको नाम	जम्मा	
	संख्या	%
जम्मा	८९९०५	१००
ब्राह्मण - पहाड	३००९५	३३.५
थारू	१३६८३	१५.२
क्षेत्री	११४९२	१२.८
तामाङ्ग	५७०२	६.३
नेवाः (नेवार)	५४५४	६.१

मातृभाषा	जम्मा	
	संख्या	%
जम्मा	८९९०५	१००.०
नेपाली	६२५५५	६९.६
थारू	१३०५४	१४.५
तामाङ्ग	३८०७	४.२
भोजपुरी	३३१४	३.७
नेपालभाषा (नेवारी)	२१४४	२.४

धर्म	जम्मा	
	संख्या	%
जम्मा	८९९०५	१००.०%
हिन्दू	७८२७९	८७.१%
बौद्ध	६८८६	७.७%
इस्लाम	२५०१	२.८%
क्रिस्चियन	१९६८	२.२%
प्रकृति	१६८	०.२%

खण्ड २: घर तथा पारिवारिक विवरण

घरको मुख्य प्रयोग

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा रहेका कुल २४ हजार २४० वटा घरहरूमध्ये मुख्यरूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ७८.७४ %, व्यापार व्यवसाय ४.७२ %, गोठ/धन्सार/मतान ४.४५ प्रतिशत, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ४.३४ %, खाली घर ३.९० %, होटल तथा लज ०.९४ %, उद्योग/कलकारखाना ०.९२ %, शैक्षिक ०.७३ %, संस्थागत ०.७१ %, सरकारी ०.२९ %, बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.१५ प्रतिशत र स्वास्थ्यजन्य ०.१२ % रहेका छन्।

जुन समग्र नेपालमा मुख्यरूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ७९.७ %, गोठ/धन्सार/मतान १०.१ प्रतिशत, खाली घर ६.३ %, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ५.९ %, व्यापार ३.१ %, शैक्षिक १.१ %, उद्योग/कलकारखाना र संस्थागत ०.४/०.४ %, सरकारी ०.३ %, होटल तथा लज ०.३ %, स्वास्थ्यजन्य ०.२ % र बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.१ % रहेका छन्।

तालिका १: घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (%) मा

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको प्रतिशत											
		आवासीय	व्यापार व्यवसाय	सरकारी	शैक्षिक	स्वास्थ्य	उद्योग कलकारखाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था	संस्थागत	होटेल तथा लाज	गोठ/धन्सार	अन्य	खाली
नेपाल	७५५२०६६	७९.७४	३.०९	०.३७	१.१२	०.२०	०.४३	०.०९	०.४१	०.३२	१०.१२	५.३७	६.२६
चितवन	१९४७१२	७४.८५	४.७६	०.२५	०.८९	०.१७	०.९१	०.१०	०.७६	०.६८	७.६८	४.६६	४.२८
रत्ननगर	२४२४०	७८.७४	४.७२	०.२९	०.७३	०.१२	०.९२	०.१५	०.७१	०.९४	४.४५	४.३४	३.९०

घरको तला

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस रत्ननगर नगरपालिकामा रहेका कुल २४ हजार २ सय ४० वटा घरहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ६६.११ % घर एक तले रहेका छन् जुन चितवन जिल्लामा ६८.५२ % रहेको छ। यसैरारी दोस्रोमा दुई तले २७.१९ % छ। उक्त प्रतिशत चितवन जिल्लामा २४.७९ % रहेको छ। ५ देखि ७ तले घर रत्ननगर नगरपालिकामा ०.१७ % छन्। विस्तृत विवरण तलको तालिका ५९ मा दिइएको छ।

तालिका २: घरको तला अनुसारको विवरण (%) मा

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको तला अनुसार प्रतिशत							
		१	२	३	४	५-७	८-९	१०+	नखुलेको
नेपाल	७५५२०६६	५९.८२	२८.७८	९.१७	१.३०	०.६४	०.०१	०.००	०.२८
चितवन	१९४७१२	६८.५२	२४.७९	५.७६	०.६०	०.१९	०.००	०.००	०.१४
रत्ननगर	२४२४०	६६.११	२७.१९	६.००	०.५२	०.१७	०.००	०.००	०.००

घरको आयु:

जनगणना २०७८ मा संकलिन विवरण बमोजिम घर निर्माण भएको वर्ष अनुसार नतिजा सार्वजनिक भएकोमा घरको आयुलाई १२ वटा (० वर्ष, १ वर्ष, २ वर्ष, ३ वर्ष, ४ वर्ष, ५-९ वर्ष, १०-१४ वर्ष, १५-१९ वर्ष, २०-२९ वर्ष, ३०-४९ वर्ष, ५०-९९ वर्ष र १०० वर्ष भन्दा माथि) मा वर्गीकरण गरिएको छ। जनअनुसार रत्ननगर नगरपालिकामा रहेका कुल २४,२४० वटा घर मध्ये सबैभन्दा बढी २१.४२ % घर ५-९ वर्षका रहेका छन् भने सबैभन्दा कम १०० भन्दा बढी वर्षका ०.२७ % घर रहेका छन्। उक्त संख्या चितवन जिल्लामा क्रमशः २२.२६ र ०.३० % रहेको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तालिका ६० मा राखिएको छ।

तालिका ३: घरको आयु अनुसारको विवरण (% मा)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको आयु अनुसार प्रतिशत												
		० वर्ष	१ वर्ष	२ वर्ष	३ वर्ष	४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२९ वर्ष	३०-४९ वर्ष	५०-९९ वर्ष	१००+ वर्ष	
नेपाल	७५५२०६६	३.५४	५.६८	५.६१	६.५०	६.६३	२०.६६	१५.२९	९.६४	१२.४७	८.१२	२.९७	०.५३	२.३७
चितवन	१९४७१२	४.६२	५.७३	५.६५	५.९९	५.४७	२२.२६	१७.३४	११.३२	१३.६९	५.३६	०.८४	०.३०	१.४२
रत्नगर	२४२४०	४.२६	५.३७	५.५६	६.३४	५.६८	२१.४२	१६.५५	१०.५०	१५.१५	६.३१	०.६७	०.२७	१.९३

आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार

नगरपालिकामा रहेको कुल २२,४०३ परिवार मध्ये मात्र ४.७ % परिवारले आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान लिएको देखिन्छ । उक्त % चितवन जिल्लामा ५.२५ % र देशमा १०.२७ % रहेको छ । विस्तृत विवरण तालिका ६१ मा राखिएको छ ।

तालिका ४: आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवारको विवरण (% मा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संथागत बाहेक)	आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवारको प्रतिशत		
		लिएका	नलिएका	नखुलेको
नेपाल	६६६०८४१	१०.२७	८९.३३	०.४०
चितवन	१७९१६७	५.२५	९४.४७	०.२८
रत्नगर	२२४०३	४.७६	९५.०७	०.१७

बैक तथा वित्तीय संस्थामा बैक खाता सम्बन्धी विवरण:

नगरपालिकाका जम्मा २२,२०४ परिवार मध्ये ७४.६९ % परिवारमा कम्तिमा १ जना सदस्यको बैक खाता रहेको देखिन्छ । यसै गरी कुल ८९,९०५ जना मध्ये २८.४० % व्यक्तिको कुनै कुनै बैक तथा वित्तीय संस्था (सहकारी संस्था बाहेक) मा खाता रहेको देखिन्छ । यसैगरी कुल ४३,५३१ पुरुष मध्ये ३८.९७ % र कुल ४६,३७४ जना महिला मध्ये ३७.९७ %को बैक तथा वित्तीय संस्थामा कम्तिमा एउटा बैक खाता रहेको छ । विस्तृत विवरण तालिका नं. मा नेपाल र चितवनको समेत विवरण राखिएको छ ।

तालिका ५: बैक तथा वित्तीय संस्थामा बैक खाता सम्बन्धी विवरण (% मा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संथागत बाहेक)	जनसंख्या (संथागत बाहेक)			कम्तिमा एउटा खाता भएको परिवारको प्रतिशत	बैक खाता भएको व्यक्तिको प्रतिशत		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल	६६६०८४१	२८९८५३६४	१४११८९९१	१४८६६३७३	६१.८९	२५.५६	२६.४२	२४.७४
चितवन	१७९१६७	७११२७७	३४५०९८	३६६२५९	७२.३१	३५.२६	३५.८९	३४.६६
रत्नगर	२२४०३	८९९०५	४३५३१	४६३७४	७४.६९	३८.४०	३८.९७	३७.८७

प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम

जनगणना २०७८ अनुसार नगरपालिकाका कुल २२,४०३ व्यक्तिगत परिवार मध्ये मात्र ३,९२९ अर्थात् १७.५४ % परिवारमा कम्तिमा १ जना व्यक्तिले प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको देखिन्छ । उक्त % चितवन जिल्लामा १४.०६ रहेको छ । यसैगरी उल्लेखित ३,९२९ परिवारका ५,०८८ जना अर्थात् ७.८२ % (१८ वर्ष माथिको जनसंख्याको) ले उक्त तालिम लिएको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तालिका ६३ मा राखिएको छ ।

तालिका ६: प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या विवरण (% मा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या			
			व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको व्यक्ति कम्तिमा १ जना भएको परिवार		जनसंख्या	
			संख्या	प्रतिशत	व्यवसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको जनसंख्या	प्रतिशत (१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको)
नेपाल	६६६०८४१	५०५८२०	८३६१२७	१२.५५	१०८१६४६	५.६७
चितवन	१७९९६७	५०५८२०	२५१८६	१४.०६	३२४२५	६.४१
रत्ननगर	२२४०३	६५०७९	३९२९	१७.५४	५०८८	७.८२

बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण:

नगरपालिकाका जम्मा २२,४०३ परिवार मध्ये २८.१५ % परिवारले कुनै बैक तथा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट ऋण लिएको देखिन्छ भने चितवन जिल्लामा २८.०९ % र नेपालमा २५.५९ % रहेको छ। विस्तृत विवरण तालिका ६४ मा दिइएको छ।

तालिका ७: बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएका परिवारको विवरण (% मा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	ऋण लिएका परिवारको प्रतिशत	
		लिएका	नलिएका
नेपाल	६६६०८४१	२५.५९	७४.४१
चितवन	१७९९६७	२८.०९	७१.९१
रत्ननगर	२२४०३	२८.१५	७१.८५

घरको स्वामित्व

रत्ननगर नगरपालिकामा परिवारले आवासीय रूपमा प्रयोग गरिरहेको घरको स्वामित्व हेदा कुल २२,४०३ परिवार मध्ये ८३.३ % परिवारहरु आफै स्वामित्वका आवासीय एकाइमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ भने १५.४ % परिवारहरु भाडामा लिइएको आवासीय एकाइमा बसिरहेको देखिन्छ। जनगणना २०७८ अनुसार ०.५ % परिवारहरु संस्थागत एकाइमा अर्थात् तिनीहरु कुनै संस्थाले प्रयोग गर्न दिईएको आवासीय एकाइमा र ०.८ % परिवार अन्य प्रकारको स्वामित्वको एकाइमा बसोबास गरेको देखिन्छ। २०६८ को जनगणना अनुसार आफै स्वामित्वमा घर भएका परिवार ८१.०५ % रहेको थियो भने भाडामा बस्ने १४.८१ % थिए।

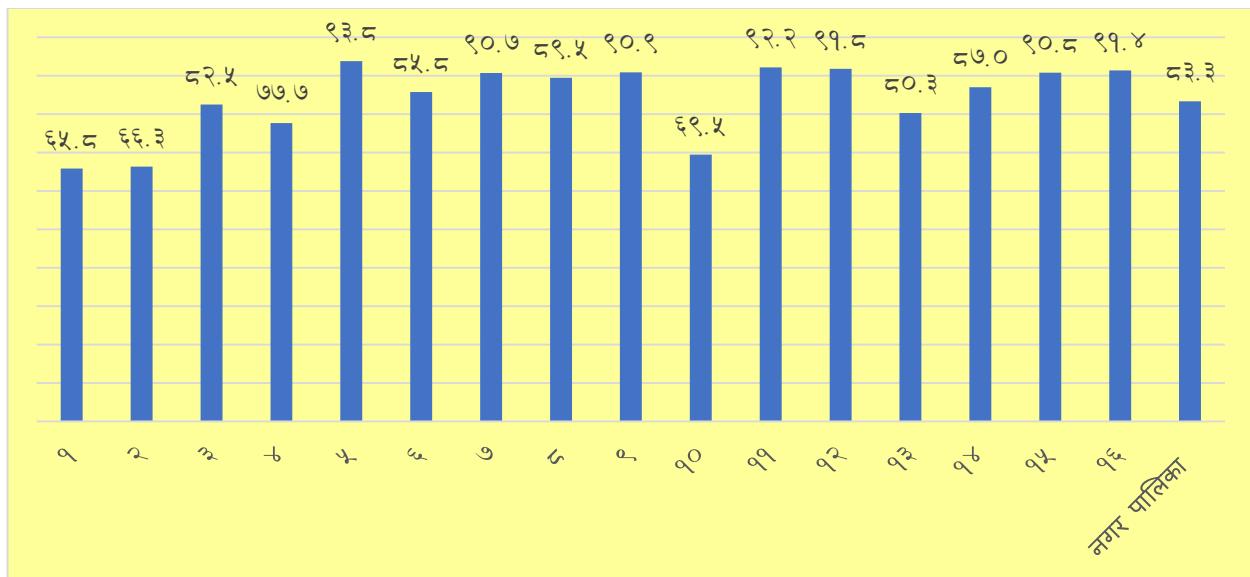
वडागत रूपमा हेदा सबैभन्दा बढी वडा नं ५ मा ९३.८ % परिवार आफै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम वडा नं १ मा ६५.८ % परिवार आफै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ। भाडामा बसोबास गर्ने परिवारको संख्या सबैभन्दा बढी वडा नं १ र २ मा ३२.८ % छ भने सबैभन्दा कम वडा नं ५ मा ४.९ % रहेको छ। अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका ८ दिइएको छ।

तालिका ८: घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या

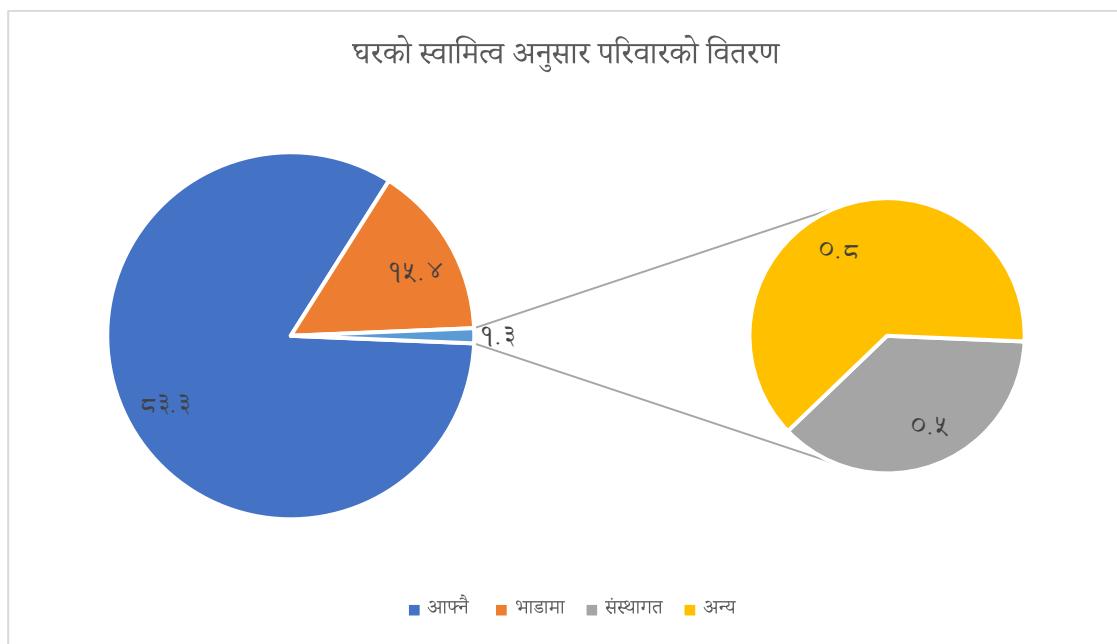
वडानं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको स्वामित्व			
			आफै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
१	संख्या	१४२८	९४०	४६९	११	८
	%	१००.०	६५.८	३२.८	०.८	०.६
२	संख्या	१३४०	८८९	४३९	६	६
	%	१००.०	६६.३	३२.८	०.४	०.४

बडानं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको स्वामित्व			
			आपनै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
३	संख्या	१२३६	१०२०	२०३	७	६
	%	१००.०	८२.५	१६.४	०.६	०.५
४	संख्या	११०१	८५५	२१४	६	२६
	%	१००.०	७७.७	१९.४	०.५	२.४
५	संख्या	९५५	८९६	४७	८	४
	%	१००.०	९३.८	४.९	०.८	०.४
६	संख्या	९७७	८३८	१०७	१२	२०
	%	१००.०	८५.८	११.०	१.२	२.०
७	संख्या	८६३	७८३	४४	१०	२६
	%	१००.०	९०.७	५.१	१.२	३.०
८	संख्या	१११०	९९३	८६	८	२३
	%	१००.०	८९.५	७.७	०.७	२.१
९	संख्या	१४५८	१३२५	१२५	०	८
	%	१००.०	९०.९	८.६	०.०	०.५
१०	संख्या	२१२८	१४७८	६२६	६	१८
	%	१००.०	६९.५	२९.४	०.३	०.८
११	संख्या	१२०५	११११	८९	१	४
	%	१००.०	९२.२	७.४	०.१	०.३
१२	संख्या	१९२३	१७६५	१४७	६	५
	%	१००.०	९१.८	७.६	०.३	०.३
१३	संख्या	२२२३	१७८५	४१६	१३	९
	%	१००.०	८०.३	१८.७	०.६	०.४
१४	संख्या	१६८४	१४६५	२००	६	१३
	%	१००.०	८७.०	११.९	०.४	०.८
१५	संख्या	१५५४	१४११	१३५	२	६
	%	१००.०	९०.८	८.७	०.१	०.४
१६	संख्या	१२१८	१११३	९३	८	४
	%	१००.०	९१.४	७.६	०.७	०.३
जम्मा	संख्या	२२४०३	१८६६७	३४४०	११०	१८६
	%	१००.०	८३.३	१५.४	०.५	०.८

रेखाचित्र १: वडा अनुसार घरको स्वामित्व आफै भएका परिवारको विवरण (% मा)

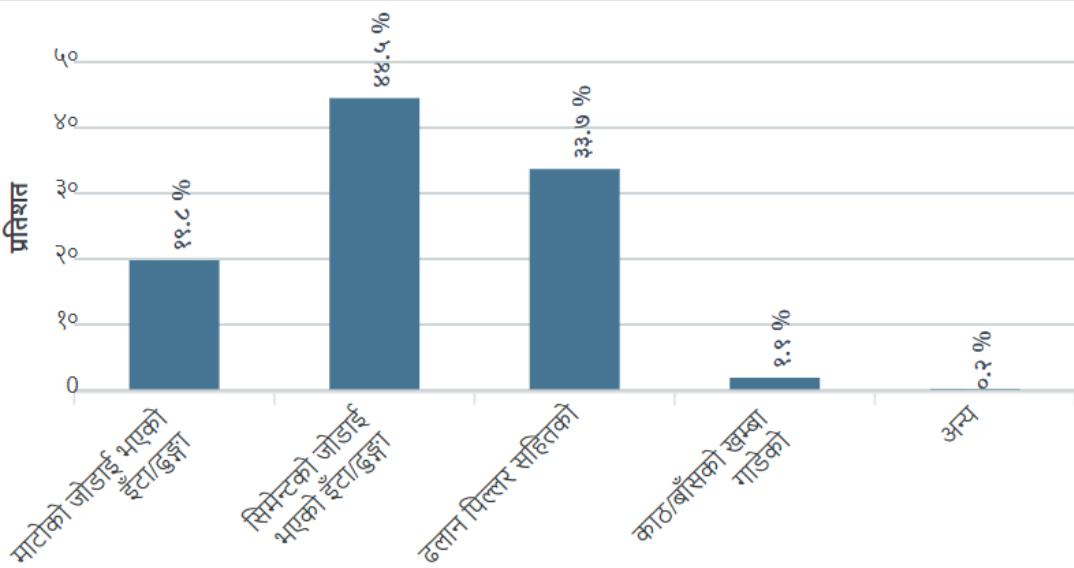
रेखाचित्र २: नगरपालिकामा घरको स्वामित्व अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

घरको जग

जनगणनाको नतिजा अनुसार नगरपालिकामा परिवारले प्रयोग गरिरहेको आवासीय एकाइहरु मध्ये ४४.५ %को सिमेन्ट जडित ईंटा/दुङ्गाबाट बनेको, ३३.७ %को ढलान पिल्लरसहितको, १९.८ %को जग माटो जडित ईंटा/दुङ्गाबाट बनेको, १.९ %को काठ/बाँसको खाँबो गाडिएको र ०.२ %को अन्य प्रकारको बनोट रहेको देखिएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०१८ मा घरको जग माटो जडित ईंटा/दुङ्गा भएका घर ४५.४ % थिए भने सिमेन्ट जडित ईंटा/दुङ्गाको जग भएका घर २७.३ % थिए।

रेखाचित्र ३: नगरपालिकामा घरको जग अनुसार परिवारको विवरण (%) मा

वडागत रूपमा सबैभन्दा बढी घरको जग ढलान पिल्लर सहितको वडा नं १० मा ५७.६ % परिवारको र सबैभन्दा कम वडा नं. १६ मा २.९ % परिवारको देखिन्छ। यसैगरी वडा नं. ७ मा अझैपनि ६.६ % परिवारको घरको जग काठ/बाँसको खम्बा गाडेको देखिन्छ जुन अन्य वडामा पनि केही मात्रा देख्न सकिन्छ। घरको जगको बनोट अनुसार परिवार संख्या तालिका ९ मा दिइएको छ।

तालिका ९: प्रयोग गरेको घरको जगको बनोट अनुसार परिवार संख्या

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको जग				
			माटो जडित इटा दुङ्गा	सिमेन्ट जडित इटा दुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठ/बाँसको खम्बा गाडेको	अन्य
१	संख्या	१४२८	१०२	६३४	६८२	१०	०
	%	१००.०	७.१	४४.४	४७.८	०.७	०.०
२	संख्या	१३४०	११२	५००	७१७	१०	१
	%	१००.०	८.४	३७.३	५३.५	०.७	०.१
३	संख्या	१२३६	९८	४६३	६६८	७	०
	%	१००.०	७.९	३७.५	५४.०	०.६	०.०
४	संख्या	११०१	१६२	४७०	४१६	५१	२
	%	१००.०	१४.७	४२.७	३७.८	४.६	०.२
५	संख्या	९५५	११०	६३६	१५३	५१	५
	%	१००.०	११.५	६६.६	१६.०	५.३	०.५
६	संख्या	९७७	४४	४२९	४४७	४९	८
	%	१००.०	४.५	४३.९	४५.८	५.०	०.८
७	संख्या	८८३	१३१	५६४	१०३	५७	८
	%	१००.०	१५.२	६५.४	११.९	६.६	०.९
८	संख्या	१११०	११८	४७१	५१४	६७	०
	%	१००.०	१०.६	३७.०	४६.३	६.०	०.०
९	संख्या	१४५८	४००	५७०	४४६	३२	१०
	%	१००.०	२७.४	३९.१	३०.६	२.२	०.७
१०	संख्या	२१२८	१७०	७००	१२२६	३२	०
	%	१००.०	८.०	३२.९	५७.६	१.५	०.०
११	संख्या	१२०५	५५५	४६५	१६८	१७	०

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको जग				
			माटो जडित इटा ढुङ्गा	सिमेन्ट जडित इटा ढुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठ/बाँसको खम्बा गाडेको	अन्य
	%	१००.०	४६.१	३८.६	१३.९	१.४	०.०
१२	संख्या	१९२३	६४५	८७४	३९३	११	०
	%	१००.०	३३.५	४५.४	२०.४	०.६	०.०
१३	संख्या	२२२३	५१७	९८४	६९३	२९	०
	%	१००.०	२३.३	४४.३	३१.२	१.३	०.०
१४	संख्या	१६८४	४५८	७२७	४९५	३	१
	%	१००.०	२७.२	४३.२	२९.४	०.२	०.१
१५	संख्या	१५५४	३३५	८३१	३८५	३	०
	%	१००.०	२१.६	५३.५	२४.८	०.२	०.०
१६	संख्या	१२१८	४७२	७०९	३५	१	१
	%	१००.०	३८.८	५८.२	२.९	०.१	०.१
जम्मा	संख्या	२२४०३	४४२९	९९६७	७५४१	४३०	३६
	%	१००.०	१९.८	४४.५	३३.७	१.९	०.२

घरको बाहिरी गारो

जनगणनाको नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरको बाहिरी गारो मध्ये १५.० %को माटो जडित ईटा/दुङ्गाबाट, ८१.७ %को सिमेन्ट जडित ईटा/दुङ्गाबाट, १.७ %को बाँसजन्य सामग्रीबाट, ०.५ %को काठ/फल्याकबाट, ०.१ %को प्रिफ्याव, ०.२ % जस्ता/टिन, ०.१ प्रतिशत काँचो इटा र बाँकी अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिएको छ। वि.सं. २०६८ को गणनामा घरको बाहिरी गारो मध्ये ३७.५ %को माटो जडित ईटा/दुङ्गाबाट, ४९.६ %को सिमेन्ट जडित ईटा/दुङ्गाबाट, ५.७ % बाँसजन्य सामग्रीबाट र बाँकी अन्य सामग्रीबाट बनेको थियो।

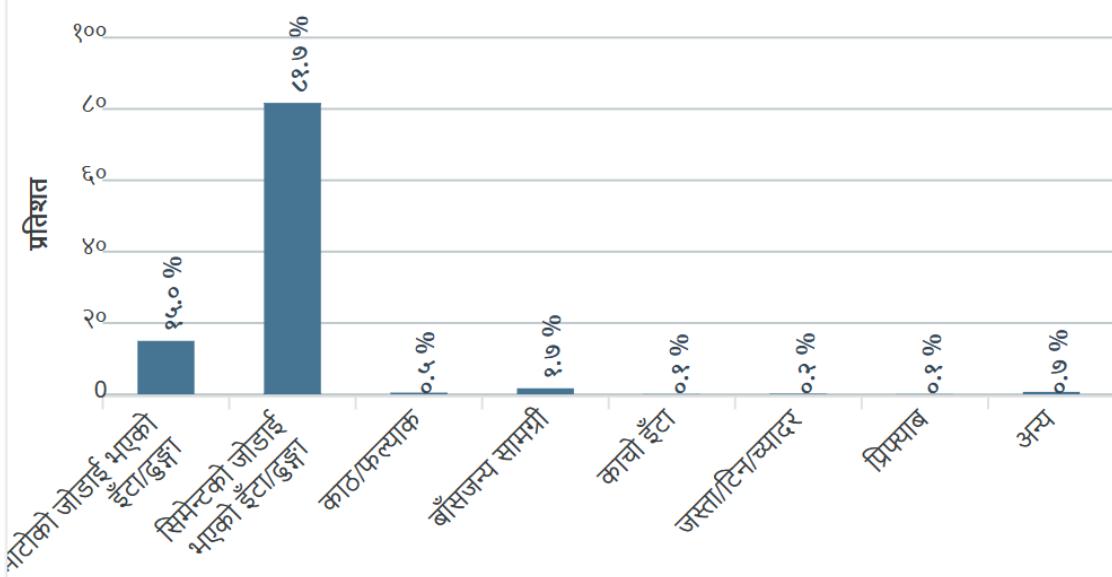
वडा अनुसार हेर्दा वडा नं १ मा ९४.१ % परिवारको घरको गारो सिमेन्ट जडित इटा ढुङ्गाबाट बनेको छ भने वडा नं ११ मा अझैपनि ४१.० % परिवारको घरको गारो माटो जडित इटा ढुङ्गाबाट बनेको देखिन्छ। वडागत रूपमा घरको गारोको बनोट अनुसार परिवार संख्या तलको तालिका १० मा दिइएको छ।

तालिका १०: आवासीय एकाइको बाहिरी गारोको बनोट अनुसार परिवार संख्या

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको बाहिरी गरो							
			माटो जडित इटा	सिमेन्ट जडित इटा	काठ/फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो इटा	जस्ता/टिन	प्रिफ्याव	अन्य
१	संख्या	१४२८	६९	१३४४	४	७	२	०	०	२
	%	१००.०	४.८	१४.१	०.३	०.५	०.१	०.०	०.०	०.१
२	संख्या	१३४०	७३	१२५०	१	१३	०	३	०	०
	%	१००.०	५.४	१३.३	०.१	१.०	०.०	०.२	०.०	०.०
३	संख्या	१२३६	११०	१११५	३	३	२	१	०	२
	%	१००.०	८.९	१०.२	०.२	०.२	०.२	०.१	०.०	०.२
४	संख्या	११०१	१४१	९०७	५	४१	०	४	१	२
	%	१००.०	१२.८	८२.४	०.५	३.७	०.०	०.४	०.१	०.२
५	संख्या	९५५	८४	७९९	१०	५१	५	३	०	३
	%	१००.०	८.८	८३.७	१.०	५.३	०.५	०.३	०.०	०.३
६	संख्या	९७७	१९	८५८	११	२७	०	०	०	६२
	%	१००.०	१.९	८७.८	१.१	२.८	०.०	०.०	०.०	६.३
७	संख्या	८६३	९६	६७४	४	६०	०	१	६	२२
	%	१००.०	११.१	७८.१	०.५	७.०	०.०	०.१	०.७	२.५
८	संख्या	९९१०	५७	९९८	६	४१	१	६	०	१
	%	१००.०	५.१	८९.९	०.५	३.७	०.१	०.५	०.०	०.१

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको बाहिरी गारो							
			माटो जडित इटा	सिमेन्ट जडित इटा	काठ/फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो इटा	जस्ता/टिन	प्रिफ्याब	अन्य
१	संख्या	१४५८	२७१	१०९५	३	२६	३	०	४	५६
	%	१००.०	१८.६	७५.१	०.२	१.८	०.२	०.०	०.३	३.८
१०	संख्या	२१२८	१२८	१९५३	६	३२	१	५	०	०
	%	१००.०	६.०	९१.८	०.३	१.५	०.०	०.४	०.०	०.०
११	संख्या	१२०५	४९४	६८८	७	९	१	४	०	२
	%	१००.०	४९.०	५७.१	०.६	०.७	०.१	०.३	०.०	०.२
१२	संख्या	१९२३	५१८	१३५३	३२	१०	२	०	८	०
	%	१००.०	२६.९	७०.४	१.७	०.५	०.१	०.०	०.४	०.०
१३	संख्या	२२२३	४०२	१७४७	७	६२	१	२	१	१
	%	१००.०	१८.१	७८.६	०.३	२.८	०.०	०.१	०.०	०.०
१४	संख्या	१६८४	३८४	१२८६	२	४	२	३	१	२
	%	१००.०	२२.८	७६.४	०.१	०.२	०.१	०.२	०.१	०.१
१६	संख्या	१५५४	२३०	१३१७	२	१	०	२	१	१
	%	१००.०	१४.८	८४.७	०.१	०.१	०.०	०.१	०.१	०.१
१७	संख्या	१२१८	२८२	९२९	५	०	०	२	०	०
	%	१००.०	२३.२	७६.३	०.४	०.०	०.०	०.२	०.०	०.०
जम्मा	संख्या	२२४०३	३३५८	१८३१३	१०८	३८७	२०	३९	२२	१५६
	%	१००.०	१५.०	८१.७	०.५	१.७	०.१	०.२	०.१	०.७

रेखाचित्र ४: नगरपालिकामा घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

घरको छानो

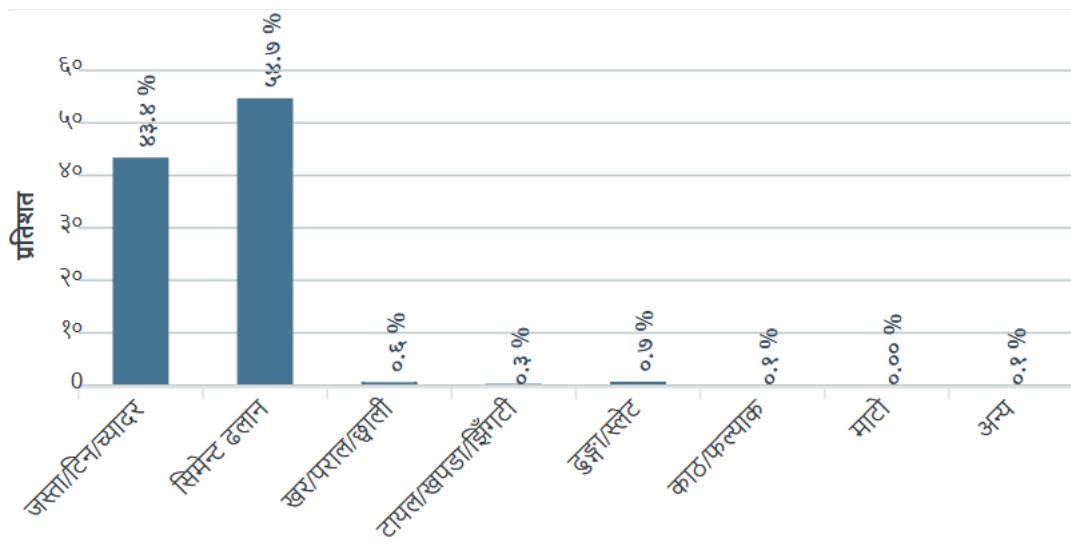
नगरपालिकामा बस्ने परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरु मध्ये मुख्य रूपमा ४३.४ % परिवारको छाना जस्ता/टिन/च्यादारबाट, ५४.७ %को सिमेन्ट/ढलानबाट, ०.३ %को टायल/खपटा/फिंगरीबाट, ०.६ % खर/पराल/छवालीबाट, ०.७ प्रतिशत ढुङ्गा/स्लेटबाट, ०.१ प्रतिशत काठ/फल्याकबाट बनेको देखिएको छ भने बाँकी अन्य सामग्रीको प्रयोगबाट बनेको देखिन्छ। वि.सं. २०६८ सालमा ५३.१ % परिवारको छाना जस्ता/टिन/च्यादारबाट, ३३.१ %को सिमेन्ट/ढलानबाट, २.६ %को टायल/खपटा/फिंगरीबाट र बाँकी अन्य सामग्रीबाट बनेको थियो।

वडागत रूपमा हेदा घरको छाना सिमेन्ट ढलान भएका परिवार वडा नं १ मा सबैभन्दा बढी (७९.३ %) र वडा नं. ११ मा सबैभन्दा कम (२८.७ %) रहेका छन्। घरको छानाको बनोट अनुसारको परिवार संख्या तालिका ११ मा दिईएको छ।

तालिका ११: घरको छानाको बनोट अनुसार परिवारको संख्या

वडानं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको छानो					
			जस्ता/टिन /च्यादर	सिमेन्ट/ ढलान	खर/पराल/छवाली	टायल/खपडा /झिंगटी	दुङ्गा/ स्लेट	काठ/ फल्याक
१	संख्या	१४२८	२६७	११३३	१	५	२०	१
	%	१००.०	१८.७	७९.३	०.१	०.४	१.४	०.१
२	संख्या	१३४०	२६६	१०५४	३	०	११	५
	%	१००.०	१९.९	७८.७	०.२	०.०	०.८	०.१
३	संख्या	१२३६	२७४	९३१	५	२	२३	०
	%	१००.०	२२.२	७५.३	०.४	०.२	१.९	०.०
४	संख्या	११०१	४०१	६५९	५	२२	४	१०
	%	१००.०	३६.४	५९.९	०.५	२.०	०.४	०.०
५	संख्या	९५५	५३५	३९४	८	७	८	२
	%	१००.०	५६.०	४१.३	०.८	०.७	०.८	०.२
६	संख्या	९७७	३५७	६०८	२	३	६	१
	%	१००.०	३६.५	६२.२	०.२	०.३	०.६	०.०
७	संख्या	८६३	४४१	४०९	७	४	२	०
	%	१००.०	५१.१	४७.४	०.८	०.५	०.२	०.०
८	संख्या	१११०	४५४	६४३	४	५	४	०
	%	१००.०	४०.९	५७.९	०.४	०.५	०.४	०.०
९	संख्या	१४५८	६८७	७०१	३९	५	११	२
	%	१००.०	४७.१	४८.१	२.७	०.३	०.८	०.१
१०	संख्या	२१२८	६१७	१४८३	४	१०	१०	३
	%	१००.०	२९.०	६९.७	०.२	०.५	०.५	०.०
११	संख्या	१२०५	८३२	३४६	२३	०	३	१
	%	१००.०	६९.०	२८.७	१.९	०.०	०.२	०.१
१२	संख्या	१९२३	१०६१	८३०	२१	२	८	१
	%	१००.०	५५.२	४३.२	१.१	०.१	०.४	०.०
१३	संख्या	२२२३	१००७	११११	१०	३	१०	२
	%	१००.०	४५.३	५३.६	०.४	०.१	०.४	०.०
१४	संख्या	१६८४	८६६	७८७	८	४	१४	३
	%	१००.०	५१.४	४६.७	०.५	०.२	०.८	०.१
१५	संख्या	१५५४	९५०	५९७	१	१	४	०
	%	१००.०	६१.१	३८.४	०.१	०.१	०.३	०.०
१६	संख्या	१२१८	७१०	४८२	४	३	१७	१
	%	१००.०	५८.३	३९.६	०.३	०.२	१.४	०.१
जम्मा	संख्या	२२४०३	९७२५	१२२४८	१४५	७६	१५५	३१
	%	१००.०	४३.४	५४.७	०.६	०.३	०.७	०.१

रेखाचित्र ५: नगरपालिकामा घरको छानोको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण (%) मा)

घरको भुई

जनगणनाका नतिजा अनुसार नगर पालिकामा बसोबास गर्ने परिवारले प्रयोग गर्ने घरहरु मध्ये १०.४ % परिवारको घरको भुईमा माटो, ८१.१ %को सिमेन्ट/ढलान, ५.० %को सेरामिक टायल, १.७ %को काठको फल्याक/बाँस, १.५ %को ईटा/दुंगा छ, भने बाँकी घरको भुईमा अन्य सामग्रीको प्रयोग भएको देखिन्छ।

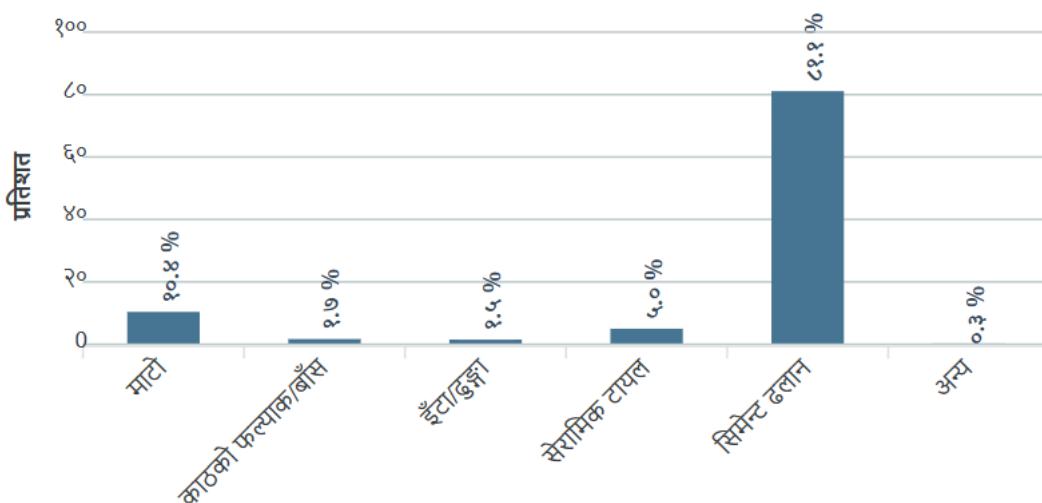
वडामा हेदा घरको भुई सिमेन्ट/ढलान भएको परिवार सबैभन्दा बढी वडा नं. १५ मा ९०.५ %) र कम वडा नं १२ मा (६१.४ %) रहेको छ। घरको भुई माटो हुने परिवार सबैभन्दा बढी वडा नं. १२ मा २९.३ % र कम वडा नं २ मा ३.१ प्रतिशत रहेको छ। वडागत रूपमा घरको भुईको बनोट तलको तालिका १२ मा दिइएको छ।

तालिका १२: घरको भुईको बनोट अनुसार परिवार संख्या

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको भुई					
			माटो	काठको फल्याक/बाँस	इटा/दुंगा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
१	संख्या	१४२८	८४	२०	१५	११२	११९२	५
	%	१००.०	५.९	१.४	१.१	७.८	८३.५	०.४
२	संख्या	१३४०	४२	५	९	१७०	१११०	४
	%	१००.०	३.१	०.४	०.७	१२.७	८२.८	०.३
३	संख्या	१२३६	६५	२४	१२	८१	१०५१	३
	%	१००.०	५.३	१.९	१.०	६.६	८५.०	०.२
४	संख्या	११०१	१०३	१४	९	३१	१४३	१
	%	१००.०	९.४	१.३	०.८	२.८	८५.६	०.१
५	संख्या	९५५	१२७	४४	३१	३५	७०९	९
	%	१००.०	१३.३	४.६	३.२	३.७	७४.२	०.९
६	संख्या	९७७	४०	१५	१०	२६	८८३	३
	%	१००.०	४.१	१.५	१.०	२.७	९०.४	०.३
७	संख्या	८६३	१०६	१०	५५	३०	६६०	२
	%	१००.०	१२.३	१.२	६.४	३.५	७६.५	०.२
८	संख्या	९९१०	६६	१०	२६	४८	९५९	१
	%	१००.०	५.९	०.९	२.३	४.३	८६.४	०.१
९	संख्या	१४५८	१४९	६	३७	४१	१२१२	१३

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	घरको भुइं					
			माटो	काठको फल्याक/बाँस	इटा/दुङ्गा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
			%	१००.०	१०.२	०.४	२.५	२.८
१०	संख्या	२१२८	९४	१२	२२	१८६	१८०८	६
	%	१००.०	४.४	०.६	१.०	८.७	८५.०	०.३
११	संख्या	१२०५	२१८	४६	७	४९	८८४	१
	%	१००.०	१८.१	३.८	०.६	४.१	७३.४	०.१
१२	संख्या	१९२३	५६३	८०	१७	८१	११८०	२
	%	१००.०	२९.३	४.२	०.९	४.२	६९.४	०.१
१३	संख्या	२२२३	१८२	३८	४४	११७	१८३३	१
	%	१००.०	८.२	१.७	२.०	५.३	८२.५	०.४
१४	संख्या	१६८४	१५६	२२	१६	७७	१४०७	६
	%	१००.०	९.३	१.३	१.०	४.६	८३.६	०.४
१५	संख्या	१५५४	१७	११	१०	२१	१४०६	१
	%	१००.०	६.२	०.७	०.६	१.४	९०.५	०.६
१६	संख्या	१२१८	२४०	२२	८	१८	९२७	३
	%	१००.०	१९.७	१.८	०.७	१.५	७६.१	०.२
जम्मा	संख्या	२२४०३	२३३२	३७९	३२८	११२३	१८१६४	७७
	%	१००.०	१०.४	१.७	१.५	५.०	८१.१	०.३

रेखा चित्र ६: नगरपालिकामा घरको भुईको बनौट अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत

जनगणनाको प्राप्त नतिजाअनुसार नगरपालिकाका कुल २२,४०३ परिवार मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) प्रयोग गर्ने ६२.६ % र धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) १४.४ %, ट्युववेल/हाते पम्प १९.९ %, १.२ % जार बोतल, मूल धारा ०.७ %, ०.९ % खुला इनार/कुवा, ०.२ % ढाकिएको इनार र अन्य स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार रहेका छन्। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तुलनामा २०७८ मा खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा ट्युववेल/हाते पम्प प्रयोग गर्ने परिवार ५४.६ %बाट घटेर १९.९ % पुगेको छ, भने धारा पाइपको पानी प्रयोग गर्ने परिवार ३०.५ %बाट बढेर ७७.० % पुगेको छ।

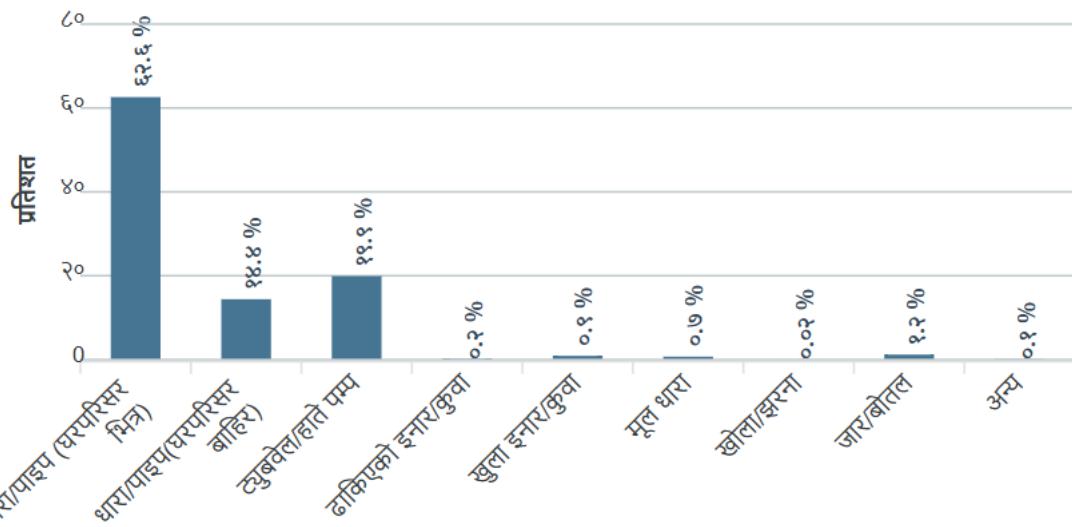
वडामा अनुसार हेर्दा वडा नं. १५ मा सबैभन्दा बढि ९०.२ % परिवारले धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ। वडा नं ५ का ६०.७ % परिवारले ट्युववेल/हातेपम्प खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा

प्रयोग गर्ने गरेका छन् । वडागत रूपमा विभिन्न खानेपानीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवार संख्या तलको तालिका १३ मा दिईएको छ ।

तालिका १३ : खानेपानीको मुख्य स्रोत अनुसार परिवार संख्या

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	पिउनेपानीको मुख्य श्रोत								
			धारा/पाइप (घर परिसर भित्र)	धारा/पाइप (घर परिसर बाहिर)	ट्युबवेल/हातेपम्प	ढाकिएको इनार/कुवा	खुला इनार/कुवा	मूल धारा	नदी/खोला	जार/बोतल	अन्य
१	संख्या	१४२८	१०८९	५७	२३१	४	९	३०	०	८	०
	%	१००.०	७६.३	४.०	१६.२	०.३	०.६	२.१	०.०	०.६	०.०
२	संख्या	१३४०	१०६६	५२	२१३	०	०	७	०	१	१
	%	१००.०	७९.६	३.९	१५.९	०.०	०.०	०.५	०.०	०.१	०.१
३	संख्या	१२३६	१४९	९८	१७३	१	१३	०	०	१	१
	%	१००.०	७६.८	७.९	१४.०	०.१	१.१	०.०	०.०	०.१	०.१
४	संख्या	११०१	५४५	६७	३८६	०	६	९४	३	०	०
	%	१००.०	४९.५	६.१	३५.१	०.०	०.५	८.५	०.३	०.०	०.०
५	संख्या	९५५	२१३	१३१	५८०	१	२९	०	०	०	१
	%	१००.०	२२.३	१३.७	६०.७	०.१	३.०	०.०	०.०	०.०	०.१
६	संख्या	९७७	६१	२६३	४३४	२	३	१	०	२०८	५
	%	१००.०	६.२	२६.९	४४.४	०.२	०.३	०.१	०.०	२१.३	०.५
७	संख्या	८६३	१३०	२२९	४५६	०	४	०	१	४१	२
	%	१००.०	१५.१	२६.५	५२.८	०.०	०.५	०.०	०.१	४.८	०.२
८	संख्या	१११०	३७२	२२९	४९८	१	४	१	०	५	०
	%	१००.०	३३.५	२०.६	४४.९	०.१	०.४	०.१	०.०	०.५	०.०
९	संख्या	१४५८	६५४	१९०	५८१	२	४	११	०	२	१४
	%	१००.०	४४.९	१३.०	३९.८	०.१	०.३	०.८	०.०	०.१	१.०
१०	संख्या	२१२८	१४८३	२३६	३९३	१	११	१	०	२	१
	%	१००.०	६९.७	११.१	१८.५	०.०	०.५	०.०	०.०	०.१	०.०
११	संख्या	१२०५	७४३	२३२	२१२	११	४	२	०	१	०
	%	१००.०	६९.७	१९.३	१७.६	०.९	०.३	०.२	०.०	०.१	०.०
१२	संख्या	११२३	१२०३	५३५	१४३	३	३९	०	०	०	०
	%	१००.०	६२.६	२७.८	७.४	०.२	२.०	०.०	०.०	०.०	०.०
१३	संख्या	२२२३	१५५१	५३७	११२	६	१४	१	०	१	१
	%	१००.०	६९.८	२४.२	५.०	०.३	०.६	०.०	०.०	०.०	०.०
१४	संख्या	१६८४	१५१८	९३	४१	१	२८	२	०	०	१
	%	१००.०	९०.१	५.५	२.४	०.१	१.७	०.१	०.०	०.०	०.१
१५	संख्या	१५५४	१४०१	१२९	६	०	१७	०	०	०	१
	%	१००.०	९०.२	८.३	०.४	०.०	१.१	०.०	०.०	०.०	०.१
१६	संख्या	१२१८	१०५०	१४६	१	१	१९	०	०	०	१
	%	१००.०	८६.२	१२.०	०.१	०.१	१.६	०.०	०.०	०.०	०.१
जम्मा	संख्या	२२४०३	१४०२८	३२२४	४४६०	३४	२०४	१५०	४	२७०	२९
	%	१००.०	६२.६	१४.४	१९.९	०.२	०.९	०.७	०.०	१.२	०.१

रेखा चित्र ७: नगरपालिकामा खानीपानीको मुख्य स्रोत अनुसार परिवारको विवरण (%) मा)

परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

जनगणनाको नतिजाले नगरपालिका कुल परिवारमध्ये सबै भन्दा बढि (८५.२ %) परिवारले खाना पकाउन अक्सर ए.ल.पि.र्याँस प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। खाना पकाउन अक्सर काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार १२.६ % रहेको छ, भने बायोर्याँस प्रयोग गर्ने परिवार १.६ %, ०.६ % बिजुली रहेको छ, भने बाँकी अन्य रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार ४०.६ % ले खाना पकाउन अक्सर काठ/दाउरा, ४३.६ % ले ए.ल.पि. र्याँस प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको थियो।

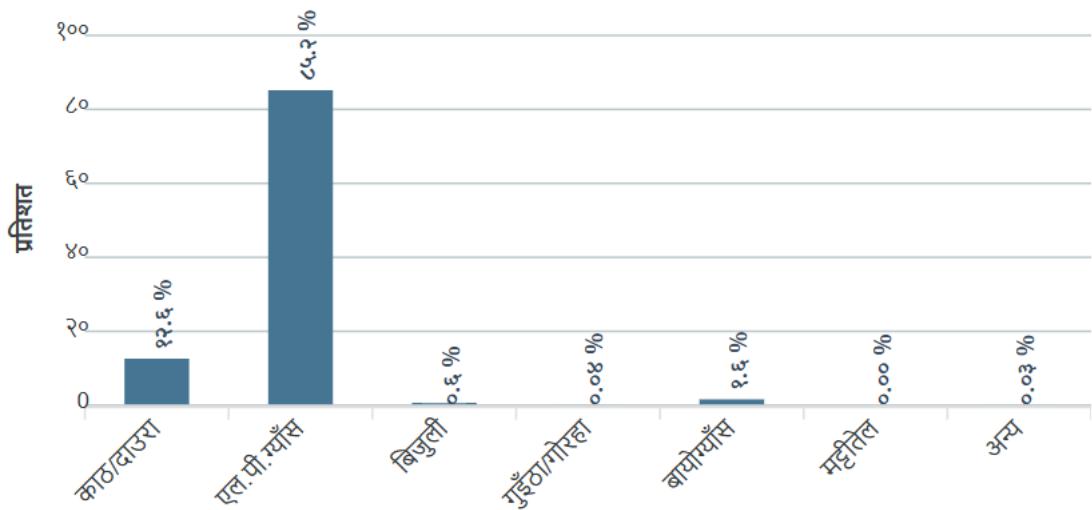
वडामा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन हेर्दा सबैभन्दा बढी एल पि र्याँस प्रयोग गर्ने परिवार वडा नं. २ मा ९६.८ % र कम कम वडा नं. ७ मा ६६.० % रहेका छन्। यसै गरी खाना पकाउन अक्सर काठ दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार सबैभन्दा बढी वडा नं. १२ मा २७.३ % र कम २ मा २.९ % रहेको छन्। खाना बनाउन अक्सर प्रयोग गरिएको इन्धन अनुसारको परिवार संख्या तलको तालिका १४मा दिइएको छ।

तालिका १४ : परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवार संख्या

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	खाना पकाउने इन्धनको मुख्य श्रोत						
			काठ/दाउरा	ए.ल.पि.र्याँस	बिजुली	गुइठा/गोरहा	बायोर्याँस	मट्टितेल	अन्य
१	संख्या	१४२८	१३९	१२८१	७	०	०	१	०
	%	१००.०	९.७	८९.७	०.५	०.०	०.०	०.१	०.०
२	संख्या	१३४०	३९	१२९७	३	०	०	०	१
	%	१००.०	२.९	९६.८	०.२	०.०	०.०	०.०	०.१
३	संख्या	१२३६	८९	११३७	६	०	३	०	१
	%	१००.०	७.२	९२.०	०.५	०.०	०.२	०.०	०.१
४	संख्या	११०१	११०	९७७	११	०	३	०	०
	%	१००.०	१०.०	८८.७	१.०	०.०	०.३	०.०	०.०
५	संख्या	९५५	१५५	७०८	२७	१	६४	०	०
	%	१००.०	१६.२	७४.१	२.८	०.१	६.७	०.०	०.०
६	संख्या	९७७	१७२	७७८	१०	२	१५	०	०

वडा नं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	खाना पकाउने इन्धनको मुख्य श्रोत						
			काठ/दाउरा	एल. पी.ग्रास	बिजुली	गुइठा/ गोरहा	बायोर्गास	महिला	अन्य
	%	१००.०	१७.६	७९.६	१.०	०.२	१.५	०.०	०.०
७	संख्या	८६३	२२८	५७०	१	०	५४	०	२
	%	१००.०	२६.४	६६.०	१.०	०.०	६.३	०.०	०.२
८	संख्या	१११०	१२०	९४४	६	०	४०	०	०
	%	१००.०	१०.८	८५.०	०.५	०.०	३.६	०.०	०.०
९	संख्या	१४५८	१८७	१२३६	१०	०	२४	०	१
	%	१००.०	१२.८	८४.८	०.७	०.०	१.६	०.०	०.१
१०	संख्या	२१२८	८७	२०९६	१०	०	१५	०	०
	%	१००.०	४.१	९४.७	०.५	०.०	०.७	०.०	०.०
११	संख्या	१२०५	३१७	८६०	४	०	२४	०	०
	%	१००.०	२६.३	७१.४	०.३	०.०	२.०	०.०	०.०
१२	संख्या	१९२३	५२५	१३७४	७	५	१२	०	०
	%	१००.०	२७.३	७१.५	०.४	०.३	०.६	०.०	०.०
१३	संख्या	२२२३	१२९	२०७१	६	१	१६	०	०
	%	१००.०	५.८	९३.२	०.३	०.०	०.७	०.०	०.०
१४	संख्या	१६६४	१३६	१४९५	३	०	४९	०	१
	%	१००.०	८.१	८८.८	०.२	०.०	२.९	०.०	०.१
१५	संख्या	१५५४	१०८	१४२५	५	०	१६	०	०
	%	१००.०	६.९	९१.७	०.३	०.०	१.०	०.०	०.०
१६	संख्या	१२१८	२७७	९२५	१	०	१५	०	०
	%	१००.०	२२.७	७५.९	०.१	०.०	१.२	०.०	०.०
जम्मा	संख्या	२२४०३	२८१८	१९०९४	१२५	९	३५०	१	६
	%	१००.०	१२.६	८५.२	०.६	०.०	१.६	०.०	०.०

रेखाचित्र ८ : नगरपालिकामा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत

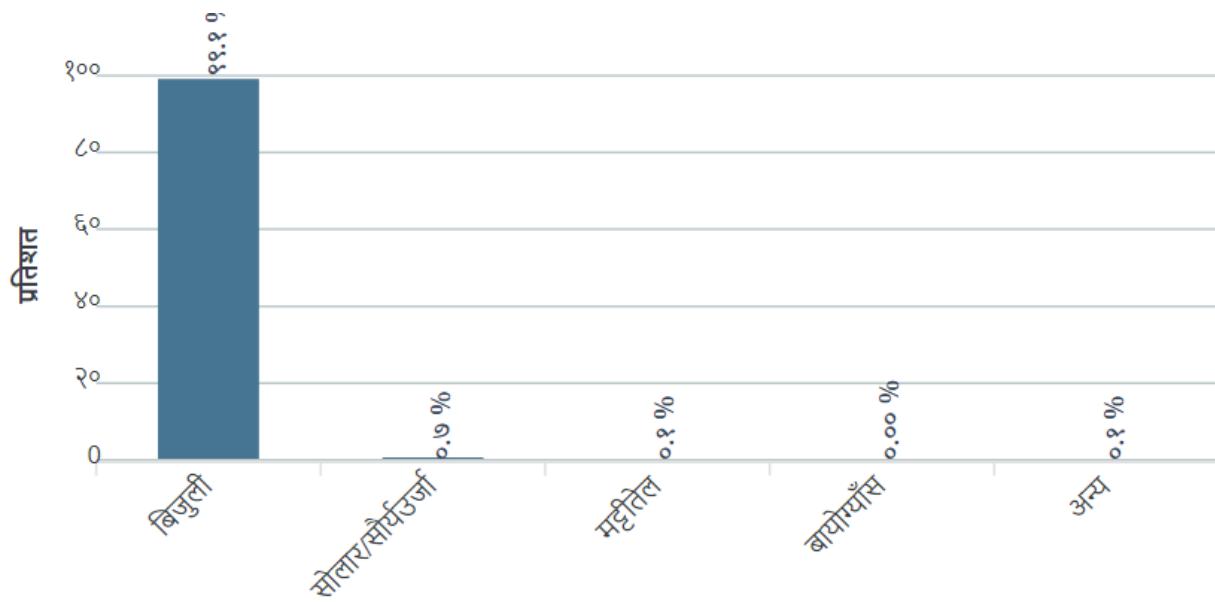
जनगणनाको नतिजा अनुसार नगरपालिकाका लगभग सबैजसो (९९.१ %) परिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर/आवासीय एकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। गत २०६८ को जनगणनामा बिजुली प्रयोग गर्ने

परिवार ८३.५ % रहेकोमा हाल सो अंशमा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ। बत्ती बाल्नका लागि अक्सर अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार न्युन रहेको छ। बडागत विस्तृत विवरण तलको तालिका १५ मा दिइएको छ।

तालिका १५: परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवार संख्या

बडानं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको मुख्य श्रोत				
			बिजुली	सोलार/सौर्यऊर्जा	मटितेल	बायोग्रास	अन्य
१	संख्या	१४२८	१४२०	७	१	०	०
	%	१००.०	९९.४	०.५	०.१	०.०	०.०
२	संख्या	१३४०	१३३५	४	१	०	०
	%	१००.०	९९.६	०.३	०.१	०.०	०.०
३	संख्या	१२३६	१२३४	१	०	०	१
	%	१००.०	९९.८	०.१	०.०	०.०	०.१
४	संख्या	११०१	११००	१	०	०	०
	%	१००.०	९९.९	०.१	०.०	०.०	०.०
५	संख्या	९५५	९५०	४	०	०	१
	%	१००.०	९९.५	०.४	०.०	०.०	०.१
६	संख्या	९७७	९७७	०	०	०	०
	%	१००.०	१००.०	०.०	०.०	०.०	०.०
७	संख्या	८६३	८२८	२९	२	०	४
	%	१००.०	९५.९	३.४	०.२	०.०	०.५
८	संख्या	१११०	११०५	५	०	०	०
	%	१००.०	९९.५	०.५	०.०	०.०	०.०
९	संख्या	१४५८	१४४९	३	२	०	४
	%	१००.०	९९.४	०.२	०.१	०.०	०.३
१०	संख्या	२१२८	२१२६	२	०	०	०
	%	१००.०	९९.९	०.१	०.०	०.०	०.०
११	संख्या	१२०५	११९६	१	५	०	३
	%	१००.०	९९.३	०.१	०.४	०.०	०.२
१२	संख्या	१९२३	१८८८	३२	२	०	१
	%	१००.०	९८.२	१.७	०.१	०.०	०.१
१३	संख्या	२२२३	२१७१	४६	१	०	५
	%	१००.०	९७.७	२.१	०.०	०.०	०.२
१४	संख्या	१६८४	१६६३	१४	५	०	२
	%	१००.०	९८.८	०.८	०.३	०.०	०.१
१५	संख्या	१५५४	१५४८	४	१	०	१
	%	१००.०	९९.६	०.३	०.१	०.०	०.१
१६	संख्या	१२१८	१२१७	०	०	०	१
	%	१००.०	९९.९	०.०	०.०	०.०	०.१
जम्मा	संख्या	२२४०३	२२२०७	१५३	२०	०	२३
	%	१००.०	९९.९	०.७	०.१	०.०	०.१

रेखाचित्र ९ : नगरपालिकामा बत्ती बाल अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत अनुसार परिवारको विवरण (%) मा)

परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय

जनगणनाको नतिजा अनुसार नगरपालिका कुल २२,४०३ परिवारमध्ये अधिकांश ९९.४ % परिवारले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालयको प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने मात्र ०.६ % परिवारहरूसँग शौचालयको पहुँच नभएको देखिन्छ। जम्मा परिवारमध्ये २.१ % परिवारहरूले सार्वजनिक ढलमा जोडिएको फ्लस भएको, ६६.५ % परिवारहरूले सेप्टिक ट्याङ्गमा जोडिएको फ्लस भएको, ३०.४ % ले साधारण शौचालय र ०.३ % ले सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन्। गत जनगणना २०८८ मा शौचालयको पहुँच नभएको परिवार ०.७ % थियो भने ७३.६ % परिवारहरूले फ्लस भएको र २९.१ % ले साधारण शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका थिए।

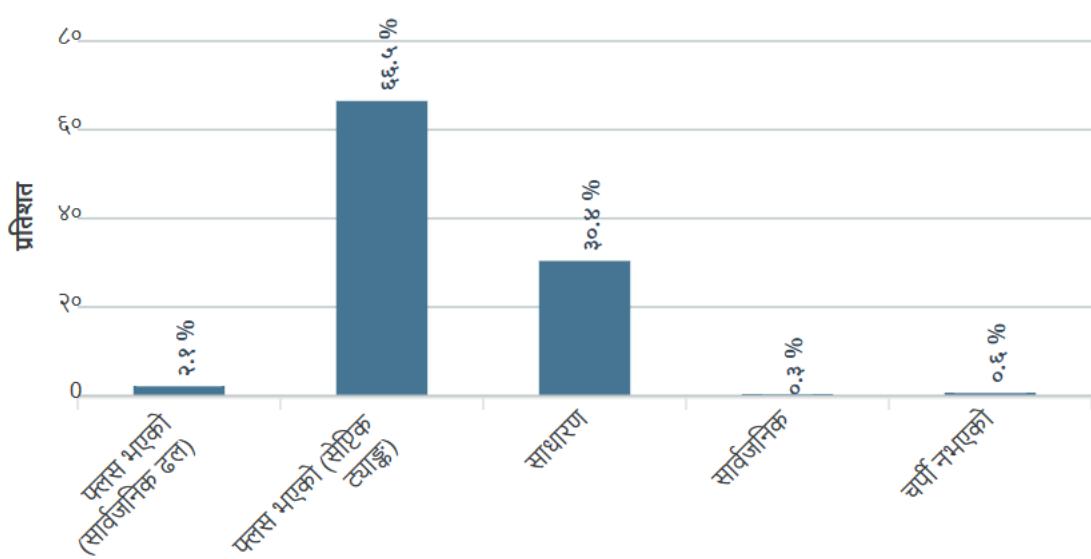
नगरपालिकाको वडा अनुसार हेर्दा सेप्टिक ट्याङ्गमा जोडिएको फ्लस भएका शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार वडा नं. २ मा (९९.१ %) र सबैभन्दा कम वडा नं. ५ मा (१४.६ %) रहेका छन्। शौचालय नभएको परिवार सबैभन्दा बढी वडा नं. ९ मा २.९ % रहेका छन् र वडा नं. १० शौचालय नभएको परिवार मात्र ४ वटा रहेको छ। विभिन्न प्रकारका शौचालय प्रयोग गर्ने परिवारको वडागत विवरण तलको तालिका १६ मा दिइएको छ।

तालिका १६ : परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या

वडानं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय				
			फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्ग)	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
१	संख्या	१४२८	८४	१११५	२२४	३	२
	%	१००.०	५.९	७८.१	१५.७	०.२	०.१
२	संख्या	१३४०	८४	१२२१	३३	०	२
	%	१००.०	६.३	९१.१	२.५	०.०	०.१
३	संख्या	१२३६	९२	१०५४	१६३	०	७
	%	१००.०	१.०	८५.३	१३.२	०.०	०.६
४	संख्या	११०१	७६	७७६	२२०	२१	८
	%	१००.०	६.९	७०.५	२०.०	१.९	०.७
५	संख्या	९५५	५	१३९	८०७	१	३
	%	१००.०	०.५	१४.६	८४.५	०.१	०.३

बडानं.	संख्या / %	जम्मा परिवार संख्या	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय				
			फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्यांक)	साधारण	सार्वजनिक	चर्फी नभएको
६	संख्या	९७७	१५	४९२	५३४	८	८
	%	१००.०	१.५	४२.२	५४.७	०.८	०.८
७	संख्या	८६३	११	३१५	५१४	१	२२
	%	१००.०	१.३	३६.५	५९.६	०.१	२.५
८	संख्या	१११०	७	६२०	४८०	०	३
	%	१००.०	०.६	५५.९	४३.२	०.०	०.३
९	संख्या	१४५८	९	७६९	६३१	७	४२
	%	१००.०	०.६	५२.७	४३.३	०.५	२.९
१०	संख्या	२१२८	६४	१८८०	१८०	४	०
	%	१००.०	३.०	८८.३	८५.५	०.२	०.०
११	संख्या	१२०५	२२	९५२	२२२	४	५
	%	१००.०	१.८	७९.०	१८.४	०.३	०.४
१२	संख्या	१९२३	२९	१३४९	५२३	८	१४
	%	१००.०	१.५	७०.२	२७.२	०.४	०.७
१३	संख्या	२२२३	३८	१७२६	४३५	१२	१२
	%	१००.०	१.७	७७.६	१९.६	०.५	०.५
१४	संख्या	१६८४	३	१२३१	४३९	१	१०
	%	१००.०	०.२	७३.१	२६.९	०.०६	०.६
१५	संख्या	१५५४	१३	६६९	८६७	३	२
	%	१००.०	०.८	४३.१	५५.८	०.२	०.१
१६	संख्या	१२१८	७	६७९	५२८	१	३
	%	१००.०	०.६	५५.७	४३.३	०.१	०.२
जम्मा	संख्या	२२४०३	४७९	१४९०७	६८००	७४	१४३
	%	१००.०	२.१	६६.५	३०.४	०.३	०.६

रेखाचित्र १०: नगरपालिकामा परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण (%) मा)

परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरू

जनगणनामा देशका हरेक परिवारमा भएका साधन तथा सेवा सुविधाहरूका विवरण अनुसार यस नगरपालिकामा १.१ % परिवारहरूमा उल्लिखित कुनै पनि साधन/सुविधाहरू उपलब्ध नभएको पाइयो भने ९८.९ % परिवारमा कम्तिमा एक किसिमको साधन/सुविधा उपलब्ध भएको पाइएको छ। नगरपालिकामा साधारण मोबाइल फोन हुने ७१.० % र स्मार्ट मोबाइल फोन हुने ९०.३ % परिवार देखिएको छ। कम्तिमा एउटा मोबाइल फोन अर्थात् साधारण वा स्मार्ट मोबाइल फोन हुने परिवार ९७.६ % रहेको छ।

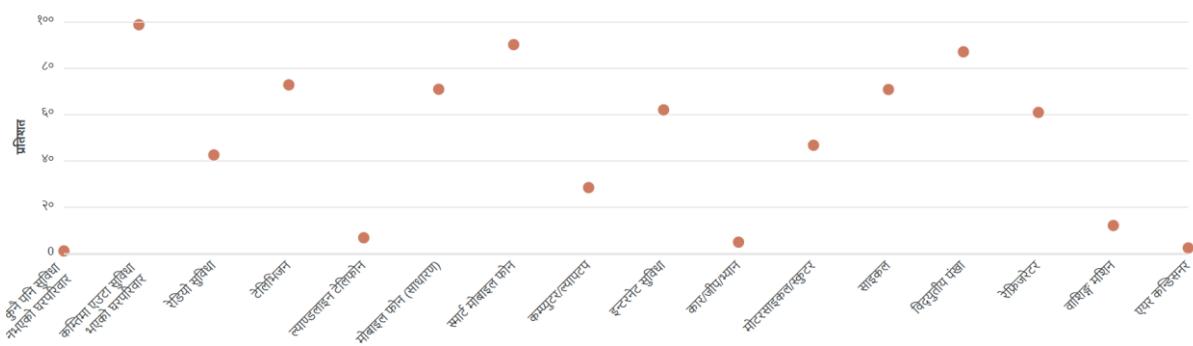
नतिजाअनुसार ७२.९ %मा टेलिभिजन, ६२.१ %मा इन्टरनेट सुविधा, ७०.९ %मा साइकल उपलब्ध रहेको देखिन्छ। यसैगरी वडामा कुनै पनि साधारण सुविधा उपलब्ध नभएको परिवार सबैभन्दा बढी वडा नं. ७ मा २.९ % र कम वडा नं. वडा नं. १० र ३ मा ०.२ % रहेको छ। अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका १७ मा दिइएको छ।

तालिका १७: घरायसी साधन/सुविधा अनुसारको परिवार संख्या

बडा नं.	संख्या / %	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	नगर पालिका	
जम्मा परिवार	संख्या	१४२८	१३४०	१२३६	११०१	१५५	१७७	८६३	१११०	१४५८	२१२८	१२०५	१९२३	२२२३	१६८४	१५५४	१२१८	२२४०३	
कुनै सुविधा नभएको परिवार	संख्या	२७	२०	३	९	१४	१५	२५	६	१९	५	८	३१	१३	२०	२०	१६	२५१	
	%	१.९	१.५	०.२	०.८	१.५	१.५	२.९	०.५	१.३	०.२	०.७	१.६	०.६	१.२	१.३	१.३	१.१	
कम्तिमा एक सुविधा भएको परिवार	संख्या	१४०१	१३२०	१२३३	१०९२	१४१	१६२	८३८	११०४	१४३९	२१२३	१११७	१८९२	२२१०	१६६४	१५३४	१२०२	२२१५२	
	%	१८.१	१८.५	१९.८	१९.२	१८.५	१८.५	१७.१	१९.५	१८.७	१९.८	१९.३	१८.४	१९.४	१८.८	१८.७	१८.९	१८.९	
घरायसी सुविधाका साधनहरू	रेडियो सुविधा	संख्या	७४०	९७६	५८२	४२७	४२०	३१५	१६६	१६१	२९८	६६४	३३७	६२९	१२२५	९९९	८८६	८२७	१५५२
		%	५१.८	७२.८	४७.१	३८.८	४४.०	३२.२	१९.२	१४.५	२०.४	३१.२	२८.०	३२.७	५५.१	५४.६	५५.७	६३.९	४२.६
	टेलिभिजन	संख्या	१०९७	१०३८	१०७२	८६३	७७५	७४१	५९७	८६६	१०२१	१६५४	७२९	१२३५	१३९२	१२२६	१२०६	८७८	१६३३०
		%	७६.८	७७.५	८६.७	७८.४	७४.९	७५.८	६९.२	७८.०	७०.०	७७.७	६०.५	६४.२	६२.६	७२.८	७७.६	७२.१	७२.९
	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	संख्या	२७२	२४८	१४४	४९	२२	११२	३६	४२	६४	२५५	९	४७	११४	७१	२५	२२	१५३२
		%	१९.०	१८.५	११.७	४.५	२.३	११.५	४.२	३.८	४.४	१२.०	०.७	२.४	५.१	४.२	१.६	१.८	६.८
	मोबाइल फोन (साधारण)	संख्या	१९३	१३२	१०३५	८२५	८७२	७४१	६३४	६६३	९८५	१२७५	९४५	१३०९	१५३७	१४७	१२८६	१३७	१५११६
		%	६९.५	६९.६	८३.७	७४.९	९१.३	७५.८	७३.५	५९.७	६७.६	५९.९	७८.४	६८.१	६९.१	५६.२	८२.८	७६.९	७१.०
	स्मार्ट मोबाइल फोन	संख्या	१२६१	१२१४	११६२	९८०	८५७	८११	७३०	१०११	१२१४	२००१	१०७२	१७५७	२००८	१४६५	१४०३	११२३	२०२३७
		%	८८.३	९०.६	९४.०	८९.०	८९.७	९२.०	८४.६	९१.१	८८.८	९४.०	८९.०	९१.४	९०.३	८७.०	९०.३	९२.२	९०.३
	कम्प्युटर/ल्यापटप	संख्या	५२३	४७	६२१	१७७	१३८	२८३	१७१	२५६	३५८	७५१	३३१	५५९	४९५	४९८	३८२	३८१	६३१५
		%	३६.६	३५.१	५०.२	१६.१	१४.५	२९.०	१९.८	२३.१	२४.६	३५.३	२७.५	२९.१	२२.३	२९.६	३१.३	२८.५	२८.५
	इन्टरनेट सुविधा	संख्या	९६१	९२०	७९४	५५९	४६५	६६३	४१७	७०९	८५०	१६६५	५७३	१०२२	१२९४	११८१	१०९६	७४१	१३११०
		%	६७.३	६८.७	६४.२	५०.८	४८.७	६७.९	४८.३	६३.९	५८.३	७८.२	४७.६	५३.१	५८.२	७०.५	६०.८	६२.१	६२.१
	कार/जीप/भ्यान	संख्या	९३	११५	५०	५८	२५	८४	४४	३२	६७	१४६	३१	७३	१०४	५८	६७	५०	१०९७
		%	६.५	८.६	४.०	५.३	२.६	८.६	५.१	२.९	४.६	६.९	२.६	३.८	४.७	३.४	४.३	४.१	४.१
	मोटरसाइकल/स्कुटर	संख्या	७०२	७२६	७१७	३९५	४५१	५१५	३७७	५२८	६६०	१०४३	४२३	८३५	९१२	८२५	७७६	५११	१०४८४
		%	४९.२	५४.२	५८.०	३५.९	४७.२	६०.९	४३.७	४७.६	४५.३	४९.०	३५.१	४३.४	४१.०	४९.०	४९.१	४२.६	४६.८
साइकल	संख्या	१४८	६९७	११२	८६३	७६९	७०६	७२३	९१८	१०७४	१४९६	७९४	१२०६	१३६७	१२४९	१२४६	१२०	१५८८	
	%	६६.४	५२.०	७३.८	७८.४	८०.५	७२.३	८३.८	८२.७	७३.७	७०.३	६५.९	६२.७	६१.५	७४.२	८०.२	७५.५	७०.९	७०.९

बडा नं.	संख्या / %	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	नगर पालिका
विद्युतीय पंखा	संख्या	१३०५	१२४५	११७०	१०२९	८०८	९०३	७७१	१०३७	१२८९	२०१०	१४३	१३६१	१७४२	१५३८	१४७०	१८१	१९५४२
	%	९१.४	९२.९	९४.७	९३.५	८४.६	९२.४	८९.३	९३.४	८८.४	९४.५	७८.३	७०.८	७८.४	९१.३	९०.७	८०.५	८७.२
रेफ्रिजरेटर	संख्या	१३४	१४३	१३५	५६१	३९२	६६९	४९८	६४८	७९७	१५२३	६१४	९३८	१३१३	११३६	१०५७	७८३	१३६६१
	%	६५.४	७०.४	७५.६	५१.०	४१.०	६८.५	४८.४	५८.४	५४.७	७१.६	५१.०	४८.८	५९.१	६७.५	६८.०	६४.३	६१.०
वासिङ मेशिन	संख्या	२८६	३७२	२६२	८९	४१	११४	३९	६४	१३०	४०१	८३	१३६	३०८	१८८	१०२	८५	२७००
	%	२०.०	२७.८	२१.२	८.१	४.३	११.७	४.५	५.८	८.९	१८.८	६.९	७.१	१३.९	११.२	६.६	७.०	१२.१
एयर कन्डिसनर	संख्या	७३	६२	८२	१९	१०	६२	८	२३	१७	८०	९	१४	३५	१९	९	१३	५३५
	%	५.१	४.६	६.६	१.७	१.०	६.३	०.९	२.१	१.२	३.८	०.७	०.७	१.६	१.१	०.६	१.१	२.४

रेखाचित्र ११ : वडा अनुसार घरायसी सेवा/सविधा प्रयोग गर्ने परिवारको विवरण (%) मा)

आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको वर्गीकरण

जनगणना २०७८ ले संकलन गरेका घरको बनोट संरचना र किसिम (जग, पर्खाल, छानो, भूई आदि), खानेपानीको मुख्य स्रोत, खाना पकाउन र वर्ती बाल्न प्रयोग हुने इन्धन, शौचालयको सुविधा र अन्य घरायसी सम्पतिको आधारमा हाल देशका विभिन्न भूभागमा बसोबास गर्ने परिवारलाई पाँच बरावर भागमा विभाजन गरि आर्थिक अवस्थाको स्तर (Wealth quintile) निर्धारण गरिएको छ। यसरी सूचक निर्माण गर्दा घरायसी उपभोग, साधन तथा सुविधामा न्यून पहुँच भएका पहिलो (तल्लो २० %) वर्गमा र साधन तथा सुविधामा सहज पहुँच रहेका परिवार पाँचौ (माथिल्लो २० %) वर्गमा पर्ने गरि गरिएको छ।

यस वर्गीकरणले देशका सबै परिवारलाई समान २० %मा विभाजन गर्ने हुनाले सबै तल्लो देखि माथिल्लो तहसम्मका पाँचै भागमा २० % नै परिवार भएको देखिन्छ। समग्र देशभरीका परिवारलाई समान ५ भागमा वितरण गर्दा यस नगरपालिकामा भएको घर परिवार कुन तहमा रहेका छन् र तिनको वितरण कस्तो छ भनि विश्लेषण गरिएको छ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा न्यून आर्थिक अवस्था भएका तल्लो वर्गमा १.३ % र माथिल्लो वर्गमा ४५.८ % परिवार रहेका छन्। पहिलो वर्गमा पर्ने परिवारमा बसोबास गर्ने जनसंख्या १.१५ प्रतिशत र माथिल्लो वर्गमा ४८.४० % रहेका छन्। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तालिका १८ मा र अनुसूची ३ मा दिइएको छ।

तालिका १८: आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको वर्गीकरण

रत्ननगर नगरपालिका	परिवार संख्या	% १००	जनसंख्या					
			जम्मा		पुरुष		महिला	
			संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	२२४०३	१००	८९९०५	१००	४३५३१	१००	४६३७४	१००
पहिलो पञ्चाम्श (First Quintile)	२९१	१.३	११०२	१.२३	५६८	१.३	५३४	१.१५
द्वितीय पञ्चाम्श (Second Quintile)	१११५	४.९८	४१८२	४.६५	२०७२	४.७६	२११०	४.५५
तृतीय पञ्चाम्श (Third Quintile)	३६६५	१६.३६	१३९५२	१५.५२	६८४०	१५.७१	७११२	१५.३४
चतुर्थ पञ्चाम्श (Fourth Quintile)	७०६६	३१.५४	२७७४	३०.२३	१३००१	२९.८७	१४१७३	३०.५६
पञ्चम पञ्चाम्श (Fifth Quintile)	१०२६६	४५.८२	४३४९५	४८.३८	२१०५०	४८.३६	२२४४५	४८.४

कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण

जनगणनाको नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा कुनै पनि सरकारी निकायमा दर्ता नगरेका र एक जना पनि तलबी कामदार नराखेका कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गरेका परिवार १,३३१ (५.९४%) रहेका छन्। यस्ता साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कुल परिवारमध्ये घरेलु उद्योग ११.३%, व्यापार/व्यवसाय ६२.७%, यातायात ९.५%, सेवा ५.६%) र अन्य किसिमका १०.९% व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार छन्। उल्लेखित साना घरेलु व्यवसाय मध्ये मुख्य रूपमा पुरुषले सञ्चालन गरेका ४६.४३ % र महिलाले सञ्चालन गरेका ५३.५७ % रहेका छन्। अन्य विस्तृत विवरण तालिका नं. १९ मा दिइएको छ।

तालिका १९: परिवारले सञ्चालन गरेको कृषि बाहेक साना घरेलु व्यवसाय अनुसारको विवरण

विवरण	संख्या	प्रतिशत
जम्मा परिवार संख्या	२२४०३	१००
साना घरेलु व्यवसाय नभएका परिवार संख्या	२१०२४	९३.८
साना घरेलु व्यवसाय भएका परिवार संख्या	१३३१	५.९
उल्लेख नभयाएको	४८	०.२

साना घरेलु व्यवसाय	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
घरेलु उद्योग	१५१	११.३	६६	१०.७	८५	११.९
व्यापार/ व्यवसाय	८३४	६२.७	३६१	५८.४	४७३	६८.३
यातायात	१२७	९.५	९९	१६.०	२८	३.९
सेवा	७४	५.६	३०	४.९	४४	६.२
अन्य	१४५	१०.९	६२	१०.०	८३	११.६
जम्मा	१३३१	१००	६१८	१००	७१३	१००

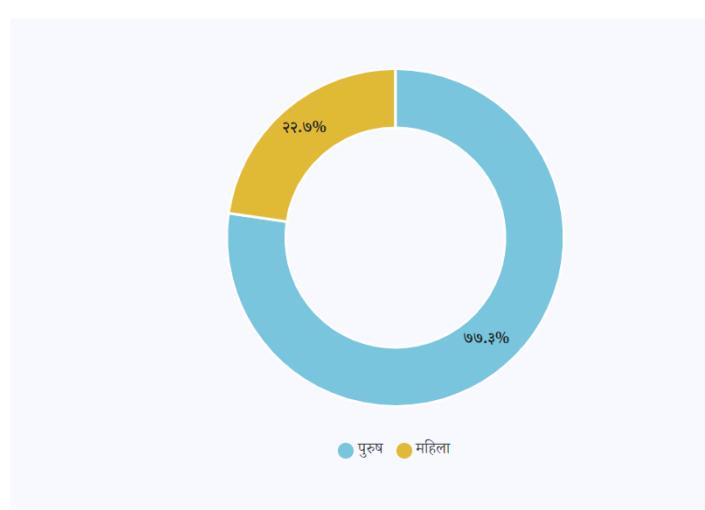
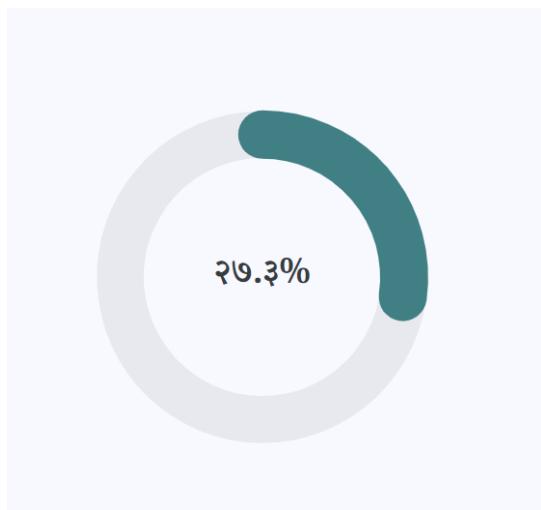
परिवारमा अनुपस्थित विदेश

यस रत्ननगर नगरपालिकामा कुल २२,४०३ परिवार मध्येमा ६१२६ (२७.३ %) परिवारमा अनुपस्थित भई कमितमा एक जन सदस्य अक्सर विदेशमा बसोबास गरेका छन्। कुल अनुपस्थित विदेश रहेका ८,४४९ मध्येमा ७७.३ % पुरुष र २२.७ % महिला रहेका छन्। यस नगरपालिकाका अक्सर विदेश बसोबास गरेका व्यक्ति कुल नगरपालिकाको जनसंख्याको ९.४ % छ, जुन चितवन जिल्लामा ९.० % रहेको छ। यसैगरी अनुपस्थित विदेश पुरुष कुल पुरुषको संख्याको १५.० % र अनुपस्थित महिला कुल महिलाको ४.१ प्रतिशत छ, जुन चितवन जिल्लामा क्रमशः १५.० र ३.९ % छ।

तालिका २०: परिवारमा अनुपस्थित विदेश

क्षेत्र	जम्मा परिवार	कमितमा एक जना विदेश अनुपस्थित भएको परिवार	अनुपस्थित विदेश संख्या		
			जम्मा	पुरुष	महिला
चितवन जिल्ला	१७९१६७	४६८६१	६५०६४	५०६५५	१४४०९
प्रतिशत		२६.२	९.०	१४.४	३.९
रत्ननगर नगर पालिका	२२४०३	६१२६	८४४९	६५३२	१९१७
प्रतिशत		२७.३	९.४	१५.०	४.१

रेखाचित्र १२ : अनुपस्थित परिवार (विदेश) % र पुरुष तथा महिलाको %

परिवारमा अनुपस्थित बिदेश रहेका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा परिवावाट अनुपस्थित (बिदेश) रहेका कुल ८४४९ व्यक्तिहरु मध्ये सबैभन्दा बढि ३१७७ जना (३७.६ %) २०-२४ वर्षको उमेरमा बिदेश गएको देखिएको छ। त्यस्तै दोस्रो, तेस्रो र चौथोमा २५-२९ वर्ष (२२.९ %), १५-१९ वर्ष (१२.२ %), ३०-३४ वर्ष (११.१ %) मा बिदेश गएको पाइन्छ। बिदेश जाँदाको उमेर अनुसारको प्रवृत्ति महिला र पुरुषमा समान रहेको देखिन्छ। बिदेश जाँदाको उमेर समूह अनुसारको विस्तृत विवरण तालिका २१ मा दिइएको छ।

तालिका २१: परिवारमा अनुपस्थित बिदेश रहेका व्यक्तिहरुको बिदेश जाँदाको उमेर तथा लिङ्ग अनुसारको विवरण

लिङ्ग	जम्मा	बिदेश जाँदाको उमेर समूह															उल्लेख नभएका
		४-० ०	०-५ ०	५-१० ०	१०-१५ ०	१५-२० ०	२०-२४ ०	२४-२८ ०	२८-३० ०	३०-३४ ०	३४-३८ ०	३८-४२ ०	४२-४६ ०	४६-५० ०	५०-५४ ०	५४-५८ ०	५८-६२ ०
जम्मा	८४४९	२६५	७४	१२७	१०३५	३१७७	१९३८	१४१	४६८	१८९	७७	२२	२५	४	१०	७७	
%	१००	३.१	०.९	१.५	१२.२	३७.६	२२.९	११.१	५.८	२.२	०.९	०.३	०.३	०.०	०.१	०.९	
पुरुष	६५३२	१४०	४८	९०	८१४	२३४८	१५२३	८१७	४३५	१६९	५९	१७	१५	३	५	४९	
%	१००	२.१	०.७	१.४	१२.५	३५.९	२३.३	१२.५	६.७	२.६	०.९	०.३	०.२	०.०	०.१	०.८	
महिला	१९१७	१२५	२६	३७	२२१	८२९	४१५	१२४	५३	२०	१८	५	१०	१	५	२८	
%	१००	६.५	१.४	१.९	११.५	४३.२	२१.६	६.५	२.८	१.०	०.९	०.३	०.५	०.१	०.३	१.५	

अक्सर बिदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण

यस नगरपालिकाबाट परिवारमा अनुपस्थित (बिदेश) रहेका व्यक्तिहरु मध्ये धेरै जना (३८.७ %) मध्यपूर्व देशमा गएको देखिन्छ। त्यसपछि, क्रमशः प्यासिफिक (१५.७ %) र भारत बाहेक अन्य एसियाली देश (१२.४ %) व्यक्तिहरु गएको पाइएको छ। बिदेश जाने व्यक्तिहरुको रोजाइ लिङ्ग अनुसार फरक फरक रहेको पाइन्छ। पुरुषहरुको रोजाइमा रहेका तीन देशहरु क्रमशः मध्यपूर्व (४५.६ %), प्यासिफिक (१२.३ %) र भारत (१०.५ %) भने महिलाहरुको रोजाइमा रहेका तीन मुलुकमा क्रमशः प्यासिफिक (२७.४ %), अन्य एसियाली (१८.९ %) र मध्यपूर्व (१५.० %) क्रमशः रहेको छ। बिदेशमा रहेका व्यक्तिहरुको लिङ्ग तथा देश अनुसारको विस्तृत विवरण तालिका २२ मा दिइएको छ।

तालिका २२: परिवारमा अनुपस्थित बिदेश रहेका व्यक्तिको लिङ्ग तथा देश अनुसारको विवरण

लिङ्ग	जम्मा	भारत	संस्कृती	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	प्रोटोसियन	युरोपियन	अमेरिकी ब्रह्मेश्वरी	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	चासिफिक	अन्य	उल्लेख नभएका	
जम्मा																
संख्या	८४४९	८१४	३३	३७०	३२६७	१०४५	६८७	२१२	६१७	२	३०	१३३०	२८	१४		
%	१००	९.६	०.४	४.४	३८.७	१२.४	८.१	२.५	७.३	०.०	०.४	१५.७	०.३	०.२		
पुरुष																
संख्या	६५३२	६८६	२७	३५८	२९६०	६८२	४२८	१३४	३७५	२	२२	८०४	२४	१०		
%	१००	१०.५	०.४	५.५	४५.६	१०.४	६.६	२.१	५.७	०.०	०.३	१२.३	०.४	०.२		
महिला																
संख्या	१९१७	१२८	६	१२	२८७	३६३	२५९	७८	२४२	०	८	५२६	४	४		
%	१००	६.७	०.३	०.६	१५.०	१८.९	१३.५	४.१	१२.६	०.०	०.४	२७.४	०.२	०.२		

परिवारमा अनुपस्थित बिदेश रहेका व्यक्तिको बिदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण

परिवारमा अनुपस्थित बिदेश जाने व्यक्तिहरुको बिदेश जानुको मूल्य कारण तलव ज्याला रहेको छ। ५३.५ % व्यक्तिहरु तलव वा ज्यालाका लागि बिदेशिएको पाइएको छ, भने दोस्रो कारणमा अध्ययन तथा तालिम रहेको छ, र आश्रित व्यक्तिहरु १०.६ % रहेका

छन् । विदेश गएका व्यक्तिहरुको विदेशिनुको कारण लिङ्ग अनुसार फरक रहेको छ । पुरुषहरु तलव/ज्याला (६१.१ %), अध्ययन/तालिम (२३.३ %) तथा कामको खोजिमा (८.५ %) र महिलाहरुमा अध्ययन/तालिम (३८.५ %), तलव/ज्याला (२८.० %) तथा आश्रित (२५.४ %) प्रमुख कारण रहेका छन् । लिङ्ग अनुसार विदेशिनुका कारण सम्बन्धी विस्तृत विवरण तल दिइएको छ ।

तालिका : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको लिङ्ग तथा कारण अनुसारको विवरण

रत्ननगर नगरपालिका	जम्मा	परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण						उल्लेख नभएको
		तलव/ज्याला	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
जम्मा								
संख्या	८४४९	४५२४	५२	२१९३	६३०	८९५	८८	६७
%	१००.०	५३.५	०.६	२६.०	७.५	१०.६	१.०	०.८
पुरुष								
संख्या	६५३२	३९८८	३८	१४५४	५५४	४०९	४५	४४
%	१००.०	६१.१	०.६	२२.३	८.५	६.३	०.७	०.७
महिला								
संख्या	१९१७	५३६	१४	७३९	७६	४८६	४३	२३
%	१००.०	२८.०	०.७	३८.५	४.०	२५.४	२.२	१.२

परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको गएको देश र जानुको कारण अनुसारको विवरण

रत्ननगर नगरपालिकामा परिवारमा अनुपस्थित विदेश जाने व्यक्तिहरुको विदेश जानुको मुख्य कारण र देश अनुसार फरक फरक रहेको छ । भारत, मध्यपूर्व, भारत बाहेकका सार्क देश, आसियान र अफ्रिकी देशमा जानुको मुख्य कारण तलव/ज्याला रहेको छ । देश तथा ति देशमा जानुको कारण अनुसारका विस्तृत विवरण तालिका २३ मा मा अनुसूची २ मा दिइएको छ ।

तालिका २३ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश गएको देश, लिङ्ग तथा कारण अनुसारको विवरण

परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण तथा देश		जम्मा	तलव/ज्याला	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	संख्या	८४४९	४५२४	५२	२१९३	६३०	८९५	८८	६७
	%	१००	५३.५	०.६	२६.०	७.५	१०.६	१.०	०.८
भारत	संख्या	८९४	५०९	८	६९	७४	१३३	१४	७
	%	१००	६२.५	१.०	८.५	९.१	१६.३	१.७	०.९
सार्क	संख्या	३३	१७	०	१२	४	०	०	०
	%	१००	५१.५	०.०	३६.४	१२.१	०.०	०.०	०.०
आसियान	संख्या	३७०	३१५	२	७	३८	६	०	२
	%	१००	८५.१	०.५	१.९	१०.३	१.६	०.०	०.५
मध्यपूर्व	संख्या	३२६७	२७४९	१२	२७	३६८	८९	४	१८
	%	१००	८४.१	०.४	०.८	११.३	२.७	०.१	०.६
अन्य एसियाली	संख्या	१०४५	३४१	७	४९३	५३	१३३	६	१२
	%	१००	३२.६	०.७	४७.२	५.१	१२.७	०.६	१.१
युरोपियन युनियन	संख्या	६८७	३०४	३	२१७	४३	११२	५	३
	%		४४.३	०.४	३१.६	६.३	१६.३	०.७	०.४
अन्य युरोपेली देश	संख्या	२१२	५५	१	१०	१२	४५	६	३

परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण तथा देश		जम्मा	तलव/ ज्याला	व्यापार/ व्यवसाय	अध्ययन/ तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	उल्लेख नभएको
	%	१००	२५.९	०.५	४२.५	५.७	२१.२	२.८	१.४
उत्तर अमेरिका	संख्या	६१७	८५	७	३१४	१५	१५०	४२	४
	%	१००	१३.८	१.१	५०.९	२.४	२४.३	६.८	०.६
दक्षिण अमेरिका	संख्या	२	१	०	१	०	०	०	०
	%	१००	५०.०	०.०	५०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
अफिका	संख्या	३०	१६	०	६	१	५	१	१
	%		५३.३	०.०	२०.०	३.३	१६.७	३.३	३.३
प्यासिफिक	संख्या	१३३०	११९	१०	९४९	१४	२१९	६	१३
	%	१००	८.९	०.८	७१.४	१.१	१६.५	०.५	१.०
अन्य	संख्या	२८	५	१	४	८	२	४	४
	%	१००	१७.९	३.६	१४.३	२८.६	७.१	१४.३	१४.३
उल्लेख नभएको	संख्या	१४	८	१	४	०	१	०	०
	%	१००	५७.१	७.१	२८.६	०.०	७.१	०.०	०.०

परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको जाँदाको अवस्थामा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसारको विवरण

यस नगरपालिकाबाट परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा) रहेका व्यक्तिहरु मध्येमा ३६.२ % व्यक्तिहरु प्रविणता प्रमाण पत्र तह उत्तिर्ण गरेर गएको छ। त्यस्तै १२.९ % ले माध्यामिक तह, १२.१ % ले निम्न माध्यामिक, ११.७ % स्नातक १०.८ % ले एस.एल.सि/एस.इ.इ, ८.९ % ले प्राथमिक तह र ४.१ % ले स्नातकोत्तर तह उत्तिर्ण गरी विदेश गएको पाइएको छ। परिवारमा अनुपस्थित (विदेश) व्यक्ति र उनिहरु विदेश जाँदाको बेलामा उत्तिर्ण गरेका तह तथा लिङ्ग अनुसारको विस्तृत विवरण तालिका २४ मा दिइएको छ।

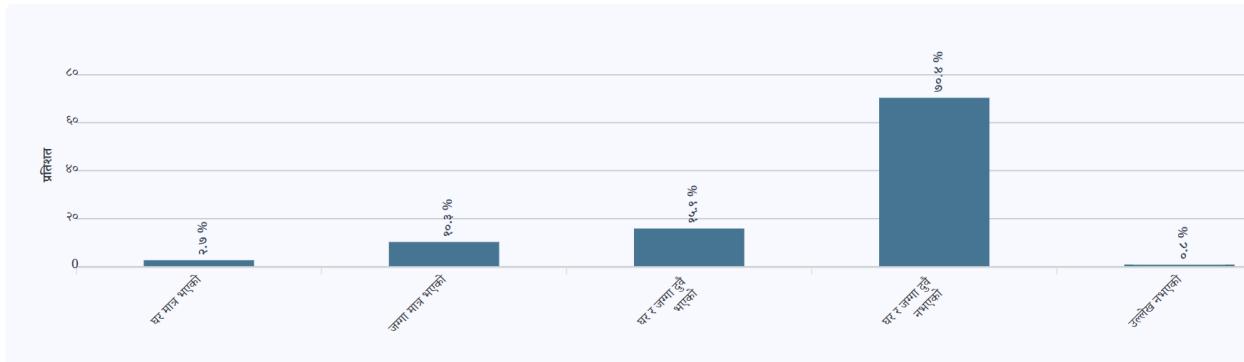
तालिका २४ : परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्ति र विदेश जाँदा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसार विवरण

उत्तिर्ण गरेको तह	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
जम्मा	८१८४	१००	६३९२	१००	१७९२	१००
पूर्व प्राथमिक	११६	१.४	७६	१.२	४०	२.२
प्राथमिक	७३२	८.९	६१०	९.५	१२२	६.८
निम्न माध्यामिक	९८७	१२.१	८६९	१३.६	११८	६.६
माध्यमिक	१०५९	१२.९	९५७	१५.०	१०२	५.७
एस.एल.सि/एस.इ.इ	८८६	१०.८	७९८	१२.५	८८	४.९

घर, जग्गामा महिलाको स्वामित्व

नगरपालिकाका कुल २२४०३ परिवार मध्ये १५.९ % परिवारमा कम्तिमा एक जना महिला सदस्यको घर र जग्गा दुवैमा स्वामित्व रहेको छ, भने १०.३ परिवारमा जग्गामा मात्र स्वामित्व रहेको छ। त्यस्तै २.७ % परिवारमा महिला सदस्यको स्वामित्वमा घरमात्र रहेको छ। ७०.४ % परिवारमा महिला सदस्यको नाममा कुनै प्रकारको स्थायी सम्पत्तिमा स्वामित्व नरहेको पाइएको छ।

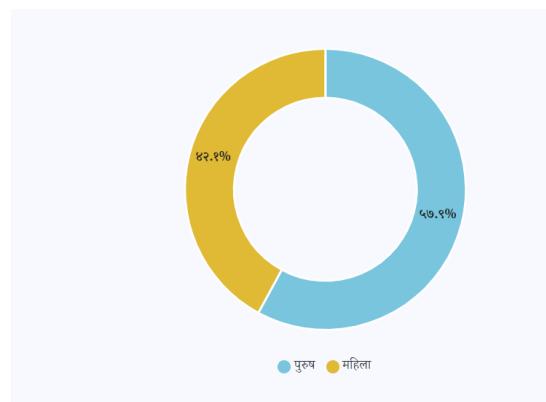
रेखाचित्र १३: महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर जग्गाको विवरण

मृत्यु सम्बन्धी विवरण

नगरपालिकामा रहेका कुल २२४०३ परिवार मध्ये २.६ % परिवारमा जनगणनाको समय भन्दा १२ महिना अगाडि कम्तिमा एक जनाको मृत्यु भएको पाइएको छ। सो अवधीमा मृत्यु भएका ५९९ मध्येमा ३४७ जना पुरुष र बाँकी महिला रहेका छन्।

रेखाचित्र १४: मृत्यु भएका पुरुष तथा महिलाको विवरण (% मा)

मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

रत्ननगर नगरपालिकामा जनगणनाको समयअघि विगत १२ महिनामा जम्मा ५९९ जना व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ। जसमध्ये पुरुष मृत्यु ३४७ जना (५७.९ %) र महिला मृत्यु (४२.१ %) रहेको देखिन्छ। उमेर समूह अनुसार मृत्यु हेर्दा २८.४ % व्यक्तिको मृत्यु ८० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरमा भएको देखिन्छ। ७० देखि ७४ वर्षको उमेरमा ११.९ %, ७५ देखि ७९ वर्षको उमेरमा ९.७ %, ६५ देखि ६९ वर्षको उमेरमा ९.२ %, ५० देखि ५४ वर्षको उमेरमा ७.८ % र १ वर्षभन्दा कम उमेरमा १.७ % व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ।

पुरुषको मृत्यु ८० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरमा २७.१ %, ७० देखि ७४ वर्षको उमेरमा ११.५ %, ६५ देखि ६९ वर्षको उमेरमा १०.१ %, ७५ देखि ७९ वर्षको उमेरमा ८.४ %, ५० देखि ५४ वर्षको उमेरमा ६.६ % र १ वर्षभन्दा कम उमेरमा १.२ % व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ। महिलाको मृत्यु ८० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरमा ३०.२ %, ७० देखि ७४ वर्षको उमेरमा १२.३ %, ७५ देखि ७९ वर्षको उमेरमा ११.५ %, ६५ देखि ६९ वर्षको उमेरमा ७.९ %, ५० देखि ५४ वर्षको उमेरमा ९.५ % र १ वर्षभन्दा कम उमेरमा २.४ % व्यक्तिको मृत्यु भएको देखिन्छ। विस्तृत विवरण तालिका २५ मा दिइएको छ।

तालिका २५: मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

उमेर समूह	मृत्यु भएको संख्या					
	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
जम्मा	५९९	१००	३४७	१००	२५२	१००
< १	१०	१.७	४	१.२	६	२.४
०१ – ०४	२	०.३	०	०.०	२	०.८
०५ – ०९	३	०.५	३	०.९	०	०.०
१० – १४	२	०.३	२	०.६	०	०.०
१५ – १९	५	०.८	५	१.४	०	०.०
२० – २४	१०	१.७	६	१.७	४	१.६
२५ – २९	१३	२.२	११	३.२	२	०.८
३० – ३४	१६	२.७	१२	३.५	४	१.६
३५ – ३९	१७	२.८	१०	२.९	७	२.८
४० – ४४	२५	४.२	१५	४.३	१०	४.०
४५ – ४९	२५	४.२	१९	५.५	६	२.४
५० – ५४	४७	७.८	२३	६.६	२४	९.५
५५ – ५९	२६	४.३	१७	४.९	९	३.६
६० – ६४	४३	७.२	२१	६.१	२२	८.७
६५ – ६९	५५	९.२	३५	१०.१	२०	७.९
७० – ७४	७१	११.९	४०	११.५	३१	१२.३
७५ – ७९	५८	९.७	२९	८.४	२९	११.५
८० +	१७०	२८.४	१४	२७.१	७६	३०.२
उल्लेख नभएको	१	०.२	१	०.३	०	०.०

विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण

जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अधिसम्म रत्ननगर नगरपालिकामा ५८४ परिवारमा ५९९ जनाको मृत्यु भएको थिए। मृत्यु हुनेमा ५७.९ % पुरुष र ४२.१ % महिला रहेका थिए। कुल मृत्यु हुनेमध्ये ६१.६ % नसर्ने रोगबाट, १८.७ %को कारण नखुलेको, ८.२ % सरुवा रोगबाट, ३.० % आत्महत्या, २.३ % अन्य दुर्घटना र २.२ % अन्य दुर्घटना रहेको देखिन्छ।

पुरुषको मृत्युका कारणमा नसर्ने रोगबाट ५९.१ %, सरुवा रोगबाट ९.५ %, आत्महत्या ४.६ %, प्राकृतिक प्रकोपबाट ३.५ %, अन्य दुर्घटनाबाट २.९ %, यातायात दुर्घटनाबाट २.६ % र अन्य कारणबाट १७.९ % भएको देखिन्छ। महिलाको मृत्युको कारणमा नसर्ने रोगबाट ६५.१ %, सरुवा रोगबाट ६.३ %, प्राकृतिक प्रकोपबाट ४.४ %, यातायात दुर्घटनाबाट १.६ % अन्य दुर्घटनाबाट १.६ %, र अन्य कारणबाट १९.८ % भएको देखिन्छ। अन्य विवरण तलको तालिका २६ मा छ।

तालिका २६: मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण

विवरण	कुल	मृत्युको कारण								
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/ हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य
जम्मा	५९९	४९	३६९	१३	१४	०	१	१८	२३	११२
%	१००.०	८.२	६१.६	२.२	२.३	०.०	०.२	३.०	३.८	१८.७
पुरुष	३४७	३३	२०५	९	१०	०	०	१६	१२	६२
%	१००.०	९.५	५९.१	२.६	२.९	०.०	०.०	४.६	३.५	१७.९
महिला	२५२	१६	१६४	४	४	०	१	२	११	५०
%	१००.०	६.३	६५.१	१.६	१.६	०.०	०.४	०.८	४.४	१९.८

१५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अधिसम्म रत्ननगर नगरपालिकामा १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था अध्ययन गर्दा गर्भावस्थाको कारणले हुने मातृमृत्युको कारण देखिएन । सो उमेर समूहका ३३ जना महिलाको मृत्यु भएकोमा मृत्युको कारण गर्भावस्था भन्दा अन्य देखिएको छ । नेपालमा मातृमृत्युको अवस्था प्रतिलाख जीवित जन्ममा १५१ जना र बागमती प्रदेशमा प्रतिलाख जीवित जन्ममा ९८ जना रहेको छ ।

खण्ड ३: जनसांख्यिक विवरण

जनसंख्या र लैङ्गिक अनुपात

जनगणनाको अन्तिम नतिजाअनुसार (जनगणना सन्दर्भ दिन २०७८ साल मंसिर ९ गते) रत्ननगर नगरपालिकाको जनसंख्या ८९ हजार ९ सय ५ जना रहेको छ, जुन २०६८ सालको जनसंख्या ६९,८५१ को तुलनामा २०,०५४ ले बढी देखिन्छ। यसरी उक्त अवधिमा नगरपालिकाको जनसंख्या २८.७ % बढेको देखिन्छ। उक्त अवधि (१० वर्ष ५ महिना) मा सरदर वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर २.४२ % भएको देखिन्छ जुन नेपालको तुलनामा धेरै बढी हो। यस जनगणनामा लैङ्गिक अनुपात ९३.८७ अर्थात् १०० जना महिलामा ९४ जना पुरुष रहेको छ। वडा सहितको विस्तृत विवरण तलको तालिका २७ मा दिइएको छ।

तालिका २७: परिवार संख्या, जनसंख्या तथा लैङ्गिक अनुपात

क्षेत्र	२०६८		परिवार संख्या	जनसंख्या	परिवार संख्या	२०७८			वडाको प्रतिशत	जनघनत्व	औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर
	जम्मा	पुरुष				जम्मा	पुरुष	महिला					
रत्ननगर नगरपालिका	१६,०७०	६९,८५१	२२४०३	८९९०५	४३५३१	४६३७४	१००	१३०९	४.०९	९३.८७	२.४२		
वार्ड नं.													
१	१,१४१	४,९९९	१४२८	५६३५	२७४६	२८८९	६.३	३६८३	३.९५	९५.०५	१.१५		
२	१,०६३	४,५८९	१३४०	५३३०	२६४७	२६८३	५.९	५६११	३.९८	९८.६६	१.४४		
३	९१४	४,०५७	१२३६	५०३९	२४५९	२५८०	५.६	१३३३	४.०८	९५.३१	२.०८		
४	९०४	४,१३४	११०१	४४८४	२२९३	२२७१	५.०	११६५	४.०७	९७.४५	०.७८		
५	७५३	३,५६७	९५५	४००८	१९२२	२०८६	४.५	७९५	४.२०	९२.१४	१.१२		
६	७८९	३,६३०	९७७	४०३५	१९९०	२०४५	४.५	४६२	४.१३	९७.३१	१.०२		
७	७७९	३,७०८	८६३	३६३१	१७३६	१८९५	४.०	७०५	४.२१	९१.६१	-०.२०		
८	७९१	३,५०२	१११०	४६८२	२३०३	२३७९	५.२	१२४५	४.२२	९६.८१	२.७९		
९	१,०२९	४,६१०	१४५८	५८७९	२८४४	३०३५	६.५	१०४२	४.०३	९३.७१	२.३३		
१०	१,३९०	५,७८९	२१२८	८२४१	४०३२	४२०९	९.२	३७२९	३.८७	९५.७९	३.३९		
११	८८४	३,४९२	१२०५	४७७९	२३०१	२४७८	५.३	७८७	३.९७	९२.८६	३.०९		
१२	१,२८८	५,२४३	१९२३	७४३९	३५५९	३८८०	८.३	१८८८	३.८७	९१.७३	३.३६		
१३	१,४४७	५,१५२	२२२३	८७४९	४२२७	४५२२	९.७	१११९	३.९४	९३.४८	३.७०		
१४	९०४	३,९७१	१६८४	६६९०	३१६३	३५२७	७.४	११५१	३.९७	८९.६८	५.०९		
१५	१,१०१	४,८०३	१५५४	६३२५	३०३९	३२८६	७.०	२१०१	४.०७	९२.४८	२.६४		
१६	८९३	३,८०५	१२९८	४९५९	२३५०	२६०९	५.५	१०७१	४.०७	९०.०७	२.५४		

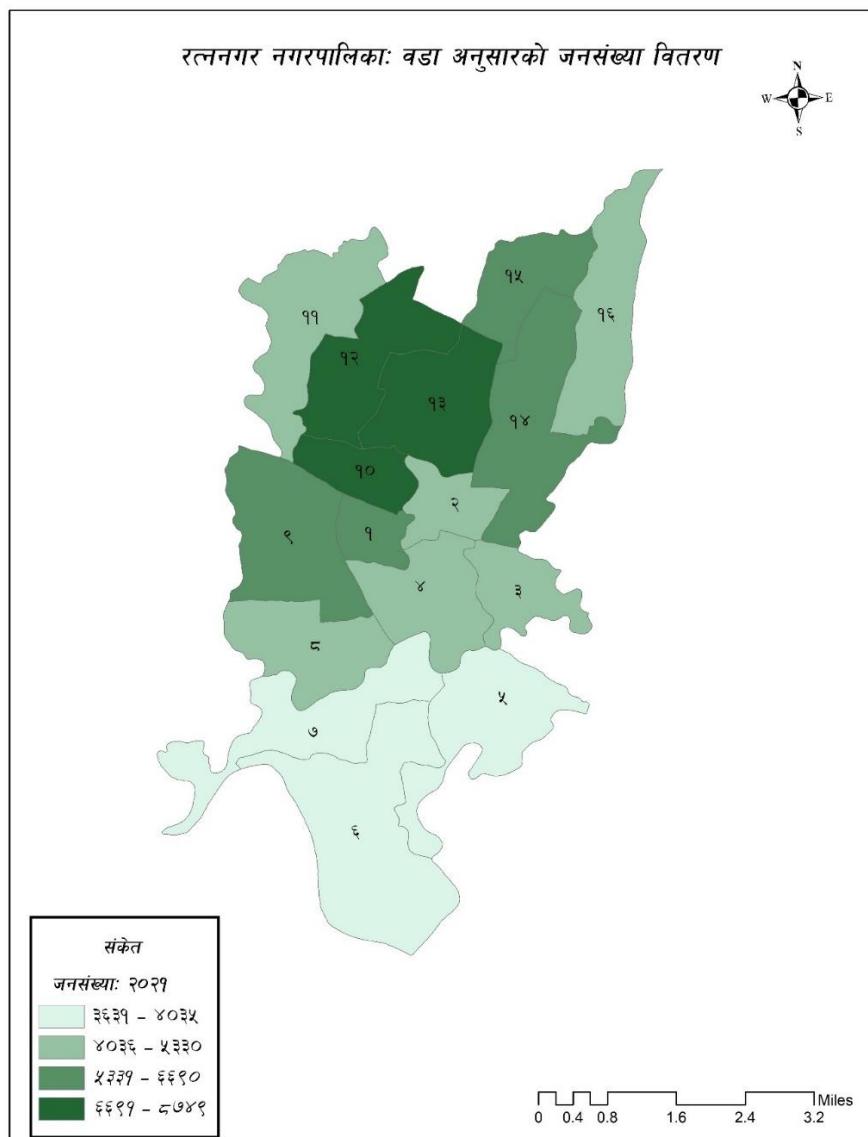
स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार नगरपालिका बसोबास गर्ने जम्मा जनसंख्यामध्ये पुरुषको संख्या ४३,५३१ (४८.४२ %) र महिलाको संख्या ४६,३७४ (५१.५८ %) छ। जस अनुसार लैङ्गिक अनुपात ९३.८७ हुन आउँछ सो अनुपात २०६८ (९०.८८) को तुलनामा केही बढी हो। नगरपालिकाको जनघनत्व १३०९ रहेको छ, जसमा सबैभन्दा बढी वडा नं. २ को ५६११ र सबैभन्दा कम वडा नं. ६ को ४६३ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ। अन्य विवरण माथिको तालिका २७ मा दिइएको छ।

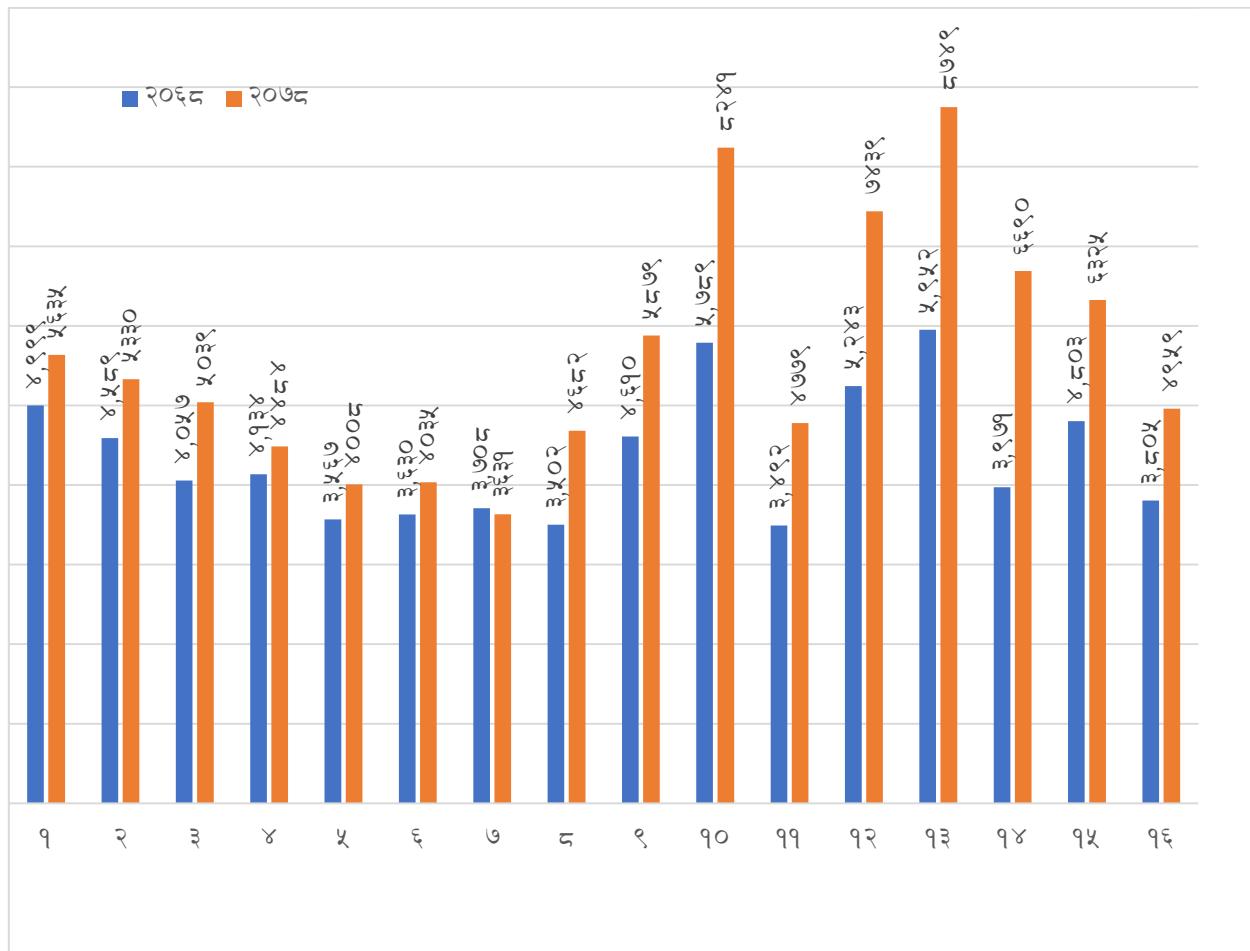
जनगणनाको परिभाषा अनुसार यस नगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने **८९,९०५** जना, नेपालको अन्य स्थानमा बसोबास गर्ने **४,७७४** जना र विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने **८,४४९** जना रहेका छन्। पुरुष महिला तथा परिवार सहितको विस्तृत विवरण तल दिइएको छ।

अक्सर बसोबासको स्थान	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
रत्ननगर नगरपालिकामा अक्सर बसोबास गर्ने	२२४०३	८९,९०५	४३५३१	४६३७४
नेपालको अन्य स्थान बसोबास गर्ने	२२८३	४,७७४	२८६७	१९०७
विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने	६१२६	८,४४९	६५३२	१९१७

नक्सा १५: रत्ननगर नगरपालिकाको वडा अनुसारको जनसंख्या वितरण

रेखाचित्र १६: वडा अनुसार २०६८ र २०७८ को जनसंख्या

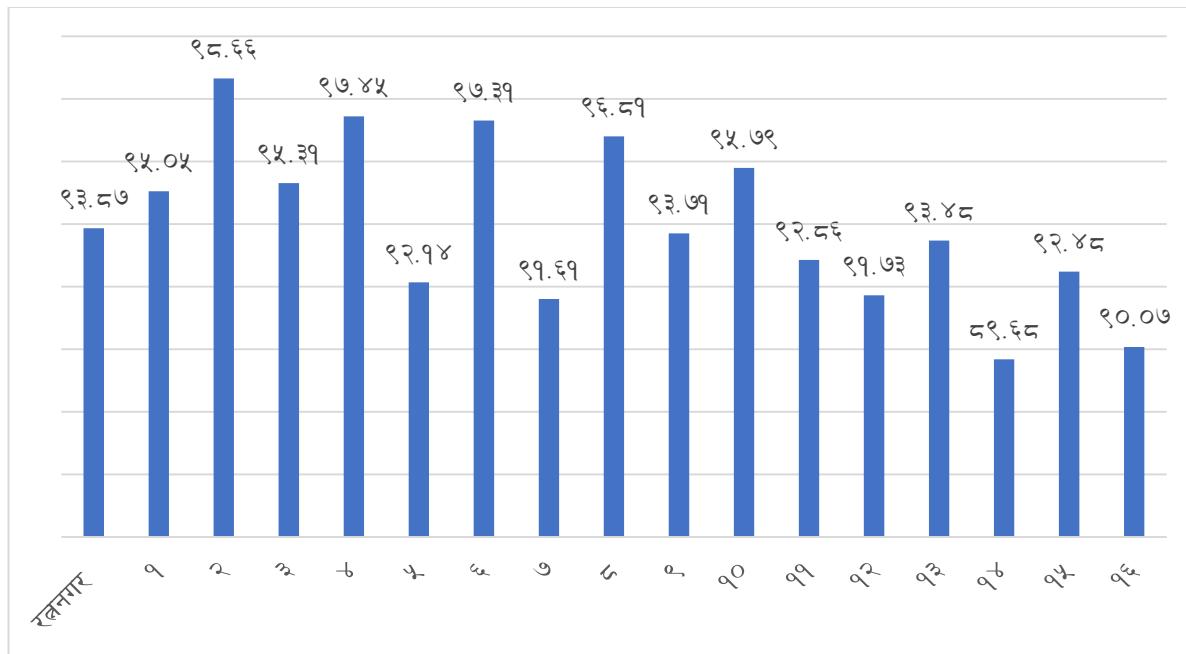

परिवार संख्या र परिवारको औसत आकार

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नगरपालिकाभित्र देशभित्र २२ हजार ४ सय ३ परिवारहरु बसोबास गरेको देखिएको छ। दश वर्षअघि अर्थात वि.सं. २०६८ मा उक्त संख्या १६ हजार ७० थियो। यसप्रकार नगरपालिका गत १० वर्षभित्र जम्मा ६ हजार ३ सय ३३ परिवारहरु (३९.४ %) थप भएको देखिन्छ। नगरपालिकामा औसत परिवार संख्या ४.०१ कायम हुन आउँछ जुन २०६८ मा ४.३५ रहेको थियो। यसले गत दश वर्षमा परिवारको आकारमा केही कमी भएको देखाउँदछ।

वडा अनुसार सबैभन्दा कम जनसंख्या (३६.३१ जना) भएको वडा नं. ७ र बढी जनसंख्या (८,७४९ जना) भएको वडा १३ नं. रहेको छ। वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर अनुसार सबैभन्दा बढी (५.०१) वडा नं १४ र सबैभन्दा कम (-०.२ अर्थात जनसंख्या घट्दो दरमा) वडा नं. ७ मा रहेको छ। वडा अनुसार सबैभन्दा बढी औसत परिवार संख्या सबैभन्दा बढी वडा नं ८ मा ४.२२ र कम वडा नं. १० र १२ मा ३.८७ रहेको छ। यसैगरी लैङ्गिक अनुपात हेर्दा सबैभन्दा बढी वडा नं २ मा ९८.६६ र कम वडा नं. १४ मा ८९.६८ रहेको छ।

रेखाचित्र १७: नगरपालिका र वडा अनुसारको लैज़िक अनुपात

परिवारको संरचना:

परिवारको संरचना अनुसार नगरपालिकामा बसोबास गर्ने कुल २२,४०९ परिवार मध्ये एक सदस्यीय परिवार ९३७ (४.३ %), एकल (Nuclear) परिवार ७,८११ (३४.९ %) र संयुक्त परिवार १३,६२५ (६०.८ %) रहेका छन्। यसैगरी एकल (लाअभिवच) परिवारमा जम्मा २४,४६७ जना (२७.२ %) र संयुक्त परिवारमा जम्मा ६४,४७१ जना (७१.७ %) बसोबास गरेका छन्।

तालिका २८: परिवारको संरचनागत विवरण

विवरण	एक सदस्यीय परिवार	एकल (Nuclear) परिवार	संयुक्त परियार	जम्मा
परिवार	९६७	७८११	१३६२५	२२४०३
%	४.३	३४.९	६०.८	१००
जनसंख्या	९६७	२४४६७	६४४७१	८९९०५
%	१.१	२७.२	७७.७	१००

उमेरगत जनसंख्या

नगरपालिकामा जनसंख्याको उमेरगत संरचना अनुसार सबैभन्दा बढी १८ र २० वर्षका २.१ % देखिन्छ भने १०० वर्ष वा सो भन्दा माथि १७ जना देखिएको छ। उल्लेखित उमेरलाई विश्लेषण गर्दा यस नगरपालिकामा बस्ने कुल जनसंख्याको मध्यिका उमेर ३० वर्ष रहेको छ जसमा पुरुषको २८ वर्ष र महिलाको ३० वर्ष हुन आउँछ। विस्तृत विवरण तालिका २१ मा दिइएको छ।

तालिका २९: उमेरगत (Single Year) जनसंख्या

उमेरसमूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
जम्मा	८९१०५	१००.०	४३५३१	१००.०	४६३७४	१००.०
०	९९५	१.१	५५०	१.३	४४५	१.०
१	१२८३	१.४	६९३	१.६	५९०	१.३
२	१२७५	१.४	६८४	१.६	५९१	१.३
३	१२६०	१.४	६६३	१.५	५९७	१.३
४	१३३८	१.५	७२९	१.७	६०९	१.३
५	१३८०	१.५	७४०	१.७	६४०	१.४
६	१४६८	१.६	८१९	१.९	६४९	१.४
७	१४०२	१.६	७८१	१.८	६२१	१.३
८	१४१४	१.६	७७३	१.८	६४१	१.४
९	१३४८	१.५	७०८	१.६	६४०	१.४
१०	१६२१	१.८	८६७	२.०	७५४	१.६
११	१२२९	१.४	६५६	१.५	५७३	१.२
१२	१४५५	१.६	७८४	१.८	६७१	१.४
१३	१३८९	१.५	७१८	१.६	६७१	१.४
१४	१४०६	१.६	७५८	१.७	६४८	१.४
१५	१४८७	१.७	७५६	१.७	७३१	१.६
१६	१५४५	१.७	८१९	१.९	७२६	१.६
१७	१५३१	१.७	८३९	१.९	६९२	१.५
१८	१८८५	२.१	९६९	२.२	९१६	२.०
१९	१६२७	१.८	८०१	१.८	८२६	१.८
२०	१८७२	२.१	९२९	२.१	९४३	२.०
२१	१५६०	१.७	७३१	१.७	८२९	१.८
२२	१७०१	१.९	७७९	१.८	९२२	२.०
२३	१५८६	१.८	७३७	१.७	८४९	१.८
२४	१६११	१.८	७४६	१.७	८६५	१.९
२५	१७६१	२.०	८०३	१.८	९५८	२.१
२६	१६०७	१.८	७०५	१.६	९०२	१.९
२७	१४२५	१.६	६०५	१.४	८२०	१.८
२८	१७५०	१.९	७४३	१.७	९००७	२.२
२९	१४५३	१.६	६१२	१.४	८४१	१.८
३०	१८२४	२.०	७६५	१.८	९०५९	२.३
३१	१२०५	१.३	५३२	१.२	६७३	१.५
३२	१४८९	१.७	६२७	१.४	८६२	१.९
३३	१४७८	१.६	६१३	१.४	८६५	१.९
३४	१३६७	१.५	५५९	१.३	८०८	१.७
३५	१७१४	१.९	७१८	१.६	९९६	२.१
३६	१४१२	१.६	६००	१.४	८१२	१.८
३७	११८१	१.३	५३७	१.२	६४४	१.४
३८	१४९६	१.७	६६४	१.५	८३२	१.८
३९	१२७३	१.४	५९७	१.४	६७६	१.५
४०	१७४७	१.९	८१२	१.९	९३५	२.०
४१	११०८	१.२	५२१	१.२	५८७	१.३
४२	१४५९	१.६	७११	१.६	७४८	१.६

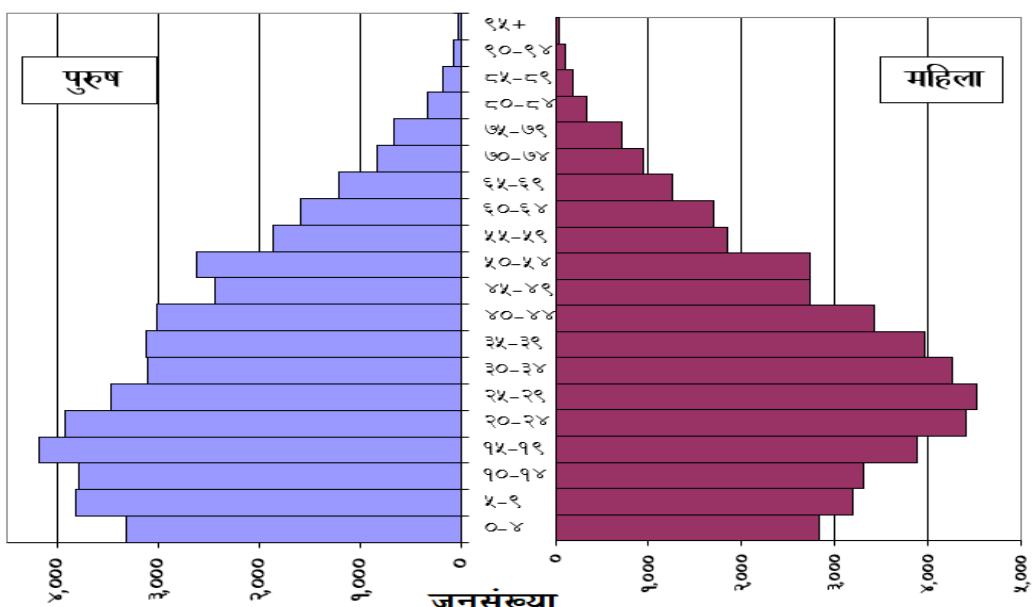
उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
४३	१०९१	१.२	५००	१.१	५९१	१.३
४४	१०३५	१.२	४७३	१.१	५६२	१.२
४५	१३४६	१.५	६४३	१.५	७०३	१.५
४६	१०३८	१.२	४९१	१.१	५४७	१.२
४७	८०५	०.९	४००	०.९	४०५	०.९
४८	१०४१	१.२	४७५	१.१	५६६	१.२
४९	९३२	१.०	४२६	१.०	५०६	१.१
५०	१५८१	१.८	७४९	१.७	८३२	१.८
५१	९३९	१.०	४६३	१.१	४७६	१.०
५२	१०३३	१.१	५०१	१.२	५३२	१.१
५३	८५७	१.०	४३९	१.०	४१८	०.९
५४	९२९	१.०	४६०	१.१	४६९	१.०
५५	९३८	१.०	४८५	१.१	४५३	१.०
५६	७७५	०.९	३८८	०.९	३८७	०.८
५७	६१२	०.७	२९९	०.७	३१३	०.७
५८	७१६	०.८	३५४	०.८	३६२	०.८
५९	६७४	०.७	३३८	०.८	३३६	०.७
६०	९८१	१.१	४३८	१.०	५४३	१.२
६१	५७०	०.६	२८२	०.६	२८८	०.६
६२	६५९	०.७	३३१	०.८	३२८	०.७
६३	५४४	०.६	२६०	०.६	२८४	०.६
६४	५१९	०.६	२७०	०.६	२४९	०.५
६५	६३७	०.७	३१६	०.७	३२१	०.७
६६	४५४	०.५	२१९	०.५	२३५	०.५
६७	४४१	०.५	२२८	०.५	२१३	०.५
६८	४८१	०.५	२३८	०.५	२४३	०.५
६९	४५९	०.५	२१३	०.५	२४६	०.५
७०	५०३	०.६	२२७	०.५	२७६	०.६
७१	३२२	०.४	१६७	०.४	१५५	०.३
७२	३५०	०.४	१६८	०.४	१८२	०.४
७३	३०६	०.३	१२४	०.३	१८२	०.४
७४	३०३	०.३	१४९	०.३	१५४	०.३
७५	३२७	०.४	१५८	०.४	१६९	०.४
७६	३०२	०.३	१३९	०.३	१६३	०.४
७७	३३२	०.४	१४९	०.३	१८३	०.४
७८	२३२	०.३	११२	०.३	१२०	०.३
७९	१७५	०.२	१०४	०.२	७१	०.२
८०	१७९	०.२	९७	०.२	८२	०.२
८१	१०५	०.१	५५	०.१	५०	०.१
८२	१३३	०.१	६५	०.१	६८	०.१
८३	१२४	०.१	५१	०.१	७३	०.२
८४	११०	०.१	५५	०.१	५५	०.१
८५	८१	०.१	३८	०.१	४३	०.१
८६	५५	०.१	३४	०.१	२१	०.०
८७	८०	०.१	३७	०.१	४३	०.१

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
८८	१०५	०.१	४८	०.१	५७	०.१
८९	४०	०.०	२४	०.०	१६	०.०
९०	७३	०.०	२८	०.०	४५	०.०
९१	२८	०.०	९	०.०	१९	०.०
९२	२३	०.०	९	०.०	१४	०.०
९३	२३	०.०	११	०.०	१२	०.०
९४	२०	०.०	८	०.०	१२	०.०
९५	२०	०.०	१०	०.०	१०	०.०
९६	१३	०.०	४	०.०	९	०.०
९७	८	०.०	४	०.०	४	०.०
९८	७	०.०	४	०.०	३	०.०
९९	५	०.०	२	०.०	३	०.०
१०० +	१७	०.००	९	०.००	८	०.००

उमेर समूह अनुसार जनसंख्याको संरचना

नगरपालिकामा जनसंख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसंख्याको सबैभन्दा बढी % (९.३%) रहेको छ। जनसंख्या १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा ९.० % जनसंख्या रहेको छ। पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसंख्याको सबैभन्दा धेरै (९.६%) १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहको र महिलातर्फ कुल महिलाको सबैभन्दा धेरै (९.८%) २५ देखि २९ वर्ष उमेर समूहका व्यक्तिहरू रहेको छ। उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसंख्याको % पनि कम हुँदै गएको छ। नगरपालिका तथा वडागत रूपमा उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या तलको तालिका १२ मा दिइएको छ। तल दिइएको जनसंख्या पिरामिड अनुसार ० देखि १९ वर्ष सम्म पुरुषको जनसंख्या महिलाको भन्दा बढि देखिएको छ। २० वर्ष देखि माथि पुरुषको भन्दा महिलाको जनसंख्या बढ्दै गएको अवस्था छ। यसको अर्थ जन्मदान पुरुषहरू बढी जन्मने र उमेर बढ्दै जाँदा अनुपस्थित जनसंख्या (विदेश/स्वदेश) मा पुरुषको संख्या बढी भएको कारणले २० वर्ष भन्दा माथि महिलाहरूको अक्सर बसोबास बढी रहेको देखिन्छ। वडागत उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या अनुसूची १ मा दिइएको छ।

रेखाचित्र १८: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड

तालिका ३०: नगरपालिकामा उमेर समूह अनुसार जनसंख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला		लैंगिक अनुपात
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	
रत्ननगर नगरपालिका							
जम्मा	८९९०५	१००.००%	४३५३१	१००.००%	४६३७४	१००.००%	९३.८७
००-०४ वर्ष	६१५१	६.८०%	३३१९	७.६०%	२८३२	६.९०%	११७.२०
०५-०९ वर्ष	७०१२	७.८०%	३८२१	८.८०%	३१९१	६.९०%	११९.७४
१०-१४ वर्ष	७१००	७.९०%	३७८३	८.७०%	३३१७	७.२०%	११४.०५
१५-१९ वर्ष	८०७५	९.००%	४१८४	९.६०%	३८९१	८.४०%	१०७.५३
२०-२४ वर्ष	८३३०	९.३०%	३९२२	९.००%	४४०८	९.५०%	८८.९७
२५-२९ वर्ष	७९९६	८.९०%	३४६८	८.००%	४५२८	९.८०%	७६.५९
३०-३४ वर्ष	७३६३	८.२०%	३०९६	७.९०%	४२६७	९.२०%	७२.५६
३५-३९ वर्ष	७०७६	७.९०%	३११६	७.२०%	३९६०	८.५०%	७८.६९
४०-४४ वर्ष	६४४०	७.२०%	३०१७	६.९०%	३४२३	७.४०%	८८.१४
४५-४९ वर्ष	५१६२	५.७०%	२४३५	५.६०%	२७२७	५.९०%	८९.२९
५०-५४ वर्ष	५३३९	५.९०%	२६१२	६.००%	२७२७	५.९०%	९५.७८
५५-५९ वर्ष	३७१५	४.९०%	१८६४	४.३०%	१८५१	४.००%	१००.७०
६०-६४ वर्ष	३२७३	३.६०%	१५८१	३.६०%	१६९२	३.६०%	९३.४४
६५-६९ वर्ष	२४७२	२.७०%	१२१४	२.८०%	१२५८	२.७०%	९६.५०
७०-७४ वर्ष	१७८४	२.००%	८३५	१.९०%	९४९	२.००%	८७.९९
७५-७९ वर्ष	१३६८	१.५०%	६६२	१.५०%	७०६	१.५०%	९३.७७
८०-८४ वर्ष	६५१	०.७०%	३२३	०.७०%	३२८	०.७०%	९८.४८
८५-९९ वर्ष	३६१	०.४०%	१८१	०.४०%	१८०	०.४०%	१००.५६
१०-१४ वर्ष	१६७	०.२०%	६५	०.१०%	१०२	०.२०%	६३.७३
१५+ वर्ष	७०	०.१०%	३३	०.१०%	३७	०.१०%	८९.१९

बृहत उमेर समूह अनुसार र विशेष उमेर अनुसारको जनसंख्या

यस नगरपालिकामा बृहत उमेर समूह अनुसार कुल जनसंख्या ८९,९०५ मध्ये ० देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा ३१.५२ %, २० देखि ३९ वर्ष उमेर समूहमा ३४.२२ %, ४० देखि ५९ वर्ष उमेर समूहमा २२.९८ % र ६० देखि ७९ वर्ष उमेर समूहमा ९.९० %

बृहत उमेर समूह	जनसंख्या	%
०-१९	२८३२८	३१.५२
२०-३९	३०७६५	३४.२२
४०-५९	२०६५६	२२.९८
६०-७९	८८९७	९.९०
८०+	१२४९	१.३९
जम्मा	८९९०५	१००

जनसंख्या रहेको छ। ८० वर्ष भन्दा माथिको उमेर समूहमा कुल जनसंख्याको १.३९ % मात्र जनसंख्या रहेको छ।

जनसंख्याको अन्य संरचना हेर्दा १५ वर्षमूलीका आश्रित जनसंख्या कुल जनसंख्याको २२.५४ % र ६० वर्ष भन्दा माथिका आश्रित जनसंख्या ११.२९ % रहेको छ। नागरिकता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न योग्य उमेर समूह (१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि) का जनसंख्या कुल जनसंख्याको ७५.८१ % रहेको छ। क्रियाशील श्रमशक्तिसँग सम्बन्धित उमेर समूह अर्थात् १५ देखि ५९ वर्ष उमेरका व्यक्तिहरू ६६.१८ % छन् भने सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न सम्भाव्य ६८ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या ५.९४ % रहेका छन्। प्रजनन् योग्य उमेर अर्थात् १५ देखि ४९ वर्षका कुल महिलामध्ये ५८.६६ % रहेका छन्। यसैगरी १६ देखि २४ वर्षको जनसंख्या १६.५९ % र १६ देखि ४० वर्षका युवाको जनसंख्या ४३.४९ % छ। २०६८ सालको जनगणनासँग तुलना गर्दा जनसंख्याको संरचनामा केही परिवर्तन भएको देखिएको छ। विशेष उमेर समूहको जनसंख्या संरचना तालिका ३१ मा दिइएको छ।

तालिका ३१: विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या

उमेर समूह	रत्ननगर		चितवन	
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
१ वर्ष भन्दा कम	९९५	१.११	८३६९	१.१६
५ वर्ष भन्दा कम	६१५१	६.८४	५०४६७	७.०१
०-१४ वर्ष	२०२६३	२२.५४	१६७७३६	२३.३०
१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि	६८१५५	७५.८१	५३९५५१	७४.९५
०-१८ वर्ष	२६७११	२९.७१	२२३०११	३०.९८
१५-५९ वर्ष	५९४९६	६६.१८	४७४८९०	६५.९६
६० वर्ष वा सो भन्दा माथि	१०१४६	११.२९	७७३१३	१०.७४
१५-४९ वर्षका महिला (कुल महिला मध्ये)	२७२०४	५८.६६	२१६१६६	५८.७३
६८ वर्ष वा सो भन्दा माथि	५३४१	५.९४	४०३९७	५.६१
१६-२४ वर्ष	१४९१८	१६.५९	१२७३३८	१७.६९
१६-४० वर्ष	३९१००	४३.४९	३१८९१३	४४.३०

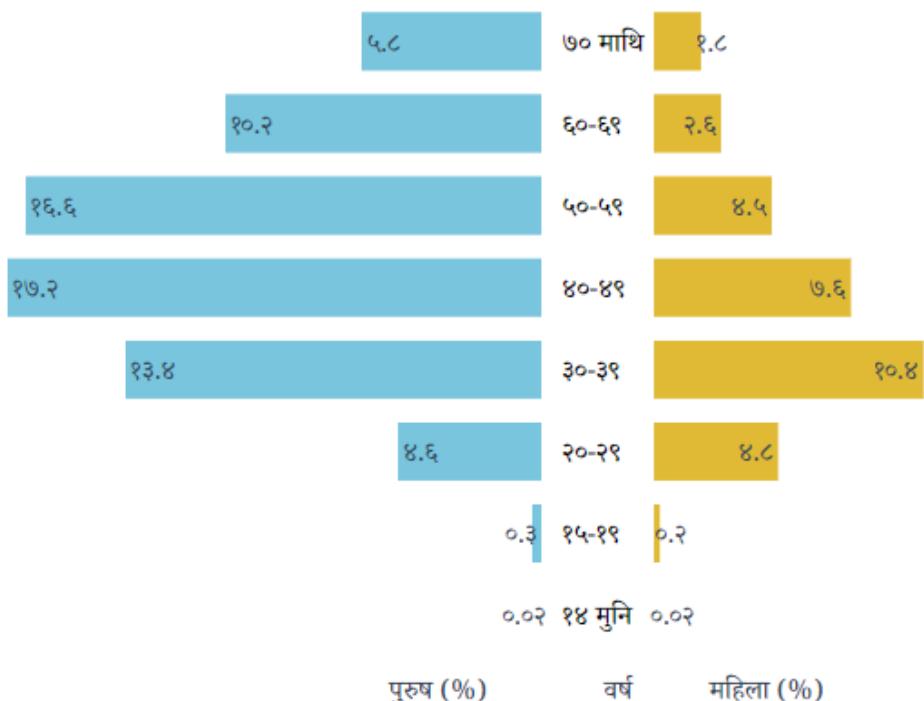
उमेर अनुसार परिवारमूलीको संख्या

जनगणनाको नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा ३१.९ % परिवारमा महिलाहरू परिवारमूली रहेका छन् भने ६८.१ % परिवारमा पुरुषहरू परिवारमूली रहेको पाईएको छ। नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी परिवारका परिवारमूलीहरू ४० देखि ४९ वर्ष उमेरभित्रका रहेको देखाएको छ। परिवारमूली ४० देखि ४९ वर्ष उमेर समूहमा सबैभन्दा बढी २४.८ % रहेको देखिन्छ। नतिजाले ९ परिवारमा चौथ वर्ष मुनिका बालबालिकासमेत परिवारमूली रहेको देखिन्छ। परिवारमा ७० वर्ष भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरू ७.५ % परिवारमूली रहेको देखिएको छ। सबैभन्दा धेरै महिला परिवारमूलीहरू ३०-३९ वर्ष र पुरुष परिवारमूलीहरू ४०-४९ वर्ष उमेर समूहका रहेको देखिन्छ।

तालिका ३२: उमेर समूह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत

उमेर समूह	जम्मा परिवार		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
१४ मुनि	९	०.०	५	०.०	४	०.१
१५-१९	११६	०.५	६६	०.४	५०	०.७
२०-२९	२११०	९.४	१०४१	६.८	१०६९	१५.०
३०-३९	५३४३	२३.८	३००३	१९.७	२३४०	३२.७
४०-४९	५५४७	२४.८	३८५०	२५.२	१६९७	२३.७
५०-५९	४७२२	२१.१	३७१८	२४.४	१००४	१४.०
६०-६९	२८६८	१२.८	२२७९	१४.९	५८९	८.२
७० माथि	१६८८	७.५	१२९२	८.५	३९६	५.५
जम्मा	२२४०३	१००	१५२५४	१००	७१४९	१००

रेखाचित्र १९: लिङ्ग अनुसार परिवारमूली (%मा) (कुल परिवार संख्याको)

नगरपालिकामा जातजातिको अवस्था

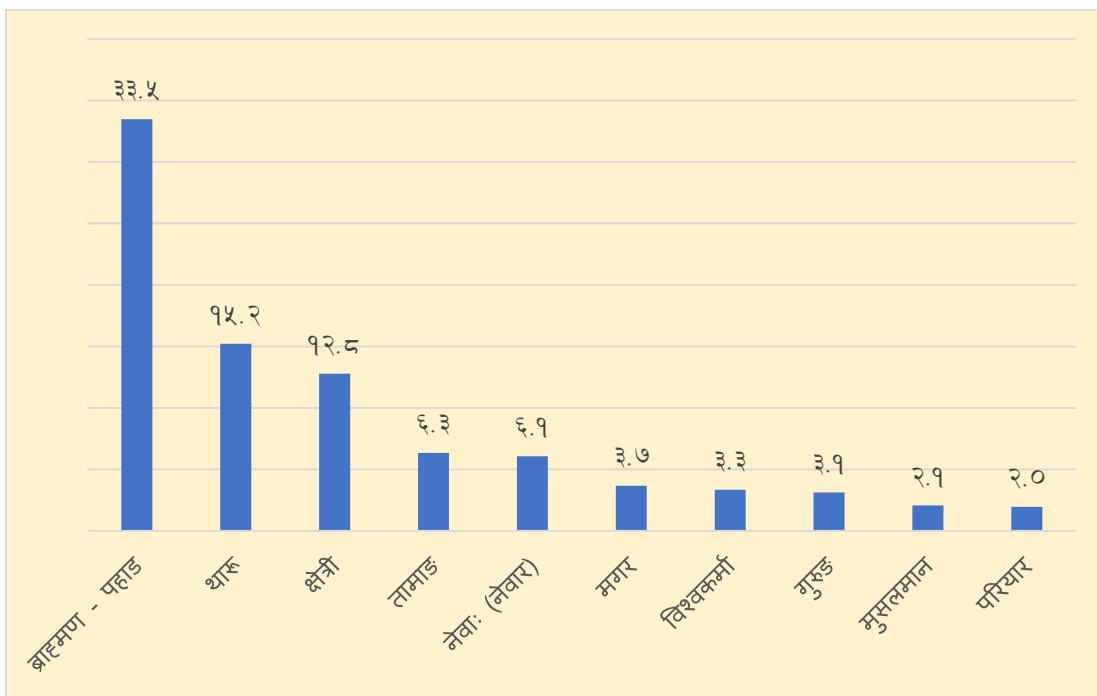
नगरपालिकामा २०७८ सालको जनगणना अनुसार जातजातिको अवस्था हेर्दा प्रमुख १० वटा जातिले ८० % भन्दा बढी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ, जसमा ब्राह्मण पहाड (३३.५ %), थारू (१५.२ %), क्षेत्री, तामाङ, नेवा:(नेवार), मगर, विश्वकर्मा, गुरुङ, मुसलमान र परियार रहेका छन्। यसैगरी कम संख्यामा हुने ५ जातिहरूमा कुम्हार (११ जना), दनुवार (१२ जना), पथरकट/कुशवाडिया (१५ जना), धोबी (१७ जना) र राजवंशी (१८ जना) हुन्। विस्तृत विवरण तलको तालिका ३३ दिइएको छ।

तालिका ३३: नगरपालिकामा जातजाति अनुसारको जनसंख्या

जातजातिको नाम	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	८९९०५	१००	४३५३१	१००	४६३७४	१००
ब्राह्मण - पहाड	३००९५	३३.५	१४४१३	३३.१	१५६८२	३३.८
थारू	१३६८३	१५.२	६६७२	१५.३	७०११	१५.१
क्षेत्री	११४९२	१२.८	५४७५	१२.६	६०१७	१३.०
तामाङ	५७०२	६.३	२७५९	६.३	२९४३	६.३
नेवा:(नेवार)	५४५४	६.१	२६२६	६.०	२८२८	६.१
मगर	३३०४	३.७	१५०९	३.५	१७९५	३.९
विश्वकर्मा	३००६	३.३	१४४४	३.३	१५६२	३.४
गुरुङ	२८०६	३.१	१२८५	३.०	१५२१	३.३
मुसलमान	१८६७	२.१	९८६	२.३	८८१	१.९
परियार	१७५७	२.०	८३८	१.९	९१९	२.०
मिजार	१६१३	१.८	७४४	१.७	८६९	१.९
कुमाल	१०३७	१.२	५३२	१.२	५०५	१.१
दराइ	९५८	१.१	४७०	१.१	४८८	१.१
सन्यासी/दसनामी	८४३	०.९	३९१	०.९	४५२	१.०
चेपाड/प्रजा	७०५	०.८	३४१	०.८	३६४	०.८
घर्टी/भुजेल	५११	०.६	२६०	०.६	२५१	०.५
ब्राह्मण-तराई	४७०	०.५	२३९	०.५	२३१	०.५
ठकुरी	४४१	०.५	२०६	०.५	२३५	०.५
माझी	२९६	०.३	१५२	०.३	१४४	०.३
कलवार	२६६	०.३	१३६	०.३	१३०	०.३
राई	२३९	०.३	११७	०.३	१२२	०.३
मुसहर	१८९	०.२	९६	०.२	९३	०.२
यादव	१७५	०.२	११७	०.३	५८	०.१
मल्लाह	१६८	०.२	१०१	०.२	६७	०.१
सुनुवार	१४७	०.२	७६	०.२	७१	०.२
हजाम/ठाकुर	१४५	०.२	८३	०.२	६२	०.१
तेली	१३३	०.१	७६	०.२	५७	०.१
बोटे	११९	०.१	५७	०.१	६२	०.१
चमार/हरिजन/राम	१०४	०.१	६४	०.१	४०	०.१
कुर्मी	९६	०.१	४६	०.१	५०	०.१

जातजातिको नाम	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
बिन	८९	०.१	४८	०.१	४१	०.१
दुसाध/पासवान/पासी	८०	०.१	४४	०.१	३६	०.१
सोनार	७४	०.१	४१	०.१	३३	०.१
माली	६६	०.१	३५	०.१	३१	०.१
घले	५९	०.१	३०	०.१	२९	०.१
रौनियार	५६	०.१	३२	०.१	२४	०.१
नुनीया	५५	०.१	२९	०.१	२६	०.१
धानुक	४९	०.१	२६	०.१	२३	०.०
कानु	४९	०.१	२९	०.१	२०	०.०
डोम	४४	०.०	२५	०.१	१९	०.०
कोइरी/कुसवाहा	३१	०.०	१९	०.०	१२	०.०
बनियाँ	३१	०.०	१७	०.०	१४	०.०
राजपूत	३०	०.०	१७	०.०	१३	०.०
कायस्थ	२६	०.०	१४	०.०	१२	०.०
शोर्पा	२४	०.०	११	०.०	१३	०.०
होल्मो/योल्मोपा	२४	०.०	१२	०.०	१२	०.०
हलुवाई	२२	०.०	१३	०.०	९	०.०
मारवाडी	२२	०.०	८	०.०	१४	०.०
याकथुड/लिम्बु	२१	०.०	१०	०.०	११	०.०
तत्मा/तत्वा	१९	०.०	१४	०.०	५	०.०
राजबंशी	१८	०.०	१२	०.०	६	०.०
धोवी	१७		९		८	
पथरकट/कुशवाडिया	१५		१०		५	
दनुवार	१२		७		५	
कुम्हार	११		६		५	
विदेशी	१०२४	१.१	६३४	१.५	३९०	०.८
अन्य	११६	०.१	६८	०.२	४८	०.१

रेखाचित्र २०: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० जातजातिको विवरण (%) मा

मातृभाषाको अवस्था

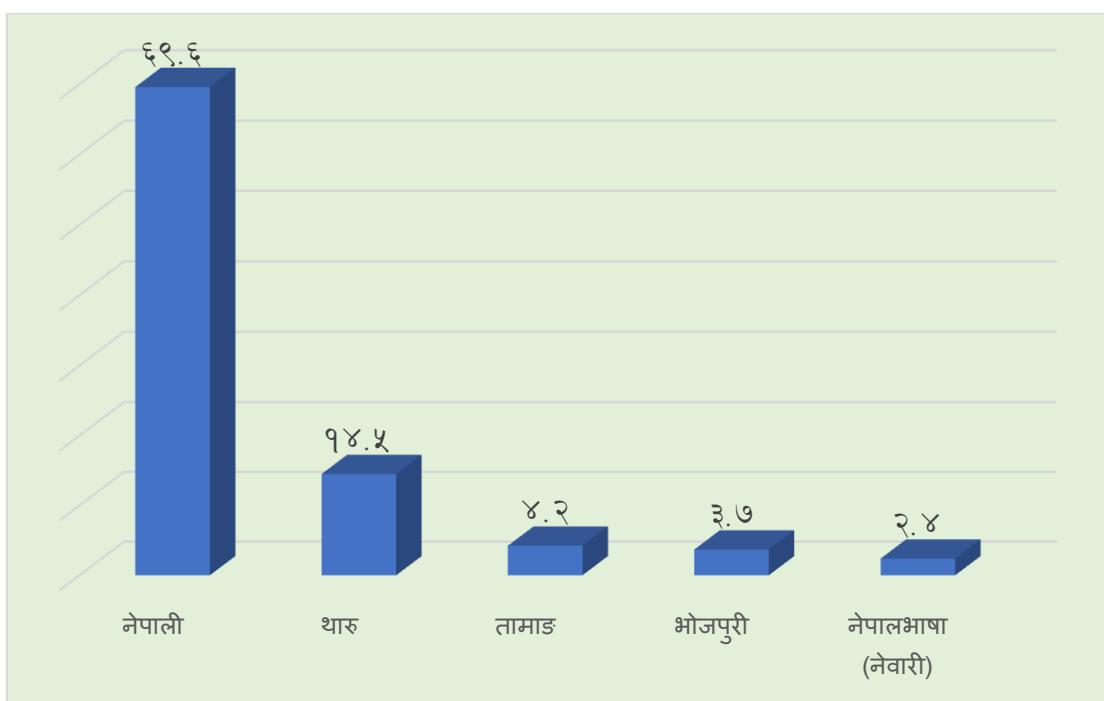
नगरपालिकामा २०७८ सालको जनगणना अनुसार नगरपालिकामा मातृभाषाको अवस्था हेर्दा प्रमुख ५ वटा मातृभाषाले ९४ % भन्दा बढी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ. जसमा नेपाली (६९.६ %), थारू (१४.५ %), तामाङ (४.२ %), भोजपुरी (३.७ %) र नेपाल भाषा (नेवारी) (२.४ %) रहेका छन्। यसैरारी कम संख्यामा बोलिने ५ मातृभाषामा डोटेली (१० जना), बंगला र याक्षुड/लिम्बु (१४ जना) र मुसलमान (१५ जना) र ह्योल्मो/योल्मो (१७ जना) हुन्। विस्तृत विवरण तलको तालिका ३४ दिइएको छ।

तालिका ३४: नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या

मातृभाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	८९९०५	१००.०	४३५३१	१००.०	४६३७४	१००.०
नेपाली	६२५५५	६९.६	२९९१७	६८.७	३२६३८	७०.४
थारू	१३०५४	१४.५	६३६५	१४.६	६६८९	१४.४
तामाङ	३८०७	४.२	१८३९	४.२	१९६८	४.२
भोजपुरी	३३१४	३.७	१८८०	४.३	१४३४	३.१
नेपालभाषा (नेवारी)	२१४४	२.४	१०४१	२.४	११०३	२.४
मगर ढुट	१६४७	१.८	७५९	१.७	८८८	१.९
गुरुङ	८७३	१.०	४०४	०.९	४६९	१.०
दरई	७९४	०.९	३९२	०.९	४०२	०.९
मैथिली	३२७	०.४	१९३	०.४	१३४	०.३
चेपाड	३२४	०.४	१५९	०.४	१६५	०.४
हिन्दी	३२२	०.४	१९०	०.४	१३२	०.३

मातृभाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
माझी	३०४	०.३	१५९	०.४	१४५	०.३
उर्दु	६७	०.०७५	३७	०.०८५	३०	०.०६५
राई	५८	०.०६५	२८	०.०६४	३०	०.०६५
बोटे	४९	०.०५५	२६	०.०६	२३	०.०५
कुमाल	३१	०.०३४	१७	०.०३९	१४	०.०३
अवधी	३०	०.०३३	१७	०.०३९	१३	०.०२८
संस्कृत	२६	०.०२९	१६	०.०३७	१०	०.०२२
घले	२०	०.०२२	८	०.०१८	१२	०.०२६
मारवाडी	१८	०.०२	८	०.०१८	१०	०.०२२
होल्मो/योल्मो	१७	०.०१९	८	०.०१८	९	०.०१९
मुसलमान	१५	०.०१७	६	०.०१४	९	०.०१९
याकथुड/लिम्बु	१४	०.०१६	७	०.०१६	७	०.०१५
बंगला	१४	०.०१६	१०	०.०२३	४	०.००९
डोटेली	१०	०.०११	७	०.०१६	३	०.००६
अन्य	७१	०.१	३८	०.१	३३	०.१

रेखाचित्र २१: नगरपालिकामा बोलिने प्रमुख पाँच मातृभाषाको विवरण (%) मा)

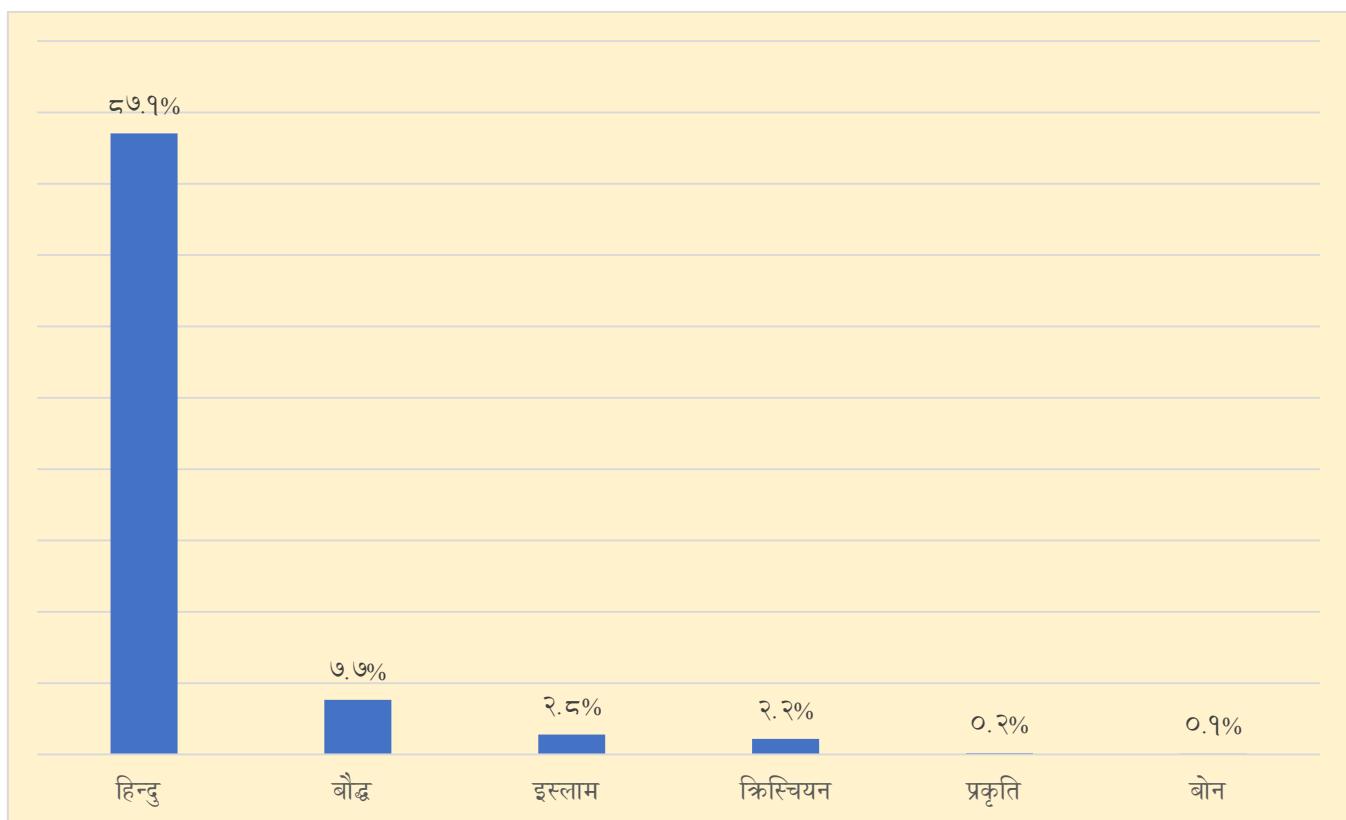
धर्म सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालमा जम्मा १० वटा धर्म देखिएका छन् जसमध्ये यस नगरपालिकामा ८ वटा धर्म रहेका छन्। यस नगरपालिकामा २०७८ सालको जनगणना अनुसार नगरपालिकामा मानिने धर्म अनुसार हेर्दा सबैभन्दा बढी हिन्दु (८७.१ %) रहेको छ भने सबैभन्दा कम किराँत २२ जना रहेका छन्। विस्तृत विवरण तलको तालिका ३५ मा दिइएको छ।

तालिका ३५ १: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको जनसंख्या

धर्म	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	८९९०५	१००.०	४३५३१	१००.०	४६३७४	१००.०
हिन्दु	७८२७९	८७.१	३७८२१	८६.९	४०४५८	८७.२
बौद्ध	६८८६	७.७	३२९१	७.६	३५९५	७.८
इस्लाम	२५०१	२.८	१३६८	३.१	११३३	२.४
क्रिस्चियन	१९६८	२.२	९२७	२.१	१०४१	२.२
प्रकृति	१६८	०.२	७४	०.२	९४	०.२
बोन	८१	०.१	४०	०.१	४१	०.१
किराँत	२२	०.०	१०	०.०	१२	०.०

रेखाचित्र २२: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको विवरण (% मा)

दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा सबैभन्दा धेरै व्यक्तिहरूले दोस्रो भाषाको रूपमा प्रयोग गर्ने ५ भाषामा नेपाली (२९.३ %), थारु (०.३ %), अंग्रेजी, भोजपुरी र तामाङ (०.१ %) छन्। यसैगरी सबैभन्दा कम बोल्ने पाँचवटा दोस्रो भाषामा साम्पाङ, याकथड/लिम्बु, चेपाङ, दरई र बैतडेली रहेका छन् जसको जम्मा संख्या ७१ जना रहेको छ। कुनै पनि दोस्रो भाषा नभएकाहरु अर्थात् मातृभाषा र दोस्रो भाषा एउटै भएका व्यक्तिहरु ६९.३ % छन्। अन्य विस्तृत विवरण तालिका ३६ मा दिइएको छ।

तालिका ३६: नगरपालिकामा बोलिने दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या

दोस्रोभाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	८९९०५	१००.०	४३५३१	१००.०	४६३७४	१००.०
दोश्रो भाषा नभएका	६२२७७	६९.३	२९७७७	६८.४	३२५००	७०.१
नेपाली	२६२९९	२९.३	१३१०९	३०.१	१३१९०	२८.४
थारु	२९१	०.३	१४२	०.३	१४९	०.३
अंग्रेजी	१२९	०.१	६८	०.२	६१	०.१
भोजपुरी	१२६	०.१	५७	०.१	६९	०.१
तामाङ	१२४	०.१	५४	०.१	७०	०.२
नेपालभाषा (नेवारी)	१०८	०.१	४७	०.१	६१	०.१
हिन्दी	१०५	०.१	६५	०.१	४०	०.१
मैथिली	९१	०.१	४८	०.१	४३	०.१
गुरुङ	९०	०.१	३७	०.१	५३	०.१
उर्दु	४८	०.१	१९	०.०	२९	०.१
अवधी	४०	०.०	१९	०.०	२१	०.०
मगरढुट	३९	०.०	२३	०.१	१६	०.०
बैतडेली	२२	०.०	७	०.०	१५	०.०
दरई	१७	०.०	८	०.०	९	०.०
चेपाङ	१२	०.०	५	०.०	७	०.०
याकथुङ/लिम्बु	१०	०.०	४	०.०	६	०.०
साम्पाङ	१०	०.०	७	०.०	३	०.०
अन्य	६७	०.१	३५	०.१	३२	०.१

पूर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा प्रत्येक व्यक्तिहरुका पुर्खाहरु (जिजु वा/आमा, बाजे/बोजु, आदि) ले प्रयोग गर्ने/बोल्ने भाषाहरूलाई पुर्खाको भाषाको रूपमा परिभाषित गरिएको थियो। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा पुर्खाको भाषासम्बन्धी प्रश्नहरु सोधिएको थिएन। यस नगरपालिकामा पूर्खाको भाषा सबैभन्दा धेरै हुने ५ भाषामा नेपाली (५९.२ %), थारु (१५.१ %), तामाङ (६.१ %), नेपालभाषा (नेवारी) (४.९ %) र भोजपुरी (४.२ %) छन्। यसैगरी सबैभन्दा कम बोल्ने पाँच पूर्खाको भाषामा राजवंशी, शोर्पा,

वाहिड, डोटेली र हायु/भायु रहेका छन् जसको जम्मा संख्या ६४ जना रहेको छ। अन्य विस्तृत विवरण तालिका ३७ मा दिइएको छ।

तालिका ३७: नगरपालिकामा बोलिने पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या

पुर्खाको भाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	८९१०५	१००.०	४३५३१	१००.०	४६३७४	१००.०
नेपाली	५३२०९	५९.२	२५४६१	५८.५	२७७४८	५९.८
थारु	१३५४७	१५.१	६६०१	१५.२	६९४६	१५.०
तामाङ	५४४३	६.१	२६३६	६.१	२८०७	६.१
नेपालभाषा (नेवारी)	४४३९	४.९	२१३२	४.९	२३०७	५.०
भोजपुरी	३७८१	४.२	२१४२	४.९	१६३९	३.५
मगरहुट	२७०७	३.०	१२३७	२.८	१४७०	३.२
गुरुङ	२४२१	२.७	११०७	२.५	१३१४	२.८
दर्रै	८६९	१.०	४२५	१.०	४४४	१.०
चेपाड	६३९	०.७	३११	०.७	३२८	०.७
कुमाल	५४८	०.६	२७९	०.६	२६९	०.६
मैथिली	४४७	०.५	२४७	०.६	२००	०.४
माझी	३५४	०.४	१८६	०.४	१६८	०.४
हिन्दी	२९७	०.३	१६३	०.४	१३४	०.३
संस्कृत	२३१	०.३	११९	०.३	११२	०.२
उर्दु	१५५	०.२	९५	०.२	६०	०.१
राई	१४७	०.२	७०	०.२	७७	०.२
भुजेल	११४	०.१	५४	०.१	६०	०.१
बोटे	९५	०.१	४५	०.१	५०	०.१
अवधी	७९	०.१	३६	०.१	४३	०.१
मुसलमान	७१	०.१	३२	०.१	३९	०.१
बंगला	३३	०.०	२०	०.०	१३	०.०
घले	३०	०.०	१५	०.०	१५	०.०
मारवाडी	२६	०.०	१०	०.०	१६	०.०
ह्योल्मो/योल्मो	२४	०.०	१२	०.०	१२	०.०
सुनुवार	१९	०.०	१०	०.०	९	०.०
याकथुड/लिम्बु	१८	०.०	९	०.०	९	०.०
खस	१८	०.०	८	०.०	१०	०.०
बैतडेली	१७	०.०	६	०.०	११	०.०
हायु/भायु	१६	०.०	७	०.०	९	०.०
डोटेली	१४	०.०	८	०.०	६	०.०
बाहिड	१३	०.०	५	०.०	८	०.०

पुर्खाको भाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
शेर्पा	११	०.०	५	०.०	६	०.०
राजवंशी	१०	०.०	७	०.०	३	०.०
अन्य	६३	०.१	३१	०.१	३२	०.१

नेपालमा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकहरूको जनसंख्या

जनगणनाको नतिजा बमोजिम यस नगरपालिकामा ९८.८६ % व्यक्तिहरू नेपालको नागरिक रहेका छन्। बाँकी व्यक्तिहरूमध्ये १.१३ % भारतीय, १ जना चिनीयाँ र ३ जना अन्य देशका नागरिक रहेका छन्।

तालिका ३८: नगरपालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न देशका नागरिकको जनसंख्या

जम्मा	नेपाली		भारतीय		चिनिया		अन्य	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
८९९०५	८८८८१	९८.८६	१०२०	१.१३	१	०.००	३	०.००

जनसंख्याको वैवाहिक स्थिति

यस नगरपालिकाका हरेक परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थिति अनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका कुल ७६,७४२ जना मध्ये ३०.० % अविवाहित रहेका छन्। दश वर्ष भन्दा माथिल्लो उमेरका पुरुष ३५.९ % र महिला २४.८ % अविवाहित रहेको पाइयो। दश वर्ष माथिका व्यक्तिहरू मध्ये ६४.५ % विवाहित देखिएको छ। विवाहित पुरुष र महिलाहरूको % क्रमशः ६१.७ र ६७.० रहेको छ। यसैगरी विधुर/विधवा ४.६ %, पारपाचुके ०.२ % र छुट्टिएको ०.६ % छन्। विधुर/विधवा र पारपाचुकेमा महिलाको % क्रमशः ७.१ % र ०.३ % रहेको छ।

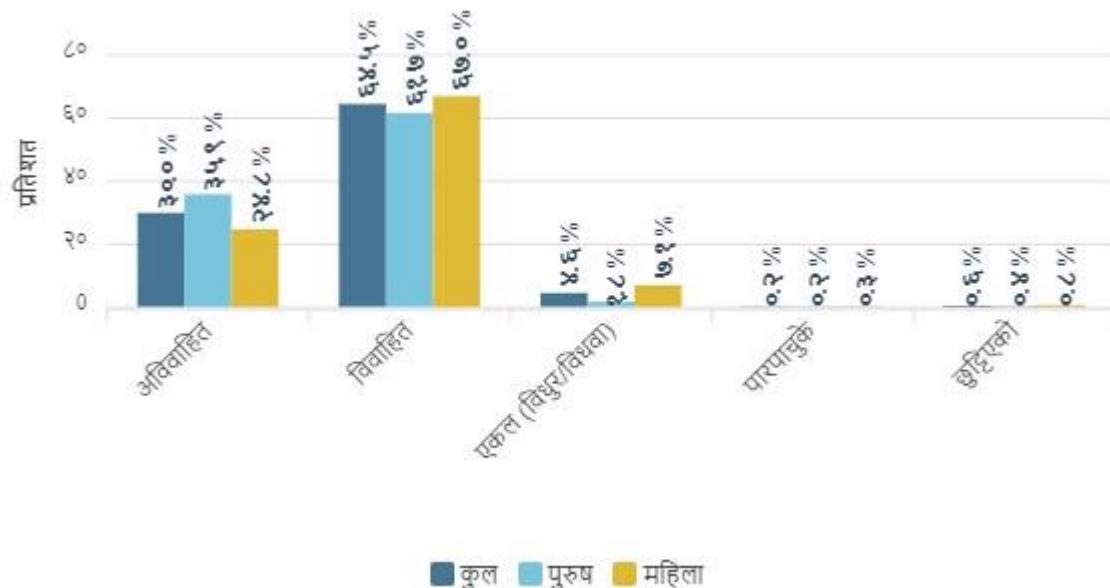
यस नगरपालिकामा Singulate mean age at marriage पुरुषको २७ वर्ष र महिलाको २३ वर्ष रहेको छ जसअनुसार अविवाहित पुरुषको सरदर उमेर २७ र महिलाको २३ वर्ष छ।

अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका ३९ मा दिइएको छ।

तालिका ३९: वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्या

वैवाहिक स्थिति	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
१० वर्ष वा सो भन्दा माथि	७६७४२	१००.०	३६३९१	१००.०	४०३५१	१००.०
विवाह नभएको	२३०५०	३०.०	१३०५९	३५.९	९९९१	२४.८
विवाहित	४९,४९३	६४.५	२२४५५	६१.७	२७०३८	६७.०
विधुर/विधवा	३५३६	४.६	६५९	१.८	२८७७	७.१
पारपाचुके	१८२	०.२	७२	०.२	११०	०.३
छुट्टिएको	४८१	०.६	१४६	०.४	३३५	०.८

रेखाचित्र २३ वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्याको विवरण (%) मा)

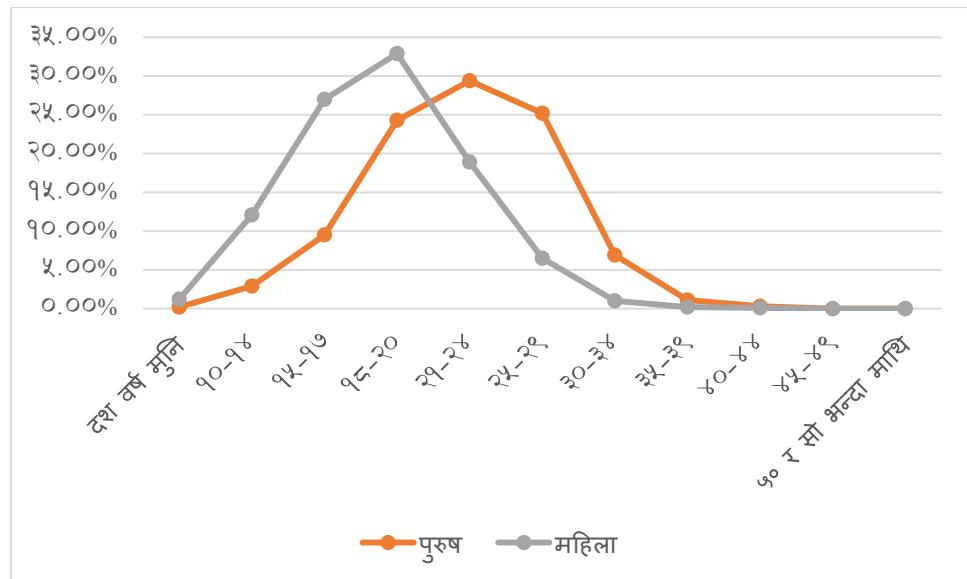
पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

दश वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको पहिलो पल्ट विवाह गर्न पुरा भएको उमेरको आधारमा पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्दाको औषत उमेर गणना गरिन्छ। यो सूचक जनसंख्याको प्रजननयोग्य व्यवहारसँग पनि प्रत्यक्ष सम्बन्धित रहेको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजाले यस रत्नानगर नगरपालिकामा धेरैजसो व्यक्तिहरू (२९.२%) को पहिलो विवाह १८ देखि २० वर्षको उमेरमा भएको छ। दोस्रोमा २१ देखि २४ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह हुने व्यक्तिहरू २३.५ % छन्। दश वर्षमूनीको उमेरमा पहिलो विवाह भएका व्यक्तिहरू ०.७ % छन्। यसैगरी १०-१४ वर्ष उमेरमा पहिलो विवाह हुनेहरू ८.१ % छन् भने पचास वर्षको उमेर पार गरिसकेपछि पहिलो विवाह हुनेहरू मात्र ८ जना रहेका छन्। समग्रमा पहिलो विवाह गर्दाको औषत उमेर (Median age at first marriage) २० वर्ष हुन आउँछ, जसमा पुरुषको २२ वर्ष र महिलाको १८ वर्ष रहेको छ।

तालिका ४० : दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

उमेर समूह	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
जम्मा	५३६९२	१००	२३३३२	१००	३०३६०	१००
दश वर्ष सुनि	३९६	०.७	४५	०.२	३५१	१.२
१०-१४	४३६३	८.१	६८७	२.९	३६७६	१२.१
१५-१७	१०४०६	१९.४	२२०७	९.५	८१९९	२७.०
१८-२०	१५६६४	२९.२	५६७५	२४.३	९९८९	३२.९
२१-२४	१२५९२	२३.५	६८५६	२९.४	५७३६	१८.९
२५-२९	७८५३	१४.६	५८८०	२५.२	१९७३	६.५
३०-३४	१९२४	३.६	१६१८	६.९	३०६	१.०
३५-३९	३१६	०.६	२५१	१.१	६५	०.२
४०-४४	९८	०.२	७६	०.३	२२	०.१
४५-४९	१४	०.०	११	०.०	३	०.०
५० र सो भन्दा माथि	८	०.०	६	०.०	२	०.०
उल्लेख नभएको	५८	०.१	२०	०.१	३८	०.१

रेखाचित्र २४: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर (%) मा)

अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

जनगणनामा नतिजाअनुसार नगरपालिकाको कुल जनसंख्याको १.८ %मा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता देखिएको छ। जम्मा पुरुष जनसंख्याको २.१ %मा र महिला जनसंख्याको १.५ %मा अपाङ्गता रहेको छ। अपाङ्गता भएका व्यक्ति मध्ये पुरुष ५६.५ % र महिला ४३.५ % रहेको छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिमध्ये सबै भन्दा धेरैमा शारीरिक अपाङ्गता ३६.२ % रहेको छ। १२.७ %मा न्यूनदृष्टियुक्त अपाङ्गता, ९.७ %मा बहुअपाङ्गता, ९.२ %मा सुस्तश्वरण, ८.२ %मा बहिरोपन सम्बन्धी अपाङ्गता रहेको छ। अपाङ्गता भएको जनसंख्याको विस्तृत विवरण तालिका ४१ र ४२ मा दिइएको छ।

तालिका ४१ : अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

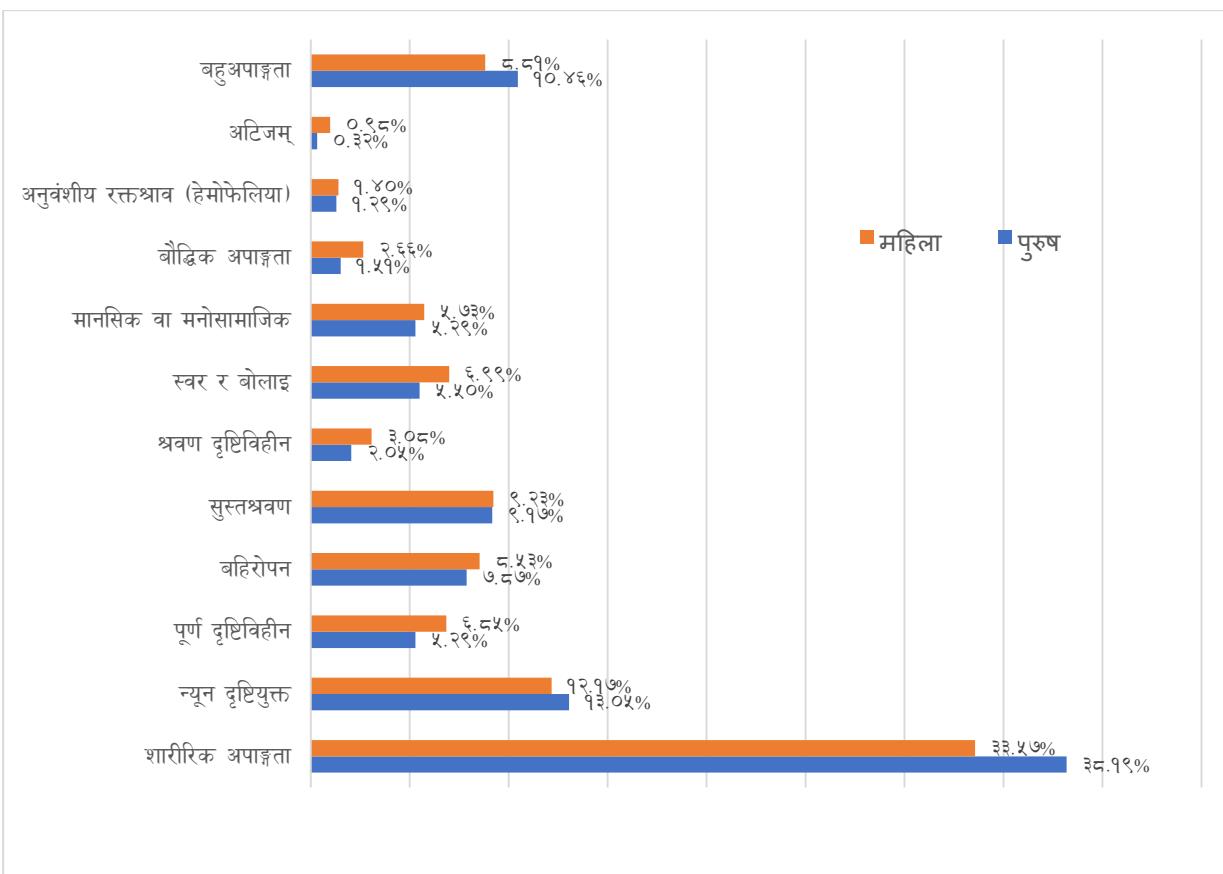
अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा जनसंख्या	८९१०५	१००	४३५३१	१००	४६३७४	१००.०
अपाङ्गता नभएको	८८२४९	९८.२	४२५९८	९७.९	४५६५१	९८.४
उत्तर नलेखिएको	१४	०.०२	६	०.०	८	०.०
अपाङ्गता भएको	१६४२	१.८	९२७	२.१	७१५	१.५

तालिका ४२: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
शारीरिक अपाङ्गता	५९४	३६.२	३५४	३८.२	२४०	३३.६
न्यून दृष्टियुक्त	२०८	१२.७	१२१	१३.१	८७	१२.२
पूर्ण दृष्टिविहीन	९८	६.०	४९	५.३	४९	६.९

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
बहिरोपन	१३४	८.२	७३	७.९	६१	८.५
सुस्तश्ववण	१५१	९.२	८५	९.२	६६	९.२
श्रवण दृष्टिविहीन	४१	२.५	१९	२.०	२२	३.१
स्वरर बोलाइ	१०१	६.२	५१	५.५	५०	७.०
मानसिक वा मनोसामाजिक	९०	५.५	४९	५.३	४१	५.७
बौद्धिक अपाङ्गता	३३	२.०	१४	१.५	१९	२.७
अनुवंशीय रक्तश्वाव (हेमोफेलिया)	२२	१.३	१२	१.३	१०	१.४
अटिजम्	१०	०.६	३	०.३	७	१.०
बहुअपाङ्गता	१६०	९.७	९७	१०.५	६३	८.८
जम्मा	१६४२	१००	९२७	१००	७७५	१००

रेखाचित्र २५: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या (%) मा)

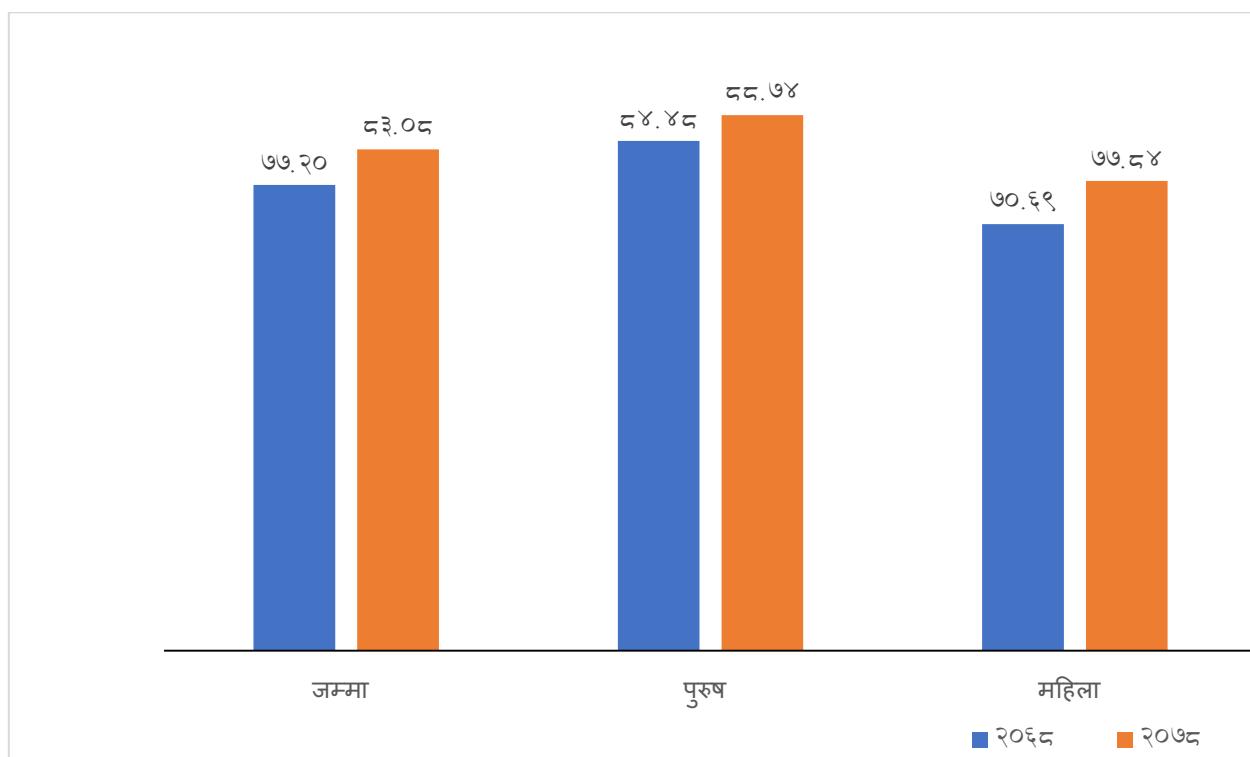

खण्ड ४: जनसंख्याको शैक्षिक स्थिति

साक्षरता दर (५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका)

राष्ट्रिय जनगणनामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरुको शैक्षिक अवस्था सम्बन्धी विवरण संकलन गरिएको थियो। जनगणनाको नतिजाले यस रत्ननगर नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कुल ८३.७५४ जनसंख्यामा ६९.५७९ जना पढन र लेखन दुवै जान्ने देखाएको छ। यस अनुसार नगरपालिकाको समग्र साक्षरता दर ८३.०७ % भएको देखिन्छ। पुरुषको साक्षरता दर ८८.७४ % रहेको छ र महिलाको साक्षरता दर ७७.८४ % रहेको छ। अधिल्लो अर्थात् २०६८ को जनगणनामा यस नगरपालिकाको कुल साक्षरता दर ७७.२० %, पुरुषको साक्षरता दर ८४.४८ % र महिलाको साक्षरता दर ७०.६९ % रहेको थियो। १० वर्षको अवधिमा कुल सारक्षरता दरमा करिब ५.८७ % विन्दुले वृद्धि भएको देखिन्छ भने पुरुषको साक्षरता दरमा ४.२६ % विन्दु र महिलाको साक्षरता दरमा ७.१ % विन्दुले वृद्धि भएको देखिन्छ। वडा अनुसार हेर्ने हो भने ८७.३२ % सहित वडा नं. २ सबैभन्दा बढी साक्षरता दर भएको वडा हो भने त्यसपछि वडा नं १ मा सबैभन्दा बढी साक्षरता दर ८६.३८ % रहेको देखिन्छ। सबैभन्दा कम (७७.१७) वडा नं. ७ मा रहेको छ त्यसपछि कम साक्षरता दर (७९.०३) भएको वडामा वडा नं. ४ रहेको छ। अन्य विस्तृत विवरण तलको रेखाचित्र र तालिका ४३ मा दिइएको छ।

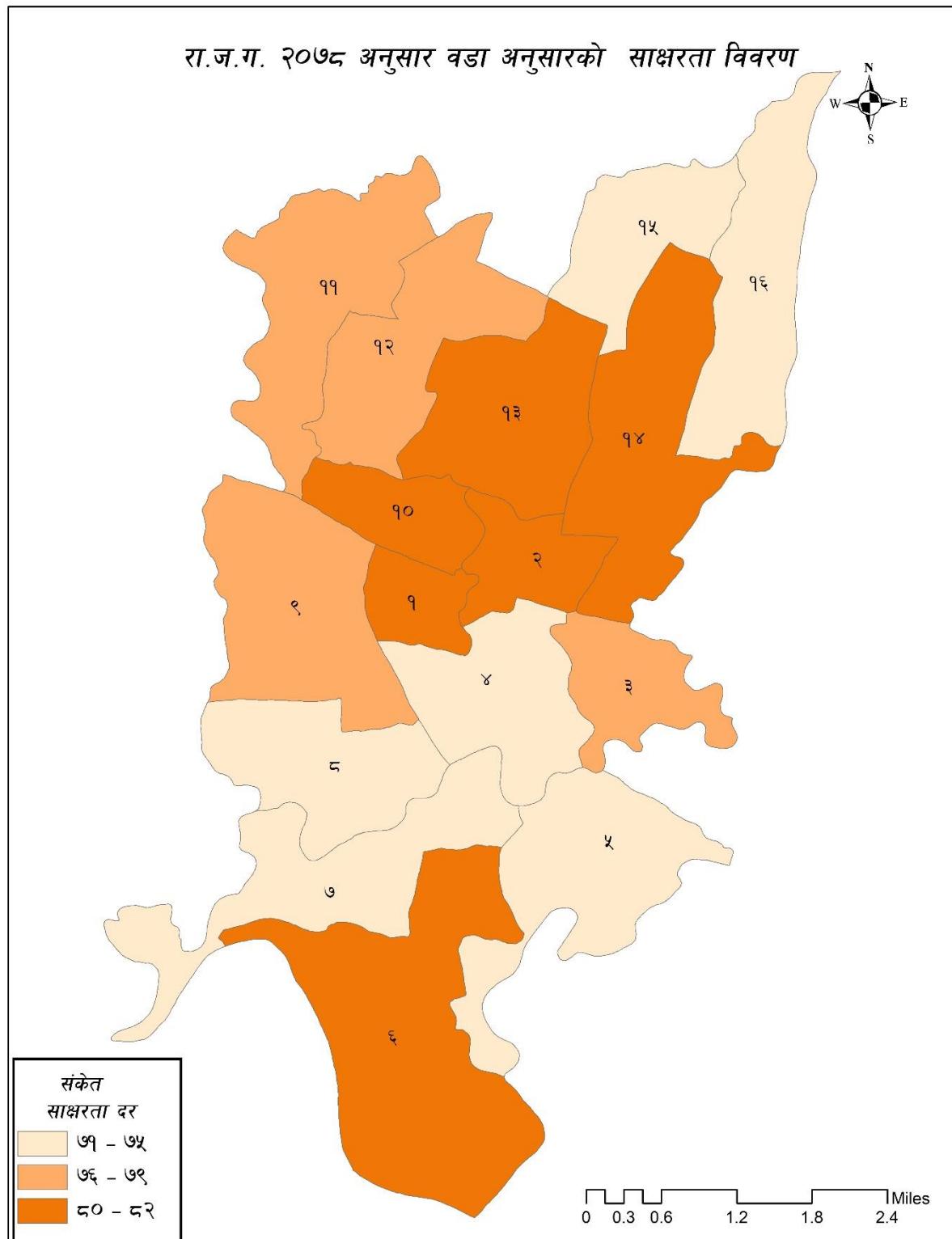
रेखाचित्र २६: नगरपालिकाको २०६८ र २०७८ को साक्षरता दर (% मा)

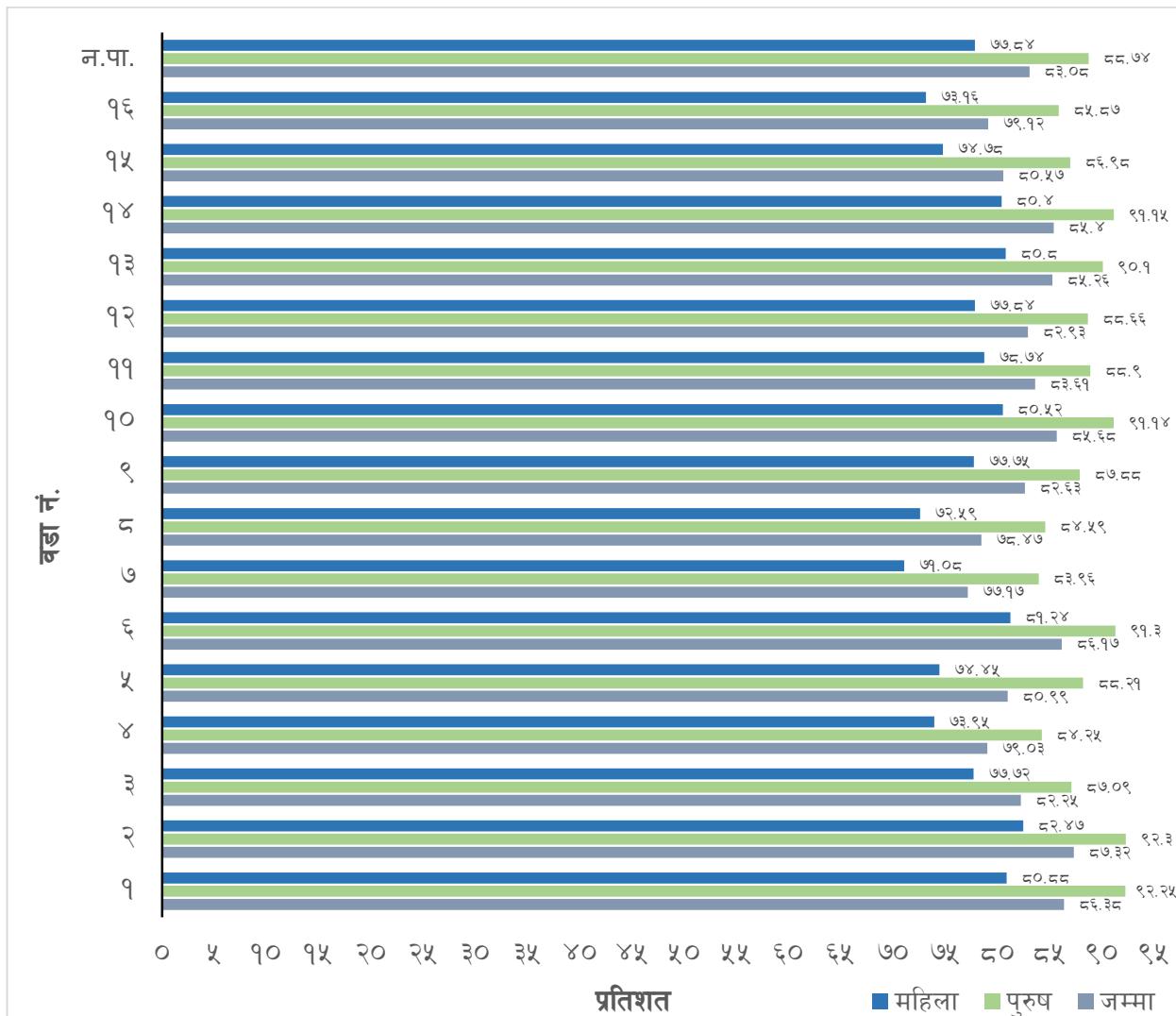
तालिका ४३ साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण

लिङ्ग	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	जनसंख्या			नखुलेको	साक्षरता दर (% मा)
		पढन र लेख दुवै जानेको	पढन मात्र जानेको	पढन र लेख दुवै नजानेको		
रत्ननगर न.पा.						
जम्मा	८३७५४	६९५७९	२६४	१३९०७	४	८३.०८
पुरुष	४०२१२	३५६८४	१०६	४४२०	२	८८.७४
महिला	४३५४२	३३८९५	१५८	९४८७	२	७७.८४
बडा नं. १						
जम्मा	५२२२	४५११	२६	६८५	०	८६.३८
पुरुष	२५२८	२३३२	४	१९२	०	९२.२५
महिला	२६९४	२१७९	२२	४९३	०	८०.८८
बडा नं. २						
जम्मा	४९७८	४३४७	६	६२१	४	८७.३२
पुरुष	२४५६	२२६७	३	१८४	२	९२.३
महिला	२५२२	२०८०	३	४३७	२	८२.४७
बडा नं. ३						
जम्मा	४६९८	३८६४	५	८२९	०	८२.८५
पुरुष	२२७०	१९७७	२	२९१	०	८७.०९
महिला	२४२८	१८८७	३	५३८	०	७७.७२
बडा नं. ४						
जम्मा	४१८२	३३०५	६	८७१	०	७९.०३
पुरुष	२०६३	१७३८	१	३२४	०	८४.८५
महिला	२११९	१५६७	५	५४७	०	७३.९५
बडा नं. ५						
जम्मा	३७८२	३०६३	३	७१६	०	८०.९९
पुरुष	१७९८	१५८६	१	२११	०	८८.२१
महिला	१९८४	१४७७	२	५०५	०	७४.४५
बडा नं. ६						
जम्मा	३८२५	३२९६	७	५२२	०	८६.१७
पुरुष	१८७४	१७११	३	९६०	०	९१.३
महिला	१९५१	१५८५	४	३६२	०	८१.२४
बडा नं. ७						
जम्मा	३३७७	२६०६	७	७६४	०	७७.१७
पुरुष	१५९६	१३४०	२	२५४	०	८३.१६
महिला	१७८१	१२६६	५	५१०	०	७१.०८
बडा नं. ८						
जम्मा	४३४७	३४११	४	९३२	०	७८.४७
पुरुष	२१२९	१८०९	३	३२५	०	८४.५९
महिला	२२१८	१६१०	१	६०७	०	७२.५९
बडा नं. ९						
जम्मा	५४६४	४५१५	१३	९३६	०	८२.६३
पुरुष	२६३२	२३१३	७	३१२	०	८७.८८
महिला	२८३२	२२०२	६	६२४	०	७७.७५
बडा नं. १०						
जम्मा	७७१५	६६१०	७	१०९८	०	८५.६८
पुरुष	३७४६	३४१४	२	३३०	०	९१.१४
महिला	३९६९	३१९६	५	७६८	०	८०.५२
बडा नं. ११						

लिङ्ग	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	जनसंख्या			नखुलेको	साम्राता दर (% मा)
		पढन र लेख दुवै जानेको	पढन मात्र जानेको	पढन र लेख दुवै नजानेको		
जम्मा	४४१८	३६९४	२	७२२	०	८३.६१
पुरुष	२११८	१८८३	०	२३५	०	८८.९
महिला	२३००	१८९१	२	४८७	०	७८.७४
बडा नं. १२						
जम्मा	६९६७	५७७८	३	११८६	०	८२.९३
पुरुष	३२८०	२९०८	०	३७२	०	८८.६६
महिला	३६८७	२८७०	३	८१४	०	७७.८४
बडा नं. १३						
जम्मा	८१०२	६९०८	२४	११७०	०	८५.२६
पुरुष	३८८९	३५०४	१५	३७०	०	९०.१
महिला	४२१३	३४०४	९	८००	०	८०.८
बडा नं. १४						
जम्मा	६२२०	५३१२	१९	८८९	०	८५.४
पुरुष	२८९४	२६३८	७	२४९	०	९१.१५
महिला	३३२६	२६७४	१२	६४०	०	८०.४
बडा नं. १५						
जम्मा	५८८४	४७४१	११६	१०२७	०	८०.५७
पुरुष	२७९५	२४३१	५०	३१४	०	८६.९८
महिला	३०८९	२३१०	६६	७१३	०	७४.७८
बडा नं. १६						
जम्मा	४५७३	३६९८	१६	९३९	०	७९.१२
पुरुष	२१४४	१८४१	६	२९७	०	८५.८७
महिला	२४२९	१७७७	१०	६४२	०	७३.१६

रेखाचित्र २८. वडा अनुसार साक्षरता दर (%) मा

साक्षर जनसंख्याको उत्तीर्ण गरेको तह सम्बन्धी विवरण

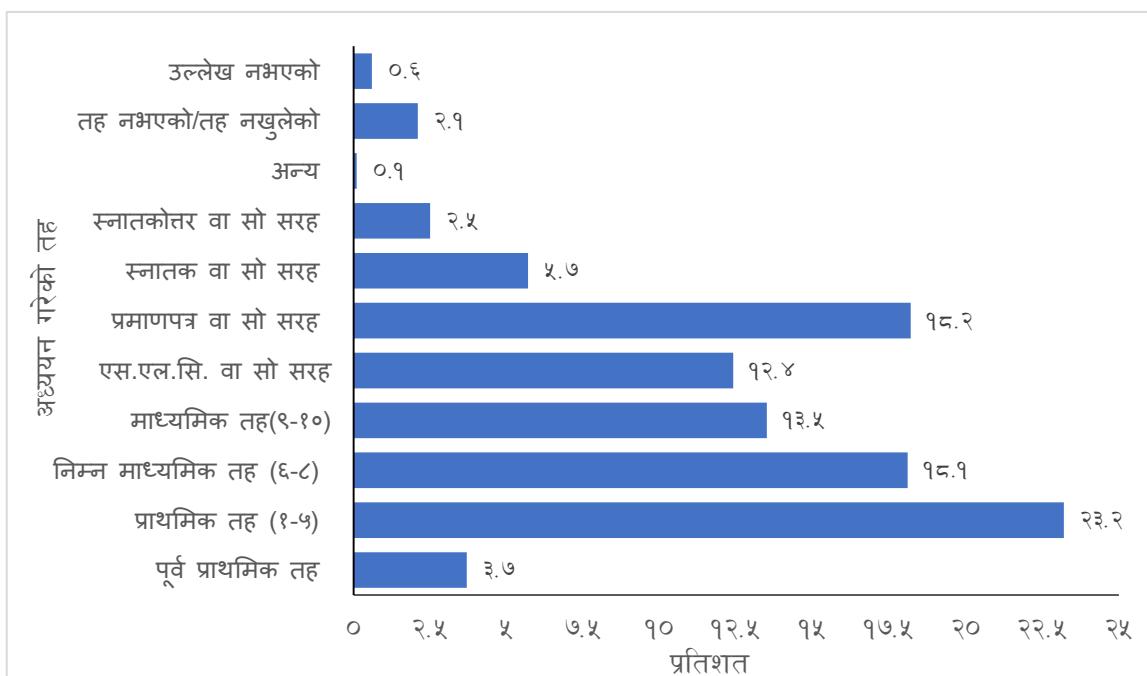
जनगणनामा प्राप्त नतिजाअनुसार कुल साक्षर जनसंख्याको सबैभन्दा बढी २३.२ % व्यक्तिहरूले प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) मात्र उत्तीर्ण गरेका छन्। निम्न माध्यामिक तह (कक्षा ६ देखि ८ सम्म) मात्र उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरू १८.१ % रहेका छन्। माध्यमिक तह (९-१०) उत्तीर्ण गर्ने व्यक्तिहरू १३.५ % देखिन्छन्। यसैगरी एस.एल.सी. वा सो सरह पास गर्ने व्यक्तिहरू १२.४ %, प्रमाणपत्र वा सो सरह पास गर्ने १८.२ %, स्नातक वा सो सरह पास गर्ने ५.७ % र स्नातकोत्तर वा सो सरह पास गर्ने २.५ % रहेका छन्। यस्तै २.१ % व्यक्तिहरूले अनौपचारिक शिक्षा अध्ययन गरेको देखिएको छ।

प्राप्त नतिजाले देशका ५ वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका साक्षर पुरुष र महिलाहरूले सबैभन्दा बढी संख्याले प्राथमिक तह मात्र उत्तीर्ण गरेका छन्। जसमा पुरुष र महिला क्रमशः २३.८ % र २२.७ % रहेका छन्। दोस्रो ठुलो हिस्सा निम्न माध्यामिक तह मात्र उत्तीर्ण गरेका पुरुष र महिलाहरूको छ, जसको साक्षरता दर क्रमशः १८.० र १८.१ % रहेको छ। प्रमाणपत्र तह पास गर्ने महिलाको % (१८.९) सोही तह पास गर्ने पुरुषको % (१७.४) भन्दा बढी देखिन्छ। यसो हुनुमा महिलाहरूले सो तह पास गरेपछि पढाई स्थगित गर्ने र पुरुषहरू थप अध्ययनमा अगाडि बढेकोले हुन सक्छ। नगरपालिकाको विस्तृत विवरण तलको तालिका ४४ मा दिइएको छ।

तालिका ४४ : साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह

उत्तीर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	६९६४४	१००.०	३५७००	१००.०	३३९४४	१००.०
पूर्व प्राथमिक तह	२६०३	३.७	१४११	४.०	११९२	३.५
प्राथमिक तह (१-५)	१६१७६	२३.२	८४८०	२३.८	७६९६	२२.७
निम्न माध्यमिक तह (६-८)	१२५७७	१८.१	६४२७	१८.०	६१५०	१८.१
माध्यमिक तह (९-१०)	९३९२	१३.५	४७२३	१३.२	४६६९	१३.८
एस.एल.सि. वा सो सरह	८६५५	१२.४	४६०२	१२.९	४०५३	११.९
प्रमाणपत्र वा सो सरह	१२६५१	१८.२	६२२४	१७.४	६४२७	१८.१
स्नातक वा सो सरह	३९३९	५.७	२१२७	६.०	१८१२	५.३
स्नातकोत्तर वा सो सरह	१७४३	२.५	१०२६	२.९	७७७	२.१
अन्य	४९	०.१	२१	०.१	२८	०.१
तह नभएको/तह नखुलेको	१४३१	२.१	४९०	१.४	९४१	२.८
उल्लेख नभएको	४२८	०.६	१६९	०.५	२५९	०.८

रेखाचित्र २९: नगरपालिकाका साक्षर जनसङ्ख्याले उत्तीर्ण गरेको तह (% मा)

५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका हाल स्कूल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण

राष्ट्रिय जनगणनामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका व्यक्तिलाई अध्ययन गर्ने हाल स्कूल गईरहनु भएको छ, भनी सोधिएको प्रश्नलाई विश्लेषण गर्दा यस नगरपालिकाका ५ देखि २५ वर्षसम्मका कुल ३२,२७८ जना मध्ये २०,७०७ एस.एल.सी. भन्दा कम अध्ययन गरेका व्यक्तिहरुमा ७८.० % हाल स्कूल गईरहेको देखिन्छ, भने १९.४ प्रतिशत विगतमा गएको तर हाल स्कूल नगएको तथ्याङ्कले देखाएको छ। उक्त संख्या पुरुषमा क्रमशः ७८.७ प्रतिशत र १८.८ % रहेको छ भने महिलामा क्रमशः ७७.१ प्रतिशत र २०.१ % छ। वडागत रूपमा विस्तृत विवरण तलको तालिका ४५ मा दिइएको छ।

तालिका ४५: हाल स्कूल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण

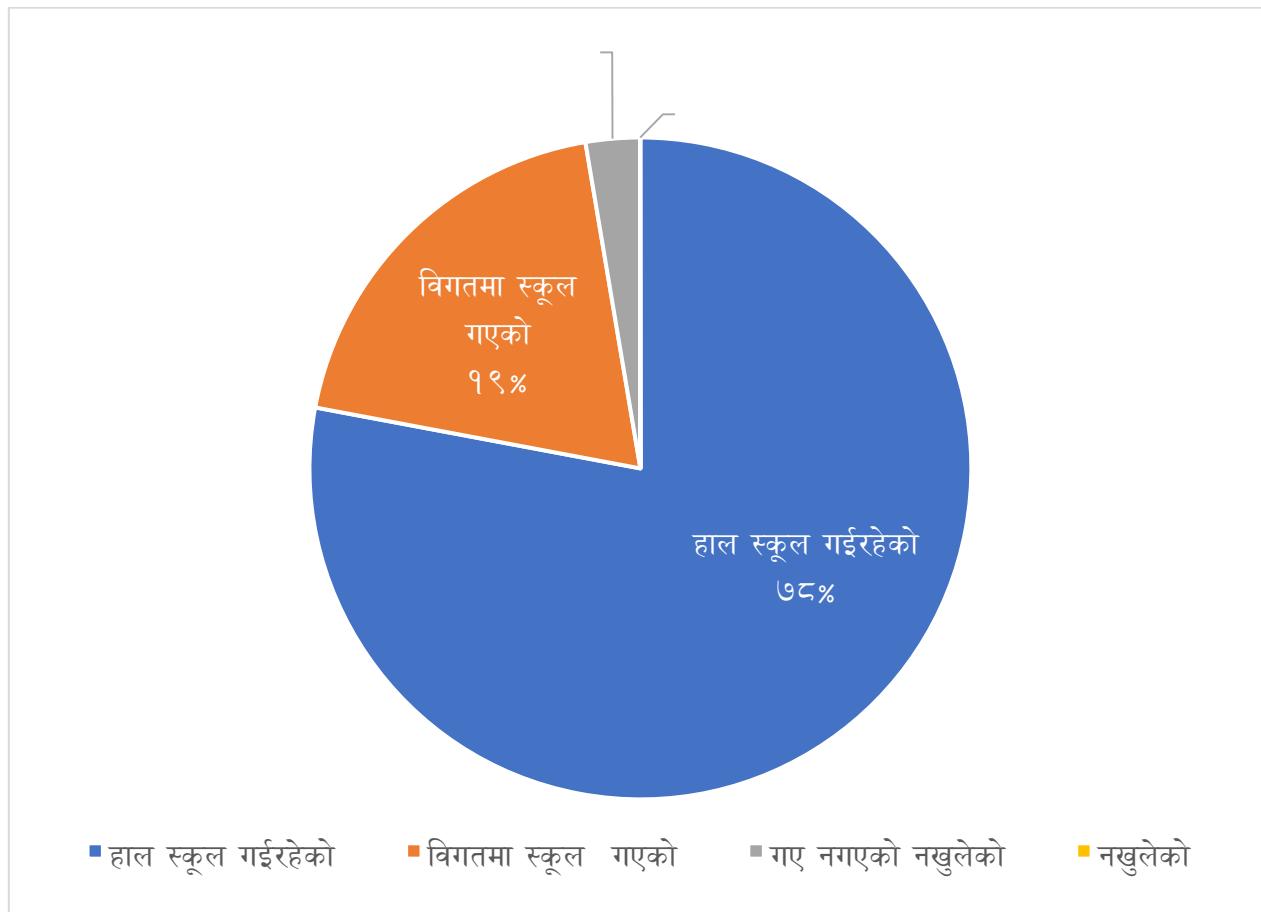
लिङ्ग	जम्मा	हाल स्कूल गईरहेको	विगतमा स्कूल गएको	गए नगएको नखुलेको	नखुलेको
रत्ननगर न.पा.					
जम्मा	२०७०७	१६१४१	४०९५	५४७	४
%	१००.०	७८.०	१९.४	२.६	०.०
पुरुष	११०२०	८६७७	२०६७	२७३	३
%	१००.०	७८.७	१८.८	२.५	०.०
महिला	९६८७	७४६४	१९४८	२७४	१
%	१००.०	७७.१	२०.१	२.८	०.०
वडा नं. १					
जम्मा	१२५०	९९८	२९७	३५	०
%	१००.०	७९.८	१७.४	२.८	०.०
पुरुष	६६७	५३७	११६	१४	०
%	१००.०	८०.५	१७.४	२.१	०.०
महिला	५८३	४६१	१०१	२१	०
%	१००.०	७९.१	१७.३	३.६	०.०
वडा नं. २					
जम्मा	१२८३	९५९	२७८	४२	४
%	१००.०	७४.८	२१.७	३.३	०.३
पुरुष	७०३	५२६	१५३	२१	३
%	१००.०	७४.८	२१.८	३.०	०.४
महिला	५८०	४३३	१२५	२१	१
%	१००.०	७४.७	२१.६	३.६	०.२
वडा नं. ३					
जम्मा	१०३३	८००	१८४	४९	०
%	१००.०	७७.४	१७.८	४.७	०.०

लिङ्ग	जम्मा	हाल स्कूल गर्दछेहो	विगतमा स्कूल गएको	गए नगएको नखुलेको	नखुलेको
पुरुष	५६५	४३७	१०४	२४	०
%	१००.०	७७.४	१८.४	४.३	०.०
महिला	४६८	३६३	८०	२५	०
%	१००.०	७७.६	१७.१	५.३	०.०
बडा नं. ४					
जम्मा	११३१	७९५	२७९	५७	०
%	१००.०	७०.३	२४.७	५.०	०.०
पुरुष	६२५	४४७	१४९	२९	०
%	१००.०	७१.५	२३.८	४.६	०.०
महिला	५०६	३४८	१३०	२८	०
%	१००.०	६८.८	२५.७	५.५	०.०
बडा नं. ५					
जम्मा	८९१	७०६	१७५	१०	०
%	१००.०	७९.२	१९.६	१.१	०.०
पुरुष	४६४	३७२	८८	४	०
%	१००.०	८०.२	१९.०	०.९	०.०
महिला	४२७	३३४	८७	६	०
%	१००.०	७८.२	२०.४	१.४	०.०
बडा नं. ६					
जम्मा	७५३	६१२	१२७	१४	०
%	१००.०	८१.३	१६.९	१.९	०.०
पुरुष	३९१	३१६	६५	१०	०
%	१००.०	८०.८	१६.६	२.६	०.०
महिला	३६२	२९६	६२	४	०
%	१००.०	८१.८	१७.१	१.१	०.०
बडा नं. ७					
जम्मा	७९१	५६७	२०४	२०	०
%	१००.०	७१.७	२५.८	२.५	०.०
पुरुष	३९१	२८८	९५	८	०
%	१००.०	७३.७	२४.३	२.१	०.०
महिला	४००	२७९	१०९	१२	०
%	१००.०	६९.८	२७.३	३.०	०.०

लिङ्ग	जम्मा	हाल स्कूल गर्दछेहो	विगतमा स्कूल गएको	गए नगएको नखुलेको	नखुलेको
बडा नं. ८					
जम्मा	१०१८	७६७	२३१	२०	०
%	१००.०	७५.३	२२.७	२.०	०.०
पुरुष	५४५	४१७	११८	१०	०
%	१००.०	७६.५	२१.७	१.८	०.०
महिला	४७३	३५०	११३	१०	०
%	१००.०	७४.०	२३.९	२.१	०.०
बडा नं. ९					
जम्मा	१३४२	१०५१	२६४	२७	०
%	१००.०	७८.३	१९.७	२.०	०.०
पुरुष	७०३	५५८	१३२	१३	०
%	१००.०	७९.४	१८.८	१.९	०.०
महिला	६३९	४९३	१३२	१४	०
%	१००.०	७७.२	२०.७	२.२	०.०
बडा नं. १०					
जम्मा	१८७४	१५०१	३०४	६९	०
%	१००.०	८०.१	१६.२	३.७	०.०
पुरुष	१०२५	८१९	१७०	३६	०
%	१००.०	७९.९	१६.६	३.५	०.०
महिला	८४९	६८२	१३४	३३	०
%	१००.०	८०.३	१५.८	३.९	०.०
बडा नं. ११					
जम्मा	११९०	८८२	२७९	२९	०
%	१००.०	७४.१	२३.५	२.४	०.०
पुरुष	६३८	४८६	१४१	११	०
%	१००.०	७६.२	२२.१	१.७	०.०
महिला	५५२	३९६	१३८	१८	०
%	१००.०	७१.७	२५.०	३.३	०.०
बडा नं. १२					
जम्मा	१७४७	१३७९	३२२	४६	०
%	१००.०	७८.९	१८.४	२.६	०.०
पुरुष	९०८	७२३	१६०	२५	०

लिङ्ग	जम्मा	हाल स्कूल गर्दछेहो	विगतमा स्कूल गएको	गए नगएको नखुलेको	नखुलेको
%	१००.०	७९.६	९७.६	२.८	०.०
महिला	८३९	६५६	९६२	२१	०
%	१००.०	७८.२	९९.३	२.५	०.०
बडा नं. १३					
जम्मा	२२३८	१७२५	४४२	७१	०
%	१००.०	७७.१	९९.८	३.२	०.०
पुरुष	१२११	९४४	२२९	३८	०
%	१००.०	७८.०	९८.९	३.१	०.०
महिला	१०२७	७८१	२१३	३३	०
%	१००.०	७६.१	२०.७	३.२	०.०
बडा नं. १४					
जम्मा	१५९५	१२९७	२७५	२३	०
%	१००.०	८१.३	९७.२	१.४	०.०
पुरुष	८२९	६७१	१४७	११	०
%	१००.०	८०.९	९७.७	१.३	०.०
महिला	७६६	६२६	१२८	१२	०
%	१००.०	८१.७	९६.७	१.६	०.०
बडा नं. १५					
जम्मा	१४०२	११५३	२२८	२१	०
%	१००.०	८२.२	९६.३	१.५	०.०
पुरुष	७४५	६३०	१०२	१३	०
%	१००.०	८४.६	९३.७	१.७	०.०
महिला	६५७	५२३	१२६	८	०
%	१००.०	७९.६	९९.२	१.२	०.०
बडा नं. १६					
जम्मा	११६९	९४९	२०६	१४	०
%	१००.०	८१.२	९७.६	१.२	०.०
पुरुष	६१०	५०६	९८	६	०
%	१००.०	८३.०	९६.१	१.०	०.०
महिला	५५९	४४३	१०८	८	०
%	१००.०	७९.३	९९.३	१.४	०.०

रेखाचित्र ३०: नगरपालिकाका हाल स्कूल गएका वा नगएको विवरण (% मा)

अध्ययन गरेको क्षेत्र

राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस नगरपालिकाका प्रमाण पत्र तह वा सो भन्दा माथिको शैक्षिक योग्यता भएका कुल १८,३३३ जना व्यक्तिहरूको अध्ययन गरेको क्षेत्र हेर्दा ११.५९ % ले मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र, ४७.६७ % ले व्यवस्थापन, २२.७० % ले शिक्षा, ६.७७ % ले विज्ञान तथा प्रविधि, ३.४० % ले स्वास्थ्य /चिकित्साशास्त्र, १.६२ % ले इंजिनियरिङ, ०.२९ % ले कानून, ०.६२ % ले कृषि, ०.३८ % ले वन, ०.२५ % ले पशुविज्ञान/पशुचिकित्सा/मत्स्यपालन, १.३१ % ले कम्प्युटर/सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा अध्ययन गरेको पाइन्छ भने १.०७ % ले अन्य यी क्षेत्रहरू भन्दा बाहिरका क्षेत्रमा अध्ययन गरेको देखिन्छ। त्यस्तै २.३१ % ले अध्ययन गरेको क्षेत्र उल्लेख नगरेको पाइयो ।

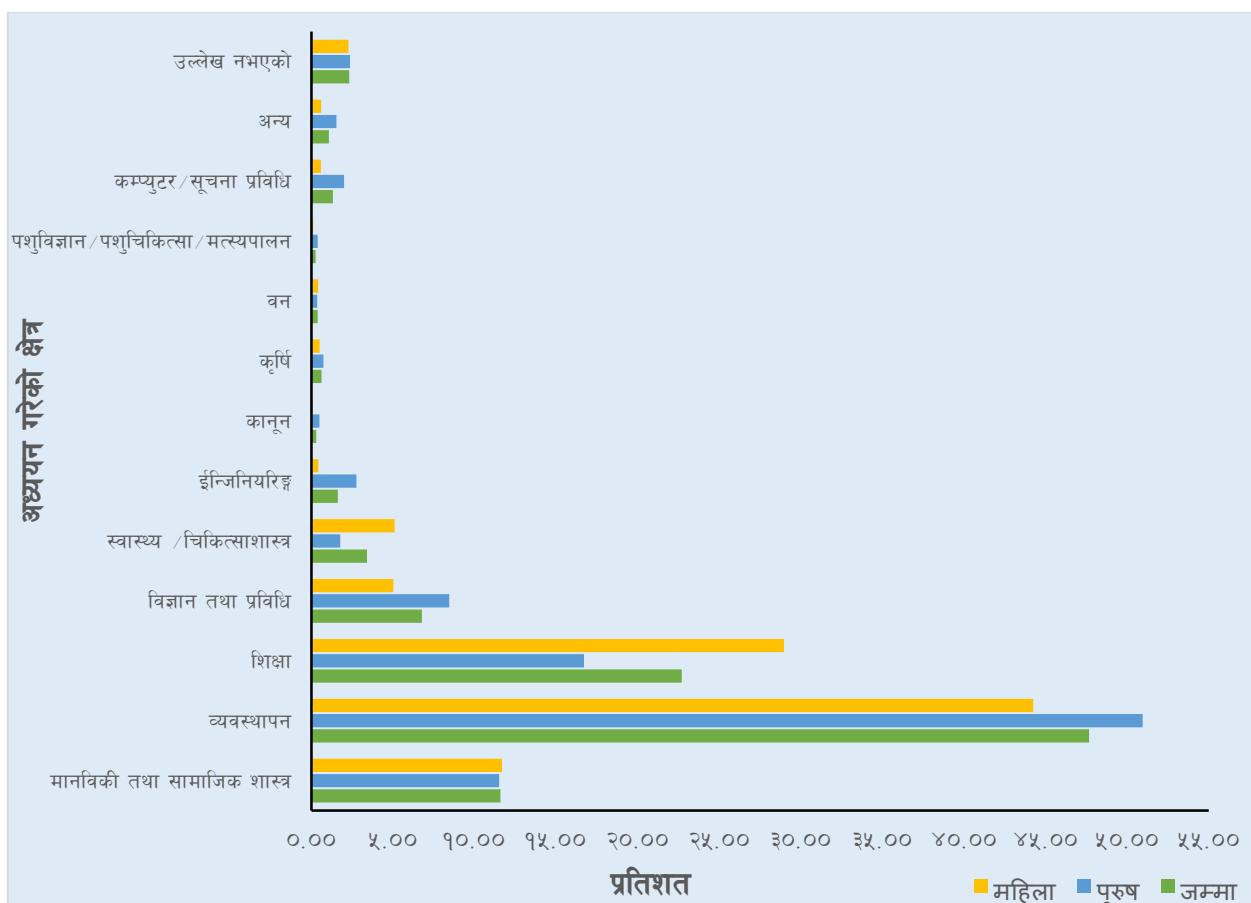
लैङ्गिक रूपमा विश्लेषण गर्दा आधा भन्दा बढी पुरुषहरू (५०.९५ %) ले व्यवस्थापन अध्ययन गरेको देखिएको छ, भने महिलाहरू मध्ये पनि सबैभन्दा बढी महिलाहरू (४४.६७ %) ले व्यवस्थापन क्षेत्र मै अध्ययन गरेको देखिन्छ। मानविकी क्षेत्रमा अध्ययन गर्ने पुरुष र महिलाको % लगभग बराबर अर्थात् ११.५१ % पुरुष र ११.६८ % महिला देखिन्छ। शिक्षा संकाय अध्ययन गरेका पुरुष १६.७१ % र महिला २८.९७ % रहेका छन्। विज्ञान तथा प्रविधि क्षेत्रमा अध्ययन गर्ने ८.४५ % पुरुष र ५.०२ % महिला हुँदा १.७७ % पुरुष र ५.१० % महिलाले स्वास्थ्य क्षेत्रमा अध्ययन गरेको देखिन्छ।

तालिका ४६: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण

लिङ्ग तथा समूह उमेर	जम्मा	मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र	व्यवस्थापन	शिक्षा	विज्ञान तथा प्रविधि	स्वास्थ्य /चिकित्साशास्त्र	इंजिनियरिङ	कानून	कृषि	वन	चिकित्सा/मत्स्यपालन	कम्प्युटर/सूचना प्रविधि	अन्य	उल्लेख नभएको	
जम्मा	१८३३३	२१२५	८७४०	४१६२	१२४२	६२३	२९७	५४	११४	७०	४६	२४०	१९६	४२४	
%	१००	११.५९	४४.६७	२२.७०	६.७७	३.४०	१.६२	०.२९	०.६२	०.३८	०.२५	१.३१	१.०७	२.३१	
१५-१९	१७६६	१३१	८९९	२६१	२९१	४२	२३	२	१४	१०	९	३०	१३	४१	
२०-२४	४८२६	४४३	२५०१	७५२	४७७	२०३	१०९	१	३९	१३	१२	१००	५०	१२६	
२५-२९	३७३२	३५१	१९८६	७२२	२०९	१५७	७७	१	२१	१९	१२	५६	३१	१०	
३०-३४	२८५७	३४०	१२३६	९२२	९९	९०	४१	१	९	१०	६	२२	२०	६१	
३५-३९	१७७७	२६२	७५०	५५०	४७	५४	१५	३	३	५	२	१५	२०	३१	
४०-४४	१२२७	२०८	५०३	३६५	३९	३४	१७	३	६	२	२	७	१८	२३	
४५-४९	७१५	१२७	२९५	२०३	२५	२१	४	६	३	३	१	५	८	१४	
५०-५४	६८६	१००	३४४	१६२	२५	८	२	१४	२	४	०	२	८	१५	
५५-५९	३५३	६९	१२७	९७	१०	३	६	१२	९	१	१	०	८	१०	
६०-६४	२११	४२	६१	७०	८	१	६	५	१	०	१	७	५		
६५-६९	११०	३३	१७	३२	८	३	१	३	२	०	१	१	४	५	
७०-७४	५५	१२	१०	१६	४	१	१	२	१	०	०	१	६	१	
७५+	३८	७	११	१०	०	३	०	०	०	०	२	०	०	३	२
पुरुष	९३७७	१०७९	४७७८	१५६७	७९२	१६६	२५९	४६	६९	३३	३६	१८८	१४३	२२१	
%	१००	११.५१	५०.९५	१६.७१	८.४५	१.७७	२.७६	०.४९	०.७४	०.३५	०.३८	२.००	१.५३	२.३६	
१५-१९	८४३	६१	४५२	८३	१५८	५	१८	१	६	४	९	२२	८	१६	
२०-२४	२२०५	१९६	११६१	२४७	२८०	३३	९१	०	१७	३	८	७८	३०	६१	
२५-२९	१६२५	१२९	९४९	१६९	१३८	४१	६८	१	१२	९	९	४४	२२	३४	
३०-३४	१२८१	१४१	७१०	२१७	७५	१९	३८	१	६	४	३	१८	१५	३४	
३५-३९	११७	१३६	४५५	२०४	३४	२२	१४	१	३	३	२	१३	१३	१७	
४०-४४	७८१	१२४	३५०	२०५	३५	१९	१५	२	४	२	२	५	१२	१४	
४५-४९	४९७	८३	२१८	१२६	२२	११	४	२	५	२	१	४	७	१२	
५०-५४	५४९	६६	२९०	१२३	२५	४	२	१३	२	२	०	२	८	१२	

लिहू तथा उमेर समूह	जम्मा	मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र	व्यवस्थापन	शिक्षा	विज्ञान तथा प्रौद्योगिकी	स्वास्थ्य चिकित्साशास्त्र	इंस्ट्रुमेन्टियरिंग	कानून	कृषि	वन	चाकित्सा / मत्स्य पालन	कार्यपादक / सूचना प्रौद्योगिकी	अन्य	उल्लेख नम्बर	
५५-५९	३०३	५८	१०६	५१	९	३	६	१२	९	१	१	०	०	५	०
६०-६४	१८६	३५	५५	६१	५	४	१	६	५	१	०	१	७	५	४
६५-६९	१०३	३२	१६	२९	५	२	१	३	२	०	१	१	४	४	४
७०-७४	५०	१२	९	१६	३	०	१	१	१	०	०	०	०	६	१
७५+	२९	६	७	६	०	३	०	०	०	२	०	०	०	३	२
महिला	८९५६	१०४६	३९६२	२५९५	४५०	४५७	३८	८	४५	३७	१०	५२	५३	२०३	
%	१००	११.६८	४४.२४	२८.९७	५.०२	५.१०	०.४२	०.०९	०.५०	०.४१	०.११	०.५८	०.५९	२.२७	
१५-१९	९२३	७०	४४७	१७८	१३३	३७	५	१	८	६	०	८	५	२५	
२०-२४	२६२१	२४७	१३४०	५०५	१९७	१७०	१८	१	२२	१०	४	२२	२०	६५	
२५-२९	२१०७	२२२	१०३७	५५३	७१	११६	९	०	१०	१०	३	१२	९	५६	
३०-३४	१५७६	१९९	५२६	७०५	२४	७१	३	०	३	६	३	४	५	२७	
३५-३९	८४०	१२६	२९५	३४६	१३	३२	१	२	०	२	०	२	७	१४	
४०-४४	४३८	८४	१५३	१६०	४	१५	२	१	२	०	०	२	६	९	
४५-४९	२१८	४४	७७	७७	३	१०	०	१	१	१	०	१	१	२	
५०-५४	१३७	३४	५४	३९	०	४	०	१	०	२	०	०	०	३	
५५-५९	५०	११	२१	१६	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	
६०-६४	२५	७	६	९	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
६५-६९	७	१	१	३	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	
७०-७४	५	०	१	०	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	
७५+	९	१	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	

रेखाचित्र ३१: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण

खण्ड ५: बसाईसराई सम्बन्धी विवरण

जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

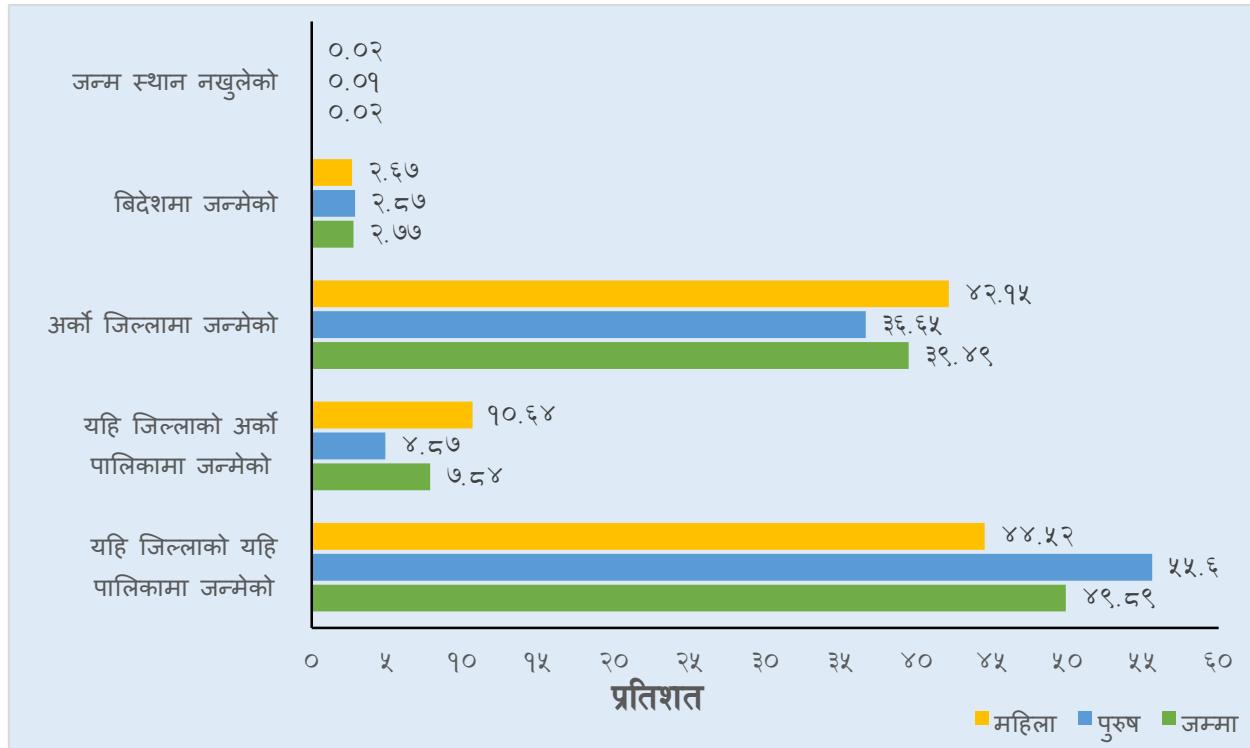
राष्ट्रिय जनगणना अनुसार नगरपालिकाका जम्मा ८९९०५ जनसंख्या मध्ये नेपालभित्र जन्मेका ९७.२२ %, विदेशमा जन्मेका २.७७ % रहेका छन्। नेपाल भित्र जन्मेका मध्ये यहि (चितवन) जिल्लाको यहि पालिका (रत्ननगर नगरपालिका) मा जन्मेका कुल जनसंख्याको ४९.८९ %, यहि (चितवन) जिल्लाकै अर्को पालिकामा जन्मेका ७.८४ % र चितवन जिल्ला बाहेक अर्को जिल्लामा जन्मेका कुल जनसंख्याको ३९.४९ % रहेका देखिन्छ।

उल्लेखित जन्मस्थान हेर्दा अर्को पालिका वा अर्को जिल्लामा जन्मेको जनसंख्यामा पुरुषको संख्या भन्दा बढी महिलाको संख्या रहेको देखिन्छ। विस्तृत विवरण तलको तालिका ४७ मा दिइएको छ।

तालिका ४७: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

पुरुष/महिला	जम्मा जनसंख्या	नेपाल भित्र जन्मेको	यहि जिल्लामा जन्मेको			अर्को जिल्लामा जन्मेको	विदेशमा जन्मेको	जन्म स्थान नखुलेको
			जम्मा	यहि पालिकामा जन्मेको	अर्को पालिकामा जन्मेको			
जम्मा	८९९०५	८७४०५	५१९०४	४४८५३	७०५१	३५५०१	२४८६	१४
%	१००	९७.२२	५७.७३	४९.८९	७.८४	३९.४९	२.७७	०.०२
पुरुष	४३५३१	४२२७७	२६३२३	२४२०५	२११८	१५९५४	१२५०	४
%	१००	९७.१२	६०.४७	५५.६	४.८७	३६.६५	२.८७	०.०१
महिला	४६३७४	४५१२८	२५५८१	२०६४८	४९३३	१९५४७	१२३६	१०
%	१००	९२.६१	५५.९६	४४.५२	१०.६४	४२.९५	२.८७	०.०२

रेखाचित्र ३२: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या (% मा)

जन्मेको देश

जन्मस्थान विदेश भएकोव्यक्तिहरु जन्मेका मुलुकहरु अनुसार वितरण हेर्दा १७.३७ % भारतमा जन्मेका देखिन्छन्। पुरुष र महिलाको वितरण हेर्दा लगभग बराबर संख्यामा १७.४४ % पुरुष र १७.२५ % महिला भारतमा जन्मेर जनगणनाको समयमा यस रत्ननगर नगरपालिकामा बसोवास गरेको देखिन्छ।

तालिका ४८ : विदेश जन्म भएकाहरु जन्म भएको देश अनुसारको जनसंख्या वितरण

जन्म स्थान	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	२४८६	१००	१२५०	१००	१२३६	१००
भारत	२४२०	१७.३५	१२१८	१७.४४	१२०२	१७.२५
सार्क मुलुक	६	०.२४१	२	०.१६	४	०.३२४
आसियन मुलुक	१८	०.७२४	५	०.४	१३	१.०५२
मध्यपूर्व	९	०.३६२	६	०.४८	३	०.२४३
अन्य एशियाली मुलुक	१४	०.५६३	६	०.४८	८	०.६४७
EU आवद्ध मुलुक	२	०.०८	१	०.०८	१	०.०८१
अन्य युरोपेली मुलुक	५	०.२०१	३	०.२४	२	०.१६२
उत्तर अमेरिकी मुलुक	३	०.१२१	२	०.१६	१	०.०८१
दक्षिण अमेरिकी मुलुक	०	०	०	०	०	०
अफ्रिका	१	०.०४	१	०.०८	०	०
प्यासिफिक टापु मुलुक	८	०.३२२	६	०.४८	२	०.१६२

पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

जनगणनामा जीवनपर्यन्त बसाईसराई (Lifetime Migration) को अलवा हालको बसाईसराई (Current Migration) सम्बन्धी विवरणहरु संकलन गरिएको थियो । यस नगरपालिकामा गणना भएका व्यक्तिहरु यहाँ बसोवास गर्नु भन्दा लगतै अगाडी कुन ठाउँमा बसोवास थियो भन्ने विवरणलाई विश्लेषण गर्दा हाल अक्सर बसोवास गरिरहेको नगरपालिकाबाट अर्को स्थानमा कहिल्यै पनि बसोवास नगरेको व्यक्तिहरु ४८.७९ % रहेका छन् । जसमध्ये पुरुष ५४.२७ % र महिला ४३.६४ % रहेका छन् ।

कुल जनसंख्याको १०.८२ % व्यक्तिहरु पछिल्लो पटक सम्बन्धित जिल्लाको अर्को पालिका वा नगरपालिकाबाट, ३१.७१ % जनसंख्या अर्को जिल्लाबाट र ३.४ % व्यक्तिहरु विदेशबाट बसाई सरेर हालको स्थानमा बसिरहेको देखिन्छ । लिङ्ग अनुसार विश्लेषण गर्दा यस अधिको बसोवास यस नगरपालिकाभन्दा अर्को स्थानमा बसोवास भएको पुरुषहरु मध्ये ७.५५ % अर्को पालिकाबाट, ३३.८४ % अर्को जिल्लाबाट र ४.३४ % विदेशबाट यस नगरपालिकामा बसोवास गरेको देखिन्छ । त्यस्तै १३.८८ % महिला अर्को पालिकाबाट, ३९.९५ % अर्को जिल्लाबाट र २.५३ % महिला विदेशबाट यहाँ बसोवास गर्न आएको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिका ४९ मा दिइएको छ ।

तालिका ४९: पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

पुरुष/महिला	जम्मा जनसंख्या	यस अधिको बसोवास								विदेश		
		यहि गाउँ पालिका	अर्को पालिका				जम्मा	गाउँपालिका	नगरपालिका	अर्को जिल्ला		
			जम्मा	गाउँपालिका	नगरपालिका	नखुलेको				जम्मा	गाउँपालिका	नगरपालिका
जम्मा	८९९०५	४३८६३	९७२६	६७९५	२९०१	३०	३३२५७	२८५०९	४६९४	५४	३०५९	
%	१००.००	४८.७९	१०.८२	७.५६	३.२३	०.०३	३६.९९	३१.७१	५.२२	०.०६	३.४०	
पुरुष	४३५३१	२३६२६	३२८८	२२२१	१०५४	१३	१४७२९	१२६४८	२०५८	२३	१८८८	
%	१००.००	५४.२७	७.५५	५.१०	२.४२	०.०३	३३.८४	२९.०६	४.७३	०.०५	४.३४	
महिला	४६३७४	२०२३७	६४३८	४५७४	१८४७	१७	१८५२८	१५८६१	२६३६	३१	११७१	
%	१००.००	४३.६४	१३.८८	९.८६	३.९८	०.०४	३९.९५	३४.२०	५.६८	०.०७	२.५३	

मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोवास गर्न आउनुको कारण

जनगणनाको समयमा यस रत्ननगर नगरपालिकामा बसोवास भएको तर विगतमा रत्ननगर भन्दा बाहिर चितवन जिल्ला कै अर्को पालिका वा अर्को जिल्लामा बसोवास भएका व्यक्तिहरु यस रत्ननगर नगरपालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारणको विश्लेषण गर्दा १६.७८ % व्यक्तिहरु काम वा रोजगारीको लागि, ३.०८ % व्यक्तिहरु व्यापार व्यवसायको लागि, ४.९१ % व्यक्तिहरु अध्ययन/तालिमको लागि, २०.०८ % व्यक्तिहरु विवाह भई, ३५.२५ % व्यक्तिहरु परिवारका अन्य व्यक्तिसँग आश्रित भई, १.७५ % व्यक्तिहरु प्राकृतिक प्रकोपको कारणले, ६.०९ % व्यक्तिहरु कृषिको लागि, २.०९ % व्यक्तिहरु विभिन्न कामको सिलसिलामा अन्यत्र गएको र सो प्रयोजन सकिएर घर फर्किएको, ९.६२ % व्यक्तिहरु अन्य कारणले यस नगरपालिकामा बसोवास गरेको देखिन्छ । त्यस्तै ०.३५ % व्यक्तिहरुको कारण उल्लेख नभएको पाइएको छ ।

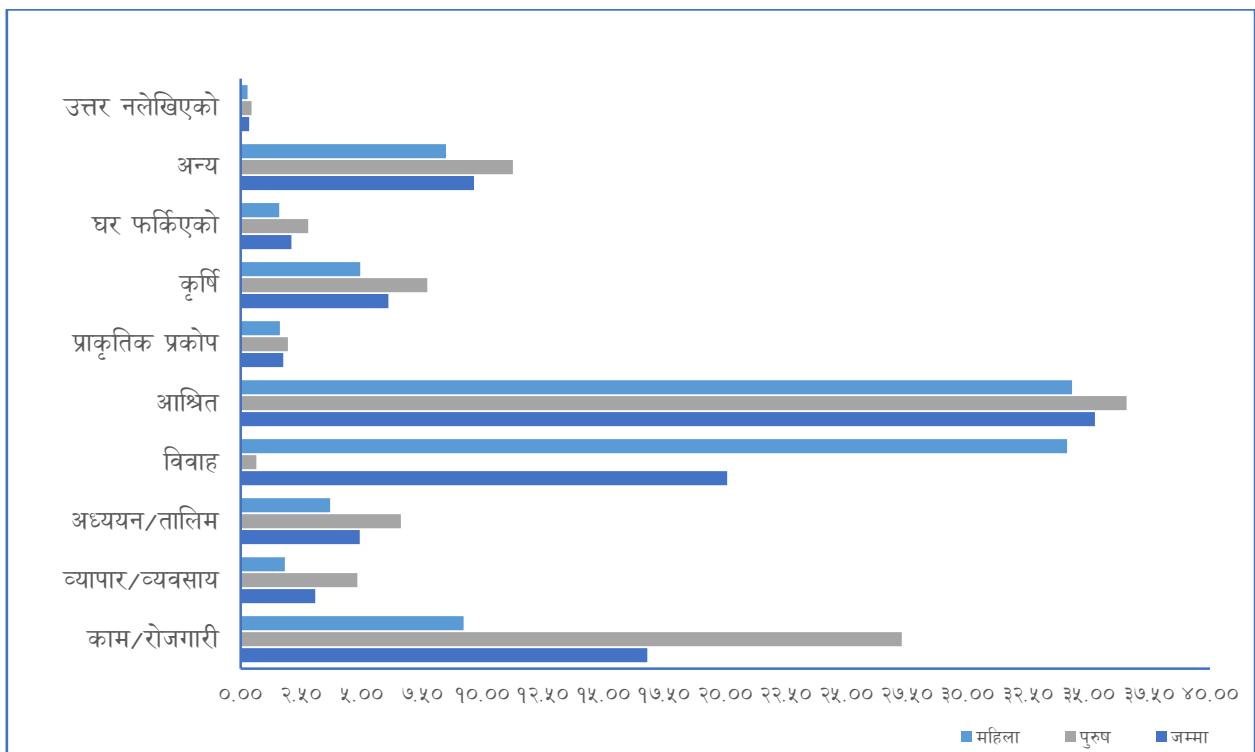
त्यस्तै लैङ्गिक हिसावले हेर्दा २७.२८ % पुरुषहरु काम/रोजगारीको लागि यस नगरपालिकामा बसोवास गर्न आउँदा महिला भने ९.२० % मात्रै काम/रोजगारीको लागि आएको पाइन्छ । अध्ययन/तालिममा बसोवास गर्ने पुरुषको संख्या ६.६० % देखिन्छ भने ३.६९ % महिला अध्ययन/तालिमको लागि बसोवास गरेको देखिन्छ । त्यस्तै ०.६४ % पुरुषहरु विवाहको कारणले बसोवास गर्दा ३४.१० % महिलाहरु विवाहको कारणले बसोवास गरेको देखिन्छ । आश्रितको रूपमा ३६.५६ % पुरुष र ३४.३१ % महिला बसोवास गरेको देखिन्छ ।

तालिका ५० : अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोवास गर्ने आउनुको कारण

लिङ्ग र उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रक्रिया	कृषि	घर फर्किएका	अन्य	उत्तर नलेखिएको
जम्मा	४२९८३	७२११	१३२२	२१११	८६३०	१५१५२	७५४	२६१८	८९८	४१३७	१५०
%	१००	१६.७८	३.०८	४.९१	२०.०८	३५.२५	१.७५	६.०९	२.०९	१.६२	०.३५
०० - ०४ वर्ष	४९१	०	०	०	०	४७३	०	०	१०	०	८
०५ - ०९ वर्ष	१५४४	०	०	१८६	०	१२९८	२१	०	३४	०	५
१० - १४ वर्ष	२२९०	२०	०	३४९	११	१७८५	४७	०	३७	४१	०
१५ - १९ वर्ष	३२१५	१८५	१५	५९५	१८५	१९४८	६५	६	४६	१६४	६
२० - २४ वर्ष	३४९४	४५४	४८	३५५	११३	१४१७	३६	३७	५६	१७१	७
२५ - २९ वर्ष	३९७९	७७६	१०१	१५७	१४६६	१०१७	४७	८६	६७	२९५	७
३० - ३४ वर्ष	४०४१	८९९	१७६	१०३	१३४८	८८२	७४	१२०	८८	३४०	११
३५ - ३९ वर्ष	४०५३	९५४	२१६	८७	११४१	८८६	८६	१८०	१०३	३८४	१६
४० - ४४ वर्ष	३६८७	८५४	२२३	७०	९३५	८३७	६४	२२३	७४	३९५	१२
४५ - ४९ वर्ष	२९५५	६६७	१५४	४६	७२२	६४४	५३	२३६	७३	३४७	१३
५० - ५४ वर्ष	३१००	६५२	११७	५३	६८३	७७७	५१	२७४	६६	४१०	१७
५५ - ५९ वर्ष	२४४४	५१२	८५	३३	३१४	६६६	४७	२६३	७२	३५५	१७
६० - ६४ वर्ष	२३६१	४५६	५४	२०	३४४	७०३	४४	२९०	६९	३७५	६
६५ - ६९ वर्ष	१८७३	३१६	४१	२३	१९२	५८९	३४	३०३	४६	३२४	५
७० - ७४ वर्ष	१३७४	२२३	४५	१४	१४९	४३४	३०	२२६	३३	२१२	८
७५+ वर्ष	२०८२	३०३	४७	२०	१२७	७९६	५५	३७४	२४	३२४	१२
पुरुष	१८०१७	४९१५	८६७	११९०	११६	६५८७	३५०	१३८७	५०२	२०२३	८०
%	१००	२७.२८	४.८१	६.६०	०.६४	३६.५६	१.९४	७.७०	२.७९	११.२३	०.४४
०० - ०४ वर्ष	२६७	०	०	०	०	२५७	०	०	६	०	४
०५ - ०९ वर्ष	८३५	०	०	१११	०	६९२	१४	०	१५	०	३
१० - १४ वर्ष	१२३२	१६	०	२००	१	९५५	२४	०	१७	१९	०
१५ - १९ वर्ष	१६३६	१३८	८	३०३	५	१०२९	३८	४	२३	८६	२
२० - २४ वर्ष	१३६८	२८६	२३	१९५	८	७२३	१४	१२	३८	६६	३
२५ - २९ वर्ष	१२८०	४२१	५४	१०८	१५	४९०	१८	३५	३२	१०५	२
३० - ३४ वर्ष	१२२७	५१३	१७	४१	१६	३३४	२६	४२	३६	११७	५
३५ - ३९ वर्ष	१४१८	५९८	१३८	४४	११	३०४	३१	७४	५१	१६०	७
४० - ४४ वर्ष	१४४५	५८९	१५३	४०	१०	३०५	२२	१०	४५	१८४	७
४५ - ४९ वर्ष	११७८	४६६	१०५	३३	१०	२०६	२७	११२	४६	१६६	७
५० - ५४ वर्ष	१३२७	४८७	८२	३५	५	२६४	२५	१५५	४१	२२१	१२
५५ - ५९ वर्ष	११४८	३९३	६५	२६	१३	२२३	२४	१५३	४६	१९२	१३
६० - ६४ वर्ष	१०९५	३४९	३९	१३	१०	२३१	२२	१७६	४४	२०८	३
६५ - ६९ वर्ष	९९०	२४१	३६	११	४	१८७	२०	१८०	२६	१९५	२
७० - ७४ वर्ष	६४४	१७४	३०	८	१२९	१६	१२७	२१	१३१	४४	४
७५+ वर्ष	१००७	२४४	३७	१४	४	२५८	२९	२२७	१५	१७३	६
महिला	२४९६६	२२९६	४५५	९२१	८५१४	८५६५	४०४	१२३१	३९६	२११४	७०
%	१००	९.२०	१.८२	३.६९	३४.१०	३४.३१	१.६२	४.९३	१.५९	८.४७	०.२८

लिङ्ग र उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नलेखिएको
०० - ०४ वर्ष	२२४	०	०	०	०	२१६	०	०	४	०	४
०५ - ०९ वर्ष	७०९	०	०	७५	०	६०६	७	०	१९	०	२
१० - १४ वर्ष	१०५८	४	०	१४९	१०	८३०	२३	०	२०	२२	०
१५ - १९ वर्ष	१५७९	४७	७	२९२	१८०	९९९	२७	२	२३	७८	४
२० - २४ वर्ष	२१२६	१६८	२५	१६०	१०५	६९४	२२	२५	१८	१०५	४
२५ - २९ वर्ष	२६९९	२९५	४७	४९	१४७१	५२७	२९	५१	३५	११०	५
३० - ३४ वर्ष	२८१४	३८६	७९	६२	१३३२	५४८	४८	७८	५२	२२३	६
३५ - ३९ वर्ष	२६३५	३५६	७८	४३	११३०	५८२	५५	१०६	५२	२२४	९
४० - ४४ वर्ष	२२४२	२६५	७०	३०	१२५	५३२	४२	१३३	२९	२११	५
४५ - ४९ वर्ष	१७७७	२०१	४९	१३	७१२	४३८	२६	१२४	२७	१८१	६
५० - ५४ वर्ष	१७७३	१६५	३५	१८	६७८	५९३	२६	११९	२५	१८१	५
५५ - ५९ वर्ष	१२९६	११९	२०	७	३८१	४४३	२३	११०	२६	१६३	४
६० - ६४ वर्ष	१२६६	१०७	१५	७	३३४	४७२	२२	११४	२५	१६७	३
६५ - ६९ वर्ष	९६३	७५	५	४	१८८	४०२	१४	१२३	२०	१२९	३
७० - ७४ वर्ष	७३०	४९	१५	६	१४५	३०५	१४	११९	१२	८१	४
७५+ वर्ष	१०७५	५९	१०	६	१२३	५३८	२६	१४७	९	१५१	६

रेखाचित्र ३३ अर्को पालिका र जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (%) मा)

यस अधिको बसोवास भएको देश

जनगणनाको समयमा रत्ननगर नगरपालिकामा बसोवास भएको तर रत्ननगर नगरपालिकामा बसोवास गर्नु भन्दा लगतै अधिको बसोवास विदेशमा भएका व्यक्तिहरुको बसोवास भएको देश हेर्दा भारतमा ७६.४६ %, मध्यपूर्वमा १५.४६ %, दक्षिणपूर्व एशियाली मुलुक (आसियन) मा ४.३२ %, अन्य एशियाली मुलुकमा १.८० % व्यक्तिहरु बसोवास गरेको देखिन्छ। पुरुषहरुको यस अधिको बसोवास भएको मुलुक हेर्दा भारतमा ६६.१० % देखिन्छ भने महिलाको संख्या ९३.१७ % देखिन्छ। जबकि यस अधिको बसोवास मध्यपूर्ण हुने पुरुषको % २२.९३ हुँदा महिलाको ३.४२ % भएको देखिन्छ।

तालिका ५१: यस अधिको बसोवास विदेश हुनेहरुको यस अधि बसोवास गरेको देश

जन्म स्थान	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
जम्मा	३०५९	१००.००	१८८८	१००.००	११७१	१००.००
भारत	२३३९	७६.४६	१२४८	६६.१०	१०९१	९३.१७
सार्क मुलुक	९	०.२९	७	०.३७	२	०.१७
आसियन मुलुक	१३२	४.३२	१२६	६.६७	६	०.५१
मध्यपूर्व	४७३	१५.४६	४३३	२२.९३	४०	३.४२
अन्य एशियाली मुलुक	५५	१.८०	४१	२.१७	१४	१.२०
EU आवद्ध मुलुक	१६	०.५२	८	०.४२	८	०.६८
अन्य युरोपेली मुलुक	१२	०.३९	८	०.४२	४	०.३४
उत्तर अमेरिकी मुलुक	५	०.१६	३	०.१६	२	०.१७
दक्षिण अमेरिकी मुलुक	१	०.०३	१	०.०५	०	०.००
अफ्रिका	२	०.०७	२	०.११	०	०.००
प्यासिफिक टापु मुलुक	१३	०.४२	९	०.४८	४	०.३४
अन्य	१	०.०३	१	०.०५	०	०.००
उल्लेख नभएको	१	०.०३	१	०.०५	०	०.००

विदेशबाट यस स्थानमा बसोवास गर्न आउनुको कारण

पछिल्लो पटक विदेशमा बसोवास भएको र जनगणनाको समयमा यस रत्ननगर नगरपालिकामा गणना भएको व्यक्ति यस रत्ननगर नगरपालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारणको विश्लेषण गर्दा १५.८५ % व्यक्तिहरु काम वा रोजगारीको लागि, ३.६० % व्यक्तिहरु व्यापार व्यवसायको लागि, २.६८ % व्यक्तिहरु अध्ययन/तालिमको लागि, ८.२४ % व्यक्तिहरु विवाह भई, २५.७६ % व्यक्तिहरु परिवारका अन्य सदस्यसँग आश्रित भई, ०.१६ % व्यक्तिहरु प्राकृतिक प्रकोपको कारणले, २.१६ % व्यक्तिहरु कृषिको लागि, ३४.५९ % व्यक्तिहरु विभिन्न कामको सिलसिलामा विदेश गएको र सो प्रयोजन सकिएर घर फर्किएको, ६.७० % व्यक्तिहरु अन्य कारणले यस नगरपालिकामा बसोवास गरेको देखिन्छ। त्यस्तै ०.२६ % व्यक्तिहरुको कारण उल्लेख नभएको पाइएको छ।

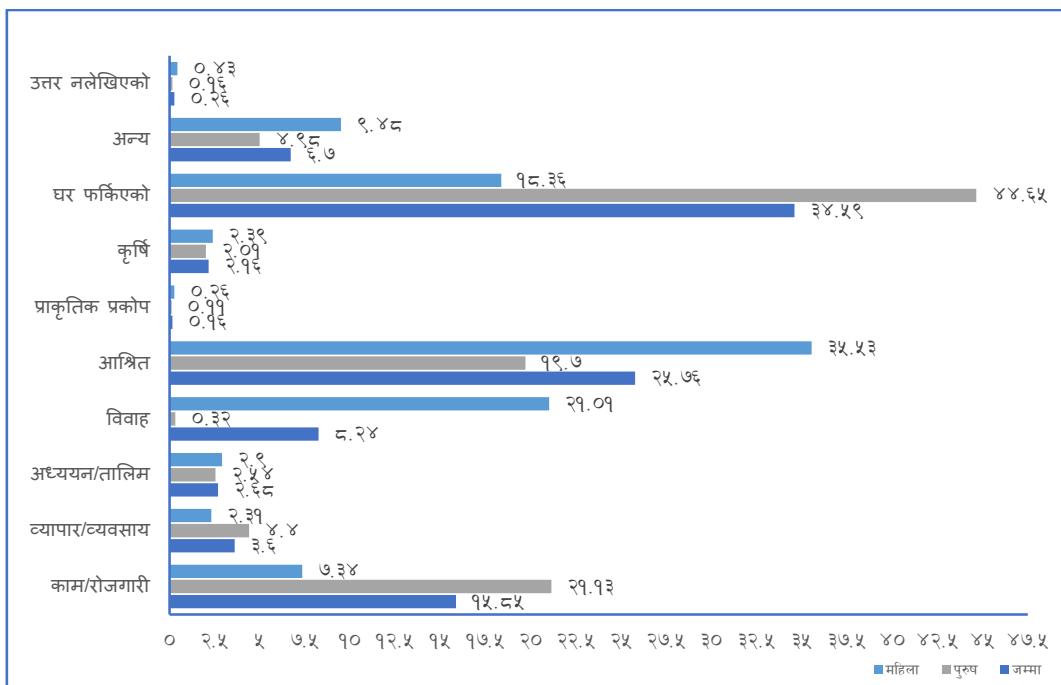
त्यस्तै लैङ्गिक हिसावले हेर्दा २१.१३ % पुरुषहरु काम/रोजगारीको लागि यस नगरपालिकामा बसोवास गर्न आउँदा महिला भने ७.३४ % मात्रै काम/रोजगारीको लागि आएको पाईन्छ। ४.४० % पुरुष र २.३१ % महिला व्यापार/व्यवसायको लागि अर्को मुलुकबाट आएको देखिन्छ भने अध्ययन/तालिमका लागि यस न.पा.मा बसोवास गर्ने पुरुषको संख्या २.५४ % देखिन्छ भने २.९० % महिला अध्ययन/तालिमको लागि बसोवास गरेको देखिन्छ। त्यस्तै ०.३२ % पुरुषहरु विवाहको कारणले बसोवास गर्दा २१.०१ % महिलाहरु विवाहको कारणले बसोवास गरेको देखिन्छ। आश्रितको रूपमा १९.७० % पुरुष र ३५.५३ % महिला बसोवास गरेको देखिन्छ।

तालिका ५२ यस अधिको बसोवास विदेश हुनेको यस पालिकामा बसोवास गर्न आउनुको कारण

लिङ्ग र उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	त्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकौप	कृषि	घर फर्किएका	अन्य	उत्तर नलेखिएका
जम्मा	३०५९	४८५	११०	८२	२५२	७८८	५	६६	१०५८	२०५	५
%	१००	१५.८५	३.६०	२.६८	८.२४	२५.७६	०.१६	२.१६	३४.५९	६.७०	०.२६
०० - ०४ वर्ष	६७	०	०	०	०	५६	०	०	९	०	२
०५ - ०९ वर्ष	११२	०	०	३	०	८८	०	०	२१	०	०
१० - १४ वर्ष	१७०	५	०	१८	०	१२४	०	०	२०	३	०
१५ - १९ वर्ष	१९८	३३	४	२०	६	१०३	२	१	२३	६	०
२० - २४ वर्ष	२५५	६५	९	१३	३८	८४	०	३	३६	७	०
२५ - २९ वर्ष	३१९	६८	१०	८	३५	६५	२	४	११०	१७	०
३० - ३४ वर्ष	३४७	६०	१६	४	२९	४९	०	५	१६३	१५	३
३५ - ३९ वर्ष	३६०	६५	१५	४	३६	४३	०	११	१६२	२३	१
४० - ४४ वर्ष	३३५	४९	१३	५	३१	३६	०	५	१७१	२४	१
४५ - ४९ वर्ष	२६१	४७	१२	१	२२	२८	०	१०	११३	२७	१
५० - ५४ वर्ष	२०६	४०	८	२	१९	३४	१	३	७६	२३	०
५५ - ५९ वर्ष	१२५	२१	१०	२	१२	१३	०	४	४९	१४	०
६० - ६४ वर्ष	१०५	१२	५	०	१४	२१	०	५	३३	१२	०
६५ - ६९ वर्ष	७८	३	५	१	५	२०	०	३	२३	१८	०
७० - ७४ वर्ष	५३	७	३	१	४	११	०	२	२१	४	०
७५+ वर्ष	६८	१०	०	०	१	१३	०	४	२८	१२	०
पुरुष	१८८८	३९९	८३	४६	६	३७२	२	३८	८४३	१४	३
%	१००	२१.१३	४.४०	२.५४	०.३२	१९.७०	०.११	२.०१	४४.६५	४.९८	०.१६
०० - ०४ वर्ष	३७	०	०	०	०	३१	०	०	५	०	१
०५ - ०९ वर्ष	६२	०	०	३	०	४८	०	०	११	०	०
१० - १४ वर्ष	८६	३	०	११	०	६१	०	०	९	२	०
१५ - १९ वर्ष	११२	३०	३	९	१	५२	१	१	१४	१	०
२० - २४ वर्ष	१५१	५८	७	८	०	५०	०	०	२४	४	०
२५ - २९ वर्ष	१९९	५२	९	४	१	२८	०	२	९५	८	०
३० - ३४ वर्ष	२४१	५१	१२	२	१	२३	०	५	१३९	७	१
३५ - ३९ वर्ष	२३५	५२	१५	३	२	१३	०	४	१३७	९	०
४० - ४४ वर्ष	२१३	४०	७	३	०	१४	०	३	१३९	७	०
४५ - ४९ वर्ष	१६९	३७	७	१	१	७	०	७	९६	१२	१
५० - ५४ वर्ष	१२८	३१	७	१	०	१२	१	१	६४	११	०
५५ - ५९ वर्ष	८२	१८	८	१	०	६	०	४	३८	७	०
६० - ६४ वर्ष	५४	११	४	०	०	८	०	४	२२	५	०
६५ - ६९ वर्ष	४३	३	२	१	०	८	०	२	१६	११	०
७० - ७४ वर्ष	३२	७	२	१	०	६	०	१	१३	२	०
७५+ वर्ष	४४	६	०	०	०	५	०	४	२१	८	०
महिला	११७१	८६	२७	३४	२४६	४७६	३	२८	२१५	१११	५
%	१००	७.३४	२.३१	२.९०	२१.०१	३५.५३	०.२६	२.३९	१८.३६	९.४८	०.४३

लिङ्ग र उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नलेखिएको
०० - ०४ वर्ष	३०	०	०	०	०	२५	०	०	४	०	१
०५ - ०९ वर्ष	५०	०	०	०	०	४०	०	०	१०	०	०
१० - १४ वर्ष	८४	२	०	७	०	६३	०	०	११	१	०
१५ - १९ वर्ष	८६	३	१	११	५	५१	१	०	९	५	०
२० - २४ वर्ष	१०४	७	२	५	३८	३४	०	३	१२	३	०
२५ - २९ वर्ष	१२०	१६	१	४	३४	३७	२	२	१५	१	०
३० - ३४ वर्ष	१०६	९	४	२	२८	२६	०	३	२४	८	२
३५ - ३९ वर्ष	१२५	१३	०	१	३४	३०	०	७	२५	१४	१
४० - ४४ वर्ष	१२२	९	६	२	३१	२२	०	२	३२	१७	१
४५ - ४९ वर्ष	९२	१०	५	०	२१	२१	०	३	१७	१५	०
५० - ५४ वर्ष	७८	९	१	१	१९	२२	०	२	१२	१२	०
५५ - ५९ वर्ष	४३	३	२	१	१२	७	०	०	११	७	०
६० - ६४ वर्ष	५१	१	१	०	१४	१३	०	४	११	७	०
६५ - ६९ वर्ष	३५	०	३	०	५	१२	०	१	७	७	०
७० - ७४ वर्ष	२१	०	१	०	४	५	०	१	५	२	०
७५+ वर्ष	२४	४	०	०	१	५	०	०	७	४	०

रेखाचित्र ३४: विदेशबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (%) मा)

खण्ड ६: प्रजनन सम्बन्धी विवरण

जीवनकाल भए जन्माएका बच्चाको संख्या अनुसारको महिला संख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रजनन सम्बन्धित नितिजा विश्लेषण गर्दा रत्ननगर नगरपालिकामा एक पटक विवाह भएका १५ देखि ४९ वर्षका महिला (Ever Married Female Aged 15-49 years) को संख्या २०,६०२ जना रहेका छन्। यी महिलाहरुको पाँच पाँच वर्ष उमेर समूह र यी उमेरसमूहका महिलाहरुले अहिलेसम्म जिवितै जन्माएका बच्चाहरुको संख्याको आधारमा हेर्दा २३४९ जना विवाह भएका १५-४९ वर्षका महिलाले अहिलेसम्म एउटा बच्चा पनि नजन्माएको देखिन्छ। यो समूहमा विवाह भएको अवधि एक वर्ष वा सो भन्दा बढी भएको तर बच्चा नजन्माएको र विवाह भएको एक वर्ष पनि पुरा नभएर बच्चा नजन्माएको दुवै अवस्थाको महिलाहरु समावेश भएको हुन्छ। एक वटा बच्चा जन्माएको महिलाको संख्या ५,५९६ जना, दुई वटा बच्चा जन्माएको महिलाको संख्या ८,७७१ जना, तीन वटा बच्चा जन्माएका महिलाको संख्या २,७३८ जना, चारवटा बच्चा जन्माएका महिलाको संख्या ७७४ जना, पाँचवटा बच्चा जन्माएका महिलाको संख्या २५२ जना, छ वटा बच्चा जन्माएका महिलाको संख्या ७२ जना, सात वटा बच्चा जन्माएका महिलाको संख्या २९, आठवटा बच्चा जन्माएका महिलाको संख्या ८ जना र नौ वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएका महिलको संख्या १३ जना रहेको देखिन्छ। महिलाको उमेरसमूह अनुसार जन्माएको बच्चाको संख्यालाई तालिका ४५ मा दिइएको छ।

तालिका ५ः १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जिवित जन्माएको बच्चाको संख्या र महिलाको उमेर समूहको आधारमा महिलाको संख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जन्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
जन्मा महिला संख्या	२०६०२	४११	२२५०	३९१३	४०६८	३८९३	३३७६	२६९१
बच्चा नजन्माएको	२३४९	२३८	८११	६२२	२२९	१२४	११६	२०९
एकवटा बच्चा जन्माएका	५५९६	१५२	१०९८	१८२०	१२४५	६३३	३८३	२६५
दुईवटा बच्चा जन्माएका	८,७७१	१८	२८२	१२४३	२०८९	२२३३	१८१०	१०९६
तीनवटा बच्चा जन्माएका	२७३८	३	५३	१८२	३८३	६८०	७३४	७०३
चारवटा बच्चा जन्माएका	७७४	०	६	३४	८७	१५०	२३४	२६३
पाँचवटा बच्चा जन्माएका	२५२	०	०	८	२३	५१	६७	१०३
छावटा बच्चा जन्माएका	७२	०	०	३	७	१३	१८	३१
सातवटा बच्चा जन्माएका	२९	०	०	१	३	६	६	१३
आठवटा बच्चा जन्माएका	८	०	०	०	१	३	१	३
नौवटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएका	१३	०	०	०	१	०	७	५

महिलाको उमेर समूह अनुसार जीवितै जन्मिएका, जीवितै जन्मिएर मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरुको संख्या

रत्ननगर नगरपालिकाभित्र रहेका २०६०२ जना १५ देखि ४९ वर्षका विवाहित महिलाहरुले हालसम्म ३६,५३२ जना जीवित बच्चालाई जन्मदिएको देखिन्छ जसमा पुरुष (छोरा)को संख्या १९,५२९ र महिला (छोरी) को संख्या १७००३ जना देखिन्छ। यसरी हेर्दा रत्ननगर नगरपालिकाका प्रजनन उमेर समूहका विवाहित महिलाबाट जन्मेका छोराछोरीको लिङ्ग अनुपात ११४.८६ जना देखिन्छ, अर्थात १०० छोरीको जन्म हुँदा ११४.८६ जना छोराको जन्म भएको देखिन्छ।

जिवितै जन्मेका बच्चाहरुको अवस्था हेर्दा ३५,८१४ जना बच्चाहरु हालसम्म (अर्थात जनगणनाको सन्दर्भ दिनसम्म) पनि जिवितै रहेका देखिन्छ भने ७८ जना बच्चाको मृत्यु भएको देखिन्छ। त्यस्तै १९,५२९ जना छोराको जन्म भएकोमा ४२२ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ भने १७००३ छोरीको जन्म भएकोमा २९६ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ। यसरी हेर्दा कुल जन्ममा १.९७ %, कुल छोराको जन्ममा २.१६ % र कुल छोरीको जन्ममा १.७४ %को मृत्यु हुन पुगेको देखिन्छ।

तालिका ५४: १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जन्माएका जीवित बच्चाहरु, जीवित जन्मेर मरेका बच्चाहरु र अहिलेसम्म जीवित रहेका बच्चाहरुको संख्या

बच्चाको अवस्था र लिंग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष

हालसम्म जिवितै जन्मेका बच्चाको संख्या (CEB)

जम्मा	३६५३२	१९७	१८४५	५०५३	७१५	८१३८	७७०२	६४८२
पुरुष	१९५२९	११०	९५०	२७०२	३७९२	४३७०	४१०६	३४९९
महिला	१७००३	८७	८९५	२३५१	३३२३	३७६८	३५९६	२९८३

हालसम्म जिवितै रहेका बच्चाको संख्या (Children Still Alive)

जम्मा	३५८१४	१९६	१८२३	४९९३	७०२०	७९८९	७५१८	६२७५
पुरुष	१९१०७	१०९	९३९	२६६४	३७४१	४२८७	३९९७	३३७०
महिला	१६७०७	८७	८८४	२३२९	३२७९	३७०२	३५२१	२९०५

जिवितै जन्मेर मृत्युभएको बच्चाको संख्या (Children Dead)

जम्मा	७१८	१	२२	६०	९५	१४९	१८४	२०७
पुरुष	४२२	१	११	३८	५१	८३	१०९	१२९
महिला	२९६	०	११	२२	४४	६६	७५	७८

विगत १२ महिनामा जिविते जन्मिएका बच्चाहरु जन्माएका महिलाहरुको संख्या र जिविते जन्मिएका बच्चाहरुको संख्या

रत्ननगर नगरपालिकाका प्रजनन उमेरका विवाहित २०६०२ जना महिलाहरु मध्ये ९८३ जना महिलाले विगत १ वर्षको अवधिमा (जनगणना सन्दर्भ दिन भन्दा ठिक १ वर्ष अघिसम्म) शिशुहरुलाई जिविते जन्म दिएको पाईन्छ। ती मध्ये ९७४ जना महिलो १ वटा र ९ जना महिलाले दुई वटा बच्चालाई जीविते जन्म दिएको देखिन्छ। यसरी हेर्दा विगत १ वर्षमा रत्ननगर नगरपालिकामा विगत १ वर्षमा ९९२ जना व्यक्तिहरु जन्म भएर थप भएको देखिन्छ जसमा ५४४ जना पुरुष (छोरा) र ४४८ जना महिला (छोरी) को जन्म भएको पाईन्छ। यसरी हेर्दा विगत १ वर्षमा जन्मिएका शिशुहरुको लिङ्ग अनुपात (Sex Ratio At Birth) १२१.४३ हुन आउँछ अर्थात् १०० जना छोरीको जन्म हुँदा १२१.४३ जना छोराको जन्म भएको देखिन्छ। अन्तरराष्ट्रिय स्तरमा समेत सरदर १०० जना छोरीको जन्म हुँदा १०५ जना छोराको जन्मलाई ठिकै मानिन्छ। तर १०० जना छोरीको जन्म हुँदा १२१ जना छोराको जन्म हुनुलाई उचित मान्न सकिदैन। गर्भमै छोरीको पहिचान भई गर्भपतन भएको हो की अन्य कारणसमेत छ, यसको लागि थप अध्ययन अनुसन्धान हुन जरुरी छ।

तालिका ५५: १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले विगत १ वर्षमा जिवित जन्माएको बच्चाको संख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको संख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जन्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	
एक पटक विवाह भएको महिला								
जन्मा महिला संख्या	२०६०२	४११	२२५०	३९१३	४०६८	३८९३	३३७६	२६९१
बच्चा नजन्माएको	१९६१९	३३९	१९६१	३५७७	३८६९	३८२६	३३६१	२६८६
एक वटा बच्चा जन्माएको	९७४	७२	२८६	३३२	१९८	६७	१४	५
दुई वटा बच्चा जन्माएको	९	०	३	४	१	०	१	०
एकवर्षा भित्र जिविते जन्मेका बच्चाको संख्या								
जन्मा	९९२	७२	२९२	३४०	२००	६७	१६	५
पुरुष	५४४	४१	१४०	१८७	११५	४४	१३	४
महिला	४४८	३१	१५२	१५३	८५	२३	३	१

उमेरगत प्रजनन दर र कुल प्रजनन दर (Age Specific Fertility Rate)

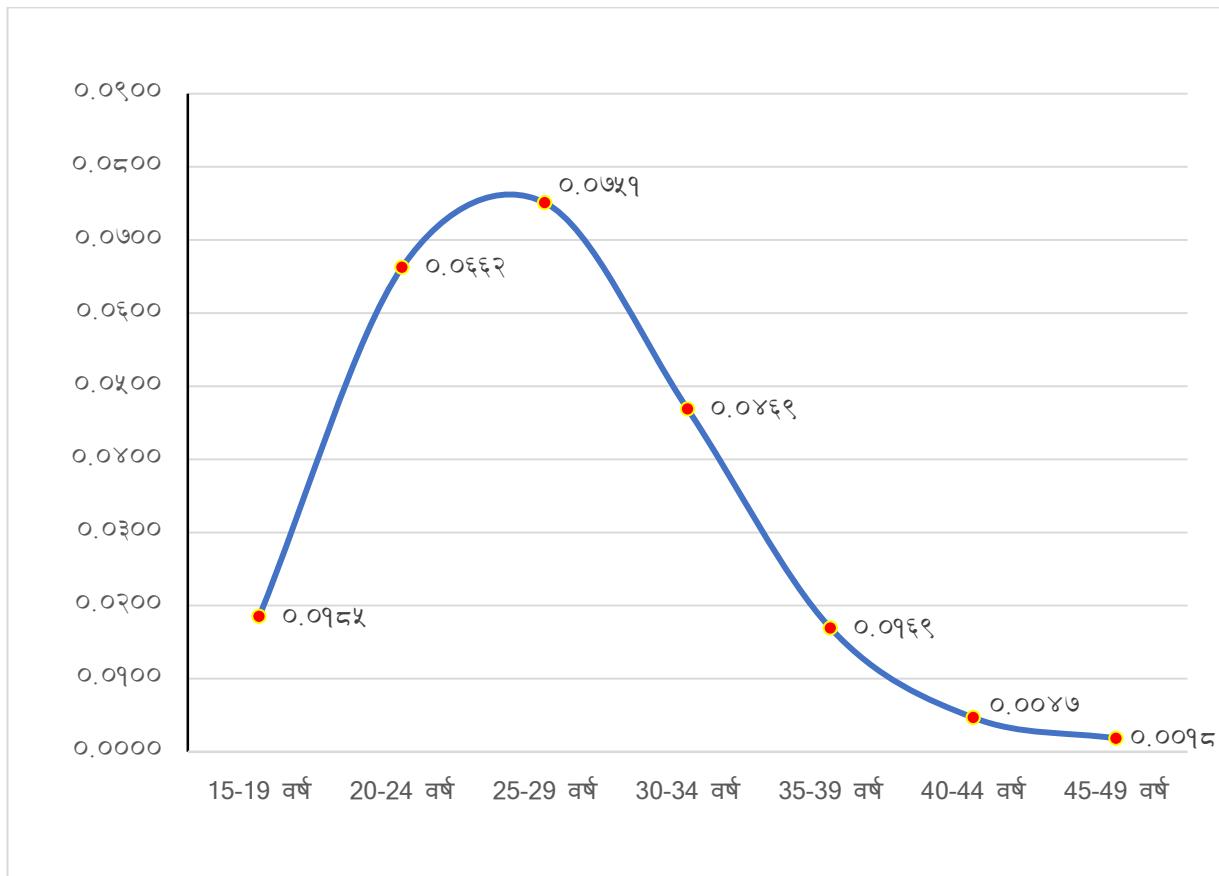
यस रत्ननगर नगरपालिकाको उमेरगत विशिष्ट प्रजनन दरको विश्लेषण गर्दा यस नगरपालिकाको २५-२९ वर्षका महिलाको उमेरसमूह विशिष्ट प्रजनन दर (ASFR) उच्च देखिन्छ। त्यसपछि कमशः २०-२४ वर्ष र ३०-३४ वर्षका महिलाको प्रजनन दर उच्च देखिएको छ। उक्त उमेरसमूहको विशिष्ट प्रजनन दर कायम रहेको अवस्थामा उनीको जीवनकाल भरी कूल प्रजनन दर (Total Fertility Rate-TFR) गणना गर्न (प्रत्यक्ष विधिबाट सही मापन नहुने भएकोले) अप्रत्यक्ष विधिबाट गर्न पर्ने हुन्छ। यसको मापन विस्तृतरूपमा पछि गरिनेछ। उमेर विशिष्ट प्रजनन दर रेखा तालिका र चित्रमा निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५६: उमेर विशिष्ट प्रजनन दर

उमेर समूह	कुल महिला	एक पटक विवाह भएका महिलाको संख्या	एक वर्षमा जीविते जन्मेका बच्चाको संख्या	उमेर विशिष्ट प्रजनन दर [ASFR (direct)]	उमेर विशिष्ट बैवाहिक प्रजनन दर [Marital ASFR (direct)]
१५-१९ वर्ष	३८९१	४११	७२	०.०१८५	०.१७५२
२०-२४ वर्ष	४४०८	२२५०	२९२	०.०६६२	०.१२९८
२५-२९ वर्ष	४५२८	३९१३	३४०	०.०७५१	०.०८६९

उमेर समूह	कुल महिला	एक पटक विवाह भएका महिलाको संख्या	एक वर्षमा जीवितै जन्मेका बच्चाको संख्या	उमेर विशिष्ट प्रजनन दर [ASFR (direct)]	उमेर विशिष्ट बैबाहिक प्रजनन दर [Marital ASFR (direct)]
३०-३४ वर्ष	४२६७	४०६८	२००	०.०४६९	०.०४९२
३५-३९ वर्ष	३९६०	३८९३	६७	०.०१६९	०.०१७२
४०-४४ वर्ष	३४२३	३३७६	१६	०.००४७	०.००४७
४५-४९ वर्ष	२७२७	२६९१	५	०.००१८	०.००१९

रेखाचित्र ३५: उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको प्रवृत्ति

खण्ड ७: आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणनामा आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रश्नहरु १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको उमेरका सबै व्यक्तिहरूलाई सोधिएको थियो । आर्थिक काम भन्नाले वस्तु उत्पादन हुने सबै कार्यहरु र सेवाको हकमा आमदानी हुने सेवालाई समेटिएको छ । घरधन्दा, पारिवारिक हेरचाह जस्ता क्षितिपय कार्यहरु चलनचलितमा काम भनेतापनि आर्थिक कामभित्र राखिएको छैन ।

आर्थिक काम गरेको अवधि

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका ७६,७४२ जना व्यक्तिहरु मध्ये ४४,००४ जनाले गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा कुनै न कुनै आर्थिक काम गरेको देखिन्छ जसमध्ये ४०.४ % ले ६ महिना वा सोभन्दा बढी समय काम गरेको, १७.० % ले ६ महिनाभन्दा कम समय काम गरेको र ४२.७ % ले कुनै पनि काम नगरेको देखिन्छ । १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका ६ महिना वा सोभन्दा बढी समय काम गरेका पुरुषहरु ५२.२ % र महिलाहरु २९.६ % रहेका छन् ।

तलिका ५७: आर्थिक काम गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्याको वितरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)

क्षेत्र	संख्या / %	जम्मा	६ महिना वा सोभन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिना भन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
जम्मा	संख्या	७६,७४२	३०,९६६	६१६६	६८७२	३२७३८
	%	१००.०	४०.४	८.०	९.०	४२.७
पुरुष	संख्या	३६,३९१	१९,०११	२१८४	२४४६	१२७५०
	%	१००.०	५२.२	६.०	६.७	३५.०
महिला	संख्या	४०,३५१	११,९५५	३९८२	४४२६	१९९८८
	%	१००.०	२९.६	९.९	११.०	४९.५

आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

सन्दर्भ अवधिमा जुनसुकै आर्थिक काम जतिसुकै अवधिको लागि गरेका वा कुनै पनि आर्थिक कामको खोजी गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरु आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्या अन्तर्गत पर्दछन् । यसैगरी सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका र आर्थिक काम नखोजेका व्यक्तिहरु आर्थिकरूपले निष्क्रिय जनसंख्या अन्तर्गत पर्दछन् । यस मापदण्ड अनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका ७६,७४२ जना व्यक्तिहरु मध्ये पुरुष ३६,३९१ जना (४७.४ %) र महिला ४०,३५१ जना (५२.६ %) रहेका छन् । १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका पुरुषहरु मध्ये २५,०६२ जना (६८.९ %) आर्थिक रूपले सक्रिय र ११,२७६ जना (३१.० %) आर्थिकरूपले निष्क्रिय देखिन्छन् । आर्थिकरूपले सक्रिय वा निष्क्रिय अवस्था नखुलेका पुरुषहरूको संख्या ५३ जना रहेका छन् । १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका महिलाहरु मध्ये २१,८९९ जना (५४.३ %) आर्थिक रूपले सक्रिय र १८,३९५ जना (४५.६ %) आर्थिकरूपले निष्क्रिय देखिन्छन् । आर्थिकरूपले सक्रिय वा निष्क्रिय अवस्था नखुलेका महिलाहरूको संख्या ५७ जना रहेका छन् ।

अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्या: सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम गरेको वा आर्थिक काम खोजेको समयको जोड ६ महिना वा सोभन्दा बढी भएका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्या मानिएको छ । त्यसैगरी आर्थिक काम गरेको

र आर्थिक काम खोजेको महिनाको जोड ६ महिना भन्दा कम भएमा त्यस्ता व्यक्तिलाई अक्सर आर्थिकरूपले निष्क्रिय जनसंख्या मानिन्छ।

सन्दर्भ अवधिमा कम्तीमा ६ महिना काम गरेका वा पूर्ण समय काम खोजेका सबै व्यक्तिहरू स्वतः अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्यामा पर्दछन्। यसैगरी ६ महिना भन्दा कम समय काम गरेको र आर्थिक काम नखोजेको व्यक्तिहरू स्वतः अक्सर आर्थिकरूपले निष्क्रिय जनसंख्यामा पर्दछन्। ३ देखि ५ महिना काम गरी आशिक रूपमा काम खोजेका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय अन्तर्गत र ३ महिनाभन्दा कम काम गरी आशिक रूपमा काम खोजेका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिकरूपले निष्क्रिय मानेर वर्गीकरण गरिएको छ। यस मापदण्ड अनुसार हेर्दा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका ७६,७४२ जना व्यक्तिहरू मध्ये ३४,३६९ जना (४४.८ %) अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय र १२,५९२ जना (१६.४ %) अक्सर आर्थिकरूपले निष्क्रिय र २९,६७१ जना (३८.७ %) आर्थिकरूपले पूर्ण निष्क्रिय देखिन्छन्।

अक्सर रोजगार जनसंख्या: अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्यालाई अक्सर रोजगार र अक्सर बेरोजगार गरी दुई समूहमा विभाजन गर्न सकिन्छ। सन्दर्भ अवधिमा काम गरेको समय काम नगरेको समयभन्दा बढी भएमा अक्सर रोजगार र काम गरेको समय काम नगरेको भन्दा कम भएमा अक्सर बेरोजगार मानिन्छ। आर्थिकरूपले सक्रिय ३४,३६९ जना मध्ये ९१.४ % रोजगार र ८.६ % बेरोजगार रहेका छन्। आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्या मध्ये ९२.७ % पुरुष र ८९.४ % महिला रोजगारीमा रहेका देखिन्छन्।

तालिका ५८ : आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता अनुसारको जनसंख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

संख्या/ %	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या			आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता														
				आर्थिकरूपले सक्रिय						आर्थिकरूपले निष्क्रिय						आर्थिक क्रियाकलाप नखुलेको		
	अक्सर सक्रिय			अक्सर बेरोजगार			अक्सर रोजगार			अक्सर बेरोजगार			अक्सर निष्क्रिय					
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
संख्या	७६७४२	३६३९१	४०३५१	३१४९२	१९२३३	१२१७९	२९५७	१५१२	१४४५	१२५९२	४३१७	८२४५	२९६७	११२७६	१८३९५	११०	५३	५७
%	१००	४७.४	५२.६	९१.४	९२.७	८९.४	८६	७.३	१०.६	२६.८	१७.२	३७.८	३८.७	३१.०	४५.६	०.१	०.१	०.१

आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

जनगणनाको नतिजा अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय पेशागत वर्गीकरण अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ। आर्थिक काम गरेका कुल जनसंख्या ४४,००४ जना मध्ये ५२.६ % पुरुष र ४७.४ % महिला रहेका छन्। आर्थिक काम गरेका जनसंख्या मध्ये पेशागत रूपमा सबैभन्दा बढी कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू ३०.४ % रहेका छन्। यसपछि क्रमशः सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू २७.३ %, व्यवस्थापकहरू ११.६ %, शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू ८.६ %, सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू ८.० % रहेका छन्।

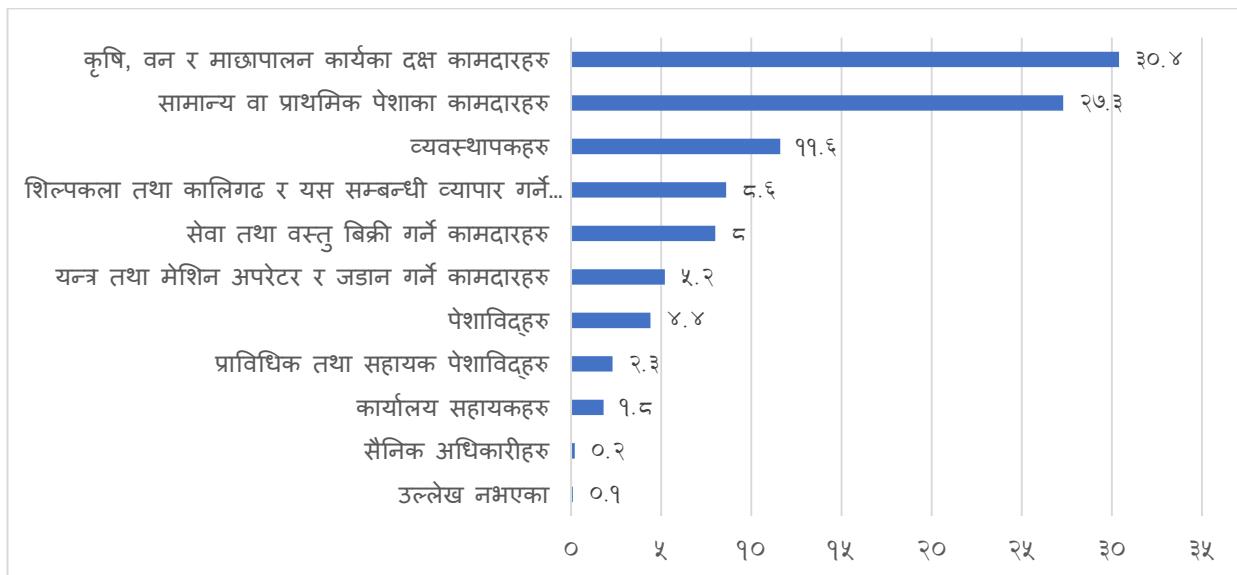
दश वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका कुनै न कुनै रूपले आर्थिक काम गरेका कुल पुरुष संख्या २३,६४१ मध्ये कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू २४.८ %, सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू २०.१ %, व्यवस्थापकहरू १४.४ %, शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू १२.८ %, सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू ९.० % रहेका छन्।

दश वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका कुनै न कुनै रूपले आर्थिक काम गरेका कुल महिला संख्या २०,३६३ मध्ये कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू ३७.० %, सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू ३५.८ %, व्यवस्थापकहरू ८.३ %, सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू ६.८ %, पेशाविद् ४.२ % रहेका छन्। पेशाअनुसार हेर्दा कुल ३९.४ %मा कृषिमा र ६०.६ % गैरकृषि पेशा अङ्गोलेको देखिन्छ।

**तालिका ५९: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)**

आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
जम्मा	४४००४	१००.०	२३६४१	१००.०	२०३६३	१००.०
सैनिक अधिकारीहरु	९३	०.२	८२	०.३	११	०.१
व्यवस्थापकहरु	५१६	११.६	३४०६	१४.४	१७००	८.३
पेशाविद्हरु	१९३१	४.४	१११३	४.७	८१८	४.०
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरु	१०३२	२.३	६५१	२.८	३८१	१.९
कार्यालय सहायकहरु	७८१	१.८	३९१	१.७	३९०	१.९
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरु	३५२४	८.०	२१३२	९.०	१३९२	६.८
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरु	१३३८७	३०.४	५८५४	२४.८	७५३३	३७.०
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरु	३७६३	८.६	३०२२	१२.८	७४१	३.६
यन्त्र तथा मेशिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरु	२२९८	५.२	२१९७	९.३	१०१	०.५
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरु	१२०३४	२७.३	४७५४	२०.१	७२८०	३५.८
उल्लेख नभएका	५५	०.१	३९	०.२	१६	०.१

रेखाचित्र ३६: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण %मा

आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

जनगणनाको नतिजा अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय औद्योगिक क्षेत्र अनुसार वर्गीकरण गरी प्रस्तुत गरिएको छ। रत्ननगर नगरपालिकामा आर्थिक काममा संलग्न ४४,००४ जना मध्ये सबैभन्दा धेरै कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ३०.४ % रहेका छन्। यसपछि क्रमशः थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरूमा १८.५ %, निर्माणमा १०.९ %, औद्योगिक उत्पादनमा ६.१ %, अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरूमा ४.८ % जनसंख्या संलग्न रहेका छन्।

दश वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका आर्थिक काम गरेका कुल पुरुष जनसंख्या मध्ये कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ३२.५ %, थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल क्रियाकलापहरूमा १९.९ %, निर्माणमा १३.४ %, औद्योगिक उत्पादनमा ७.८ %, यातायात तथा भण्डारणमा ७.३ % संलग्न रहेका छन्।

दश वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका आर्थिक काम गरेका कुल महिला जनसंख्या मध्ये कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ४७.४ %, थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल क्रियाकलापहरूमा १९.९ %, निर्माणमा ८.० %, अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापमा ६.७ % संलग्न रहेका छन्।

तालिका ६०: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंघ्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा	%	परुष	%	महिला	%
जम्मा	४४००४	१००.०	२३६४१	१००.०	२०३६३	१००.०
कृषि, बन र माछापालन	१७३३५	३९.४	७६९२	३२.५	१६४३	४७.४
खानी तथा उत्खनन्	७७	०.२	६९	०.३	८	०.०
औद्योगिक उत्पादन	२७०२	६.१	१८४३	७.८	८५९	४.२
विद्युत, ग्यास, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	२१६	०.५	१८४	०.८	३२	०.२
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरणका	१३३	०.३	११०	०.५	२३	०.१
निर्माण	४८०९	१०.९	३१७५	१३.४	१६३४	८.०
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका	८१२५	१८.५	४०७४	१७.२	४०५१	१९.९
यातायात तथा भण्डारण	१७९३	४.१	१७२२	७.३	७७	०.३
आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलापहरु	१८५९	४.२	११५५	४.९	७०४	३.५
सूचना तथा सञ्चार	२०९	०.५	१७४	०.७	३५	०.२
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरु	८०५	१.८	३९७	१.७	४०८	२.०
घरजग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरु	६५	०.१	५५	०.२	१०	०.०
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरु	२६०	०.६	१९७	०.८	६३	०.३
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	३३४	०.८	२८३	१.२	५१	०.३
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरु	४७६	१.१	३७८	१.६	९८	०.५
शिक्षा	१५७९	३.६	८१७	३.५	७६२	३.७
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरु	५४५	१.२	१९९	०.८	३४६	१.७
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	२९५	०.७	२४७	१.०	४८	०.२
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरु	२१२०	४.८	७५८	३.२	१३६२	६.७
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरु	२१३	०.५	७७	०.३	१३६	०.७
बाहा संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरुका क्रियाकलापहरु	२७	०.१	१७	०.१	१०	०.०
उल्लेख नभएका	२७	०.१	१८	०.१	९	०.०

आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार अनुसारको विवरण

जनरणना अनुसार गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका यस नगरपालिकाका व्यक्तिहरू कुल ४४ हजार ४ जना रहेका छन्। जसमध्ये सबैभन्दा बढी आफै काम गर्ने ४८.३ %, अरूको काम गर्ने ३८.४ %, परिवारमा सधाउने मात्र १०.९ %, रोजगारदाता २.४ % र उल्लेख नभएको १३ जना रहेका छन्। विस्तृत विवरण तालिका नं. ६१ मा दिइएको छ।

तालिका ६१: रोजगारीको अवस्था अनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंघ्याको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

नगरपालिका	संख्या/%	जम्मा	रोजगारीको अवस्था				
			अरुको काम गर्ने	रोजगारदाता	आफै काम गर्ने	परिवारमा सधाउने मात्र	उल्लेख नभएको
जम्मा	संख्या	४४००४	१६८८२	१०६२	२१२३६	४८११	१३
	%	१००.०	३८.४	२.४	४८.३	१०.९	०.०
पुरुष	संख्या	२३६४१	१०३६२	८२१	१०६०५	१८४४	९
	%	१००.०	४३.८	३.५	४४.९	७.८	०.०
महिला	संख्या	२०३६३	६५२०	२४१	१०६३१	२९६७	४
	%	१००.०	३२.०	१.२	५२.२	१४.६	०.०

आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसार सबैभन्दा बढी गैर वित्तीय संस्थामा काम गर्ने ५१.४ %, घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने ४३.७ %, सरकारी २.८ %, वित्तीय संस्था १.८ %, नाफा नकमाउने संस्था ०.३ % रहेका छन्। आर्थिक काम गर्ने पुरुषहरू मध्ये सबैभन्दा बढी गैर वित्तीय संस्थामा काम गर्ने ५५.५ %, घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने ३९.१ %, सरकारीमा ३.२ %, वित्तीय संस्थामा १.७ %, नाफा नकमाउने संस्थामा ०.४ % रहेका छन्। यसैगरी आर्थिक काम गर्ने महिलाहरू मध्ये सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने ४९.० %, गैर वित्तीय संस्थामा काम गर्ने ४६.५ %, सरकारीमा २.२ %, वित्तीय संस्थामा २.० %, नाफा नकमाउने संस्थामा ०.२ % रहेका छन्।

**तालिका ६२: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)**

नगरपालिका	संख्या /%	जम्मा	रोजगारीको अवस्था					
			सरकारी	वित्तीय संस्था	गैरवित्तीय संस्था	नाफा नकमाउने संस्था	घरायसी क्षेत्र	उल्लेख नभएको
जम्मा	संख्या	४४००४	१२१३	८०५	२२६००	१४६	१९२२५	१५
	%	१००.०	२.८	१.८	५१.४	०.३	४३.७	०.०
पुरुष	संख्या	२३६४१	७६१	३९७	१३१३०	९७	९२४५	११
	%	१००.०	३.२	१.७	५५.५	०.४	३९.१	०.०
महिला	संख्या	२०३६३	४५२	४०८	९४७०	४९	९९८०	४
	%	१००.०	२.२	२.०	४६.५	०.२	४९.०	०.०

आर्थिक काम नगर्नुको कारण

दश वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका ४५.७७६ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै ३०.५ % ले विद्यार्थी भएका कारणले काम नगरेको देखिन्छ। त्यसपछि अन्य कारणहरूमा क्रमशः घरधन्दा २४.२ %, बृद्ध अवस्था ९.४ %, पारिवारिक हेरचाह ५.७ %, अन्यमा २५.९ %, अशक्त / बिरामी १.९ %, पेन्सन / आयस्ता १.९ % र सामाजिक कार्य / स्वयंसेवा ०.२ % रहेको छ। पुरुषको आर्थिक काम नगर्नुको मुख्य कारणमा विद्यार्थी ४१.४ %, अन्य २९.० %, बृद्ध अवस्था ९.९ % र घरधन्दा ७.८ % रहेको देखिन्छ। महिलाको आर्थिक काम नगर्नुको मुख्य कारणमा घरधन्दा ३४.२ %, अन्य कारणमा २४.० %, विद्यार्थी २३.९ बृद्ध अवस्था ९.१ %, पारिवारिक हेरचाह ६.१ % रहेको देखिन्छ।

तालिका ६३: आर्थिक काम नगर्नुको कारण अनुसार जनसंख्याको वितरण (१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)

क्षेत्र	संख्या / %	जम्मा	विद्यार्थी	घरधन्दा	पारिवारिक हेरचाह	बृद्ध अवस्था	अशक्त / बिरामी	पेन्सन / आयस्ता	सामाजिक कार्य / स्वयंसेवा	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	संख्या	४५७७६	१३१६८	११०५७	२६०४	४३९६	८५०	८६७	११३	११८७९	१३०
	%	१००.०	३०.५	२४.२	५.७	१.४	१.९	१.९	०.२	२५.९	०.३
पुरुष	संख्या	१७३८०	७९९०	१३४८	८८६	१७२९	४९९	६३०	७७	५०४२	६७
	%	१००.०	४१.४	७.८	५.९	१.९	२.४	३.६	०.४	२९.०	०.४
महिला	संख्या	२८३९६	६७७८	१७०९	१७९८	२५९५	४३९	२३७	३६	६८२९	६३
	%	१००.०	२३.९	३४.२	६.९	१.९	१.५	०.८	०.१	२४.०	०.२

१८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति

रत्ननगर नगरपालिकामा १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरू जम्मा २४,८२६ जना रहेका छन्। कुल बालबालिकाहरू मध्ये ७७ % बालबालिका आमा बाबुसँग बस्ने गरेका छन् भने १७.९ % आमासँग मात्र, ३.० % अन्य नातेदारसँग, बाबुसँग मात्र बस्ने १.३ % रहेका छन्। १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालकहरूमध्ये ७७.२ % आमा बाबु दुवैसँग बस्ने गरेका छन् भने १८.० %

आमासँग मात्र, २.६ % अन्य नातेदारसँग, बाबुसँग मात्र वस्ने १.४ % रहेका छन्। १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालिकाहरूमध्ये ७६.८ % आमा बाबु दुवैसँग वस्ने गरेका छन् भने १७.८ % आमासँग मात्र, ३.४ % अन्य नातेदारसँग, बाबुसँग मात्र वस्ने १.१ % रहेका छन्।

तालिका ६४: वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति

	जम्मा	आमा बाबु दुवैसँग	आमासँग मात्र	बाबुसँग मात्र	बाबु र सौतेनी आमा	आमा र सौतेनी बाबु	अन्य नातेदार	काम लगाउने व्यक्ति	अन्य	उल्लेख नगरेको
संख्या	२४८२६	१९१०९	४४४९	३१३	१०९	२६	७३७	१४	५९	१०
%	१००.०	७७.०	१७.९	१.३	०.४	०.१	३.०	०.१	०.२	०.०
बालक	१३३३७	१०२९०	२४०४	१९२	५२	१३	३४८	१२	२२	४
%	१००.०	७७.२	१८.०	१.४	०.४	०.१	२.६	०.१	०.२	०.०
बालिका	११४८९	८८१९	२०४५	१२१	५७	१३	३८९	२	३७	६
%	१००.०	७६.८	१७.८	१.१	०.५	०.१	३.४	०.०	०.३	०.१

पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था

रत्ननगर नगरपालिकामा ५ वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरू ७५३१ जना रहेकोमा ७२.९ % बालबालिकाको जन्म दर्ता भएको देखिन्छ। कुल छोराको संख्यामध्ये ७३.२ %को जन्म दर्ता भएको देखिन्छ भने कुल छोरीको संख्यामध्ये ७२.५ % रहेका छन्।

तालिका ६५ : पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था

५ वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका जनसंख्या	जम्मा बालबालिका	जन्मदर्ता भएका	जन्मदर्ता नभएका
जम्मा	७५३१	५४८८	२०४३
%	१००.०	७२.९	२७.१
छोराको संख्या	४०५९	२९७२	१०८७
%	१००.०	७३.२	२६.८
छोरीको संख्या	३४७२	२५१६	९५६
%	१००.०	७२.५	२७.५

खण्ड ८: कृषि सम्बन्धी विवरण

कृषि सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा राष्ट्रिय कृषि गणना सञ्चालनको लागि प्रत्येक परिवारमा जग्गा जमिन तथा पशुपन्थीको विवरण सहित कृषक परिवार विवरणका आधारमा नमुना फ्रेम (Sample Frame) तयार गरिएको थियो । उक्त फ्रेमका आधारमा वडा वा गणना क्षेत्र छनोट गरी कृषि परिवारको विस्तृत विवरण संकलन गरिएको थियो । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार रत्ननगर नगरपालिकामा २२,४०३ घरपरिवारमा जनसंख्या रहेको छ । राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ को नतिजा अनुसार रत्ननगर नगरपालिकाको कुल २२,४०३ घरपरिवार मध्ये जम्मा १०,९०३ कृषक परिवार रहेको देखिन्छ जुन कुल परिवारको ४८.६७ % हुन आउँछ । रत्ननगर नगरपालिकामा रहेका १०,९०३ कृषक परिवारले जम्मा १८,९०५ वटा कित्ता जग्गामा ३,६६२.८ हेक्टर जमिनमा कृषि चलन गरेको देखिन्छ । यस हिसावले औषतमा एउटा कृषक परिवारले १.७ कित्ता जग्गामा खेती गरेको देखिन्छ भने औषतमा एक कृषक परिवारसँग ०.३४ हेक्टर कृषि जमिन रहेको देखिन्छ । रत्ननगर नगरपालिकामा खेती गरिएको कुल ३,६६२.८ हेक्टर जमिन मध्ये २,९८४.८ हेक्टर जमिनमा सिंचाई सुविधा पुगेको देखिन्छ । यस हिसावले कुल कृषि योग्य जग्गाको ८१.४९ % भुभागमा मात्र सिंचाई सुविधा पुगेको देखिन्छ ।

तालिका ६६: कृषक संख्या, चलन गरेको जग्गाको क्षेत्रफल, कित्ता संख्या र सिंचित क्षेत्रफल

क्षेत्र	संख्या / क्षेत्रफल (हेक्टर)
कृषक परिवारको जम्मा संख्या	१०,९०३
कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	३,६६२.८
जम्मा कित्ता संख्या	१८,९०५
औषत कित्ता संख्या	१.७
सिंचित क्षेत्रफल (हेक्टर)	२,९८४.८

जग्गाको उपभोग

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा जग्गाको उपभोग सम्बन्धी विवरण हेर्दा कृषक परिवारले आफ्नो स्वामित्वको जग्गामा मात्र कृषि चलन गर्ने परिवार संख्या ७,४७७ (७३.३ %) रहेको देखिन्छ जसले २,०४४.७ हेक्टर (६१.३ %) जग्गामा कृषि चलन गरेको पाईन्छ । त्यस्तै अरुको स्वामित्वको जग्गा मात्रै कुनै शर्तनामामा लिई खेतीपाती गर्ने कृषक परिवारको संख्या ४९७ (६.२ %) रहेको देखिन्छ जसले १९९.२ हेक्टर (८.९ %) जग्गामा खेतीपाती गरेको देखिन्छ । अन्य प्रकारको उपभोग अन्तरगतको जग्गामा खेती गर्ने कृषक परिवार १८ (०.२ %) रहेको र यस्तो जग्गाको क्षेत्रफल ०.६ हेक्टर रहेको देखिन्छ । त्यस्तै एक भन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व भएको जग्गा कमाउने कृषक परिवार संख्या २,९९१ (२६.७ %) रहेको र यस्तो जग्गाको क्षेत्रफल १,४९८.३ हेक्टर (३८.७ %) रहेको छ ।

तालिका ६७: कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको उपभोग

कृषक परिवारको किमिस	परिवार संख्या	%	क्षेत्रफल (हेक्टर)	%
जम्मा	१०,९०३	१००	३,६६२.८	१००
एक प्रकारको स्वामित्व भएको जग्गा कमाउने	७,४७७	७३.३	२,०४४.७	६१.३
परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने	४९७	६.२	१९९.२	६.२
अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने	१८	०.२	०.६	०.०
अन्य प्रकारको उपभोग अन्तरगत	२,९९१	२६.७	१,४९८.३	३८.७

जग्गाको उपयोग

कृषि चलनले के कस्ता बाली कर्ति क्षेत्रफलमा लगाएको छ भन्ने विश्लेषण गर्दा राष्ट्रिय कृषि गणनाको नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा खेतीयोग्य जग्गामा कृषि चलन गर्ने परिवार संख्या १०,६९७ छ भने खेतीयोग्य जमिनको कुल क्षेत्रफल ३,०९५.६ हेक्टर रहेको छ जुन ८२.३ % हो । यस प्रकार २०७ कृषक परिवारले खेतीयोग्य नभएको जमिनमा खेतीपाती गरिरहेको पाईन्छ जुन जग्गाको क्षेत्रफल ६४७.१५ हेक्टर हुन आउँछ ।

खेतीयोग्य जग्गामा खेतीपाती गरिरहेका १०,६९७ परिवार मध्ये सबै परिवारले २,९२२.० हेक्टर (७९.८ %) जग्गामा अस्थायी बाली लगाएको पाईन्छ । त्यस्तै अन्य खेतीयोग्य जग्गामा बाली लगाउने कृषक परिवारको संख्या ४३२ वटा र यस्तो जग्गाको क्षेत्रफल ९३.७ हेक्टर (२.६ %) रहेको छ । यसैगरी ६८१ कृषक परिवारले २४९.८ हेक्टर जमिन (६.८ %) मा स्थायी बाली लगाएको पाईन्छ । त्यस्तै स्थायी चौरचरन, निजी बनबनलो, पोखरी तथा अन्य जग्गा क्षेत्रफल ३९७.४ हेक्टर रहेको पाईन्छ ।

तालिका ६८ : कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको उपयोग

कृषक परिवारको किसिम	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	क्षेत्रफल (%)
जम्मा	१०,९०३	३,६६२.८	१००
जम्मा खेतीयोग्य जग्गा	१०,६९७	३,०९५.६	८२.३
अस्थायी बाली लागेको जग्गा	१०,६९७	२,९२२.०	७९.८
अन्य खेतीयोग्य जग्गा	४३२	९३.७	२.६
स्थायी बाली लागेको जग्गा	६८१	२४९.८	६.८
स्थायी चौरचरन, निजी बनबनलो, पोखरी तथा अन्य जग्गा	१०,९०३	३९७.४	१०.८

पशुपन्थीको विवरण

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ को नतिजा अनुसार पशुचौपाया पाल्ने कृषक परिवार र पशुचौपायाको संख्या हेर्दा यस रत्ननगर नगरपालिकाका कुल १०,९०३ कृषक परिवारहरु मध्ये जम्मा ७,२२८ कृषक परिवार (६६.३ %)ले पशुचौपाया पालन गरेको देखिन्छ । ती मध्ये ३,५४३ कृषक परिवारले ७,९८२ वटा गाई/गोरु पालेको, २,३२७ कृषक परिवारले ४,८२९ वटा राँगा/भैसी पालेको, ४,८७८ कृषक परिवारले २५,३४८ वटा बाखा/च्याङ्गा पालेको, ९२ कृषक परिवारले ५७१ वटा भेंडा/भेंडी पालेको, १२९ कृषक परिवारले १,६५७ वटा सुँगर/बंगुर पालेको देखिन्छ । त्यस्तै गरी अन्य पशुचौपाया पाल्ने कृषक परिवारको संख्या ९२ र अन्य पशुचौपायाको संख्या १२९ रहेको देखिन्छ । यसैगरी कुखुरा तथा अन्य पन्थीतर्फ हेर्दा २८५४ वटा कृषक परिवारसँग ३,८७,२५५ वटा कुखुरा र १३९२ वटा कृषक परिवारले १८,८५७ वटा अन्य पन्थीहरु पालेको देखिन्छ ।

विवरण	संख्या	%
जम्मा कृषक परिवार	१०९०३	१००
पशुचौपाया पाल्ने कृषक परिवार	७२२८	६६.३०

तालिका ६९ : पाल्नु चौपाया र पन्थीको संख्या र कृषक परिवार

चौपाया/पन्थीको किसिम	पाल्नु चौपाया/पन्थी पाल्ने कृषक परिवार		पाल्नु चौपाया/ पन्थीको	
	संख्या	संख्या	%	
पशु	१०९०३	३२५३४	१००	
गाई/गोरु	३५४३	७९८२	२४.५	
राँगा/भैसी	२३२७	४८२९	१४.८	
बाखा/च्याङ्गा	४८७८	२५३४८	७७.९	
भेंडा/भेंडी	९२	५७१	१.८	

चौपाया/पन्छीको किसिम	पाल्तु चौपाया/पन्छी पाल्ने कृषक परिवार	पाल्तु चौपाया/ पन्छीको	
सुगुँर/बंगुर	१२९	१६५७	५.१
अन्य पशु	९२	१२९	०.४
पन्छी		४०६११२	१००
कुखुरा	२८५४	३८७२५५	९५.४
अन्य पन्छी	१३९२	१८८५७	४.६

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: नगरपालिका र वडाको उमेर समूह अनुसार जनसंख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
रत्ननगर नगरपालिका						
जम्मा	८९०५	१००.००%	४३५३१	१००.००%	४६३७४	१००.००%
००-०४ वर्ष	६१५१	६.८०%	३३१९	७.६०%	२८३२	६.९०%
०० वर्ष	९९५	१.११%	५५०	१.२६%	४४५	०.९६%
१-२ वर्ष	२५५८	२.८५%	१३७७	३.१६%	११८१	२.५५%
३-४ वर्ष	२५९८	२.८९%	१३९२	३.२०%	१२०६	२.६०%
०५-०९ वर्ष	७०१२	७.८०%	३८२१	८.८०%	३१९१	६.९०%
१०-१४ वर्ष	७१००	७.९०%	३७८३	८.७०%	३३१७	७.२०%
१५-१९ वर्ष	८०७५	९.००%	४१८४	९.६०%	३८९१	८.४०%
२०-२४ वर्ष	८३३०	९.३०%	३९२२	९.००%	४४०८	९.५०%
२५-२९ वर्ष	७९९६	८.९०%	३४६८	८.००%	४५२८	९.८०%
३०-३४ वर्ष	७३६३	८.२०%	३०९६	७.९०%	४२६७	९.२०%
३५-३९ वर्ष	७०७६	७.९०%	३११६	७.२०%	३१६०	८.५०%
४०-४४ वर्ष	६४४०	७.२०%	३०१७	६.९०%	३४२३	७.४०%
४५-४९ वर्ष	५१६२	५.७०%	२४३५	५.६०%	२७२७	५.९०%
५०-५४ वर्ष	५३३९	५.९०%	२६१२	६.००%	२७२७	५.९०%
५५-५९ वर्ष	३७१५	४.१०%	१८६४	४.३०%	१८५१	४.००%
६०-६४ वर्ष	३२७३	३.६०%	१५८१	३.६०%	१६९२	३.६०%
६५-६९ वर्ष	२४७२	२.७०%	१२१४	२.८०%	१२५८	२.७०%
७०-७४ वर्ष	१७८४	२.००%	८३५	१.९०%	९४९	२.००%
७५-७९ वर्ष	१३६८	१.५०%	६६२	१.५०%	७०६	१.५०%
८०-८४ वर्ष	६५१	०.७०%	३२३	०.७०%	३२८	०.७०%
८५-८९ वर्ष	३६१	०.४०%	१८१	०.४०%	१८०	०.४०%
९०-९४ वर्ष	१६७	०.२०%	६५	०.१०%	१०२	०.२०%
९५+ वर्ष	७०	०.१०%	३३	०.१०%	३७	०.१०%
वार्ड नं.१						
जम्मा	५६३५	१००.००%	२७४६	१००.००%	२८८९	१००.००%
००-०४ वर्ष	४१३	७.३०%	२१८	७.९०%	१९५	६.७०%
०० वर्ष	६५	१.१५%	३७	१.३५%	२८	०.९७%
१-२ वर्ष	१७७	३.१४%	८१	२.९५%	९६	३.३२%
३-४ वर्ष	१७१	३.०३%	१००	३.६४%	७१	२.४६%
०५-०९ वर्ष	४५८	८.१०%	२५९	९.४०%	१९९	६.९०%
१०-१४ वर्ष	४२१	७.५०%	२२२	८.१०%	१९९	६.९०%
१५-१९ वर्ष	४५१	८.००%	२३४	८.५०%	२९७	७.५०%
२०-२४ वर्ष	५२७	९.४०%	२६९	९.८०%	२५८	८.९०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
२५-२९ वर्ष	५१३	९.१०%	२०४	७.४०%	३०९	१०.७०%
३०-३४ वर्ष	४९८	८.८०%	२२६	८.२०%	२७२	९.४०%
३५-३९ वर्ष	४१०	७.३०%	२०७	७.५०%	२०३	७.००%
४०-४४ वर्ष	४३४	७.७०%	१९१	७.००%	२४३	८.४०%
४५-४९ वर्ष	३३४	५.९०%	१५५	५.६०%	१७९	६.२०%
५०-५४ वर्ष	३०६	५.४०%	१४४	५.२०%	१६२	५.६०%
५५-५९ वर्ष	२३५	४.२०%	११५	४.२०%	१२०	४.२०%
६०-६४ वर्ष	१९८	३.५०%	९२	३.४०%	१०६	३.७०%
६५-६९ वर्ष	१५२	२.७०%	७७	२.८०%	७५	२.६०%
७०-७४ वर्ष	१२१	२.१०%	५५	२.००%	६६	२.३०%
७५-७९ वर्ष	८६	१.५०%	४१	१.५०%	४५	१.६०%
८०-८४ वर्ष	४१	०.७०%	१८	०.७०%	२३	०.८०%
८५-८९ वर्ष	२७	०.५०%	१४	०.५०%	१३	०.४०%
९०-९४ वर्ष	६	०.१०%	४	०.१०%	२	०.१०%
९५+ वर्ष	४	०.१०%	१	०.००%	३	०.१०%
वार्ड नं. २						
जम्मा	५३३०	१००.००%	२६४७	१००.००%	२६८३	१००.००%
००-०४ वर्ष	३५२	६.६०%	१९१	७.२०%	१६१	६.००%
०० वर्ष	३२	०.६%	१९	०.७%	१३	०.५%
१-२ वर्ष	१७२	३.२%	९३	३.५%	७९	२.९%
३-४ वर्ष	१४८	२.८%	७९	३.०%	६९	२.६%
०५-०९ वर्ष	३९७	७.४०%	२१७	८.२०%	१८०	६.७०%
१०-१४ वर्ष	४२१	७.९०%	२२४	८.५०%	१९७	७.३०%
१५-१९ वर्ष	५२०	९.८०%	२८५	१०.८०%	२३५	८.८०%
२०-२४ वर्ष	५१०	९.६०%	२५४	९.६०%	२५६	९.५०%
२५-२९ वर्ष	४३७	८.२०%	१९९	७.५०%	२३८	८.९०%
३०-३४ वर्ष	४६९	८.८०%	२०९	७.९०%	२६०	९.७०%
३५-३९ वर्ष	४२८	८.००%	१७६	६.६०%	२५२	९.४०%
४०-४४ वर्ष	४०५	७.६०%	२०२	७.६०%	२०३	७.६०%
४५-४९ वर्ष	३२९	६.२०%	१६०	६.००%	१६९	६.३०%
५०-५४ वर्ष	३०४	५.७०%	१६१	६.१०%	१४३	५.३०%
५५-५९ वर्ष	२१५	४.००%	११५	४.३०%	१००	३.७०%
६०-६४ वर्ष	१७९	३.४०%	९३	३.५०%	८६	३.२०%
६५-६९ वर्ष	१२८	२.४०%	५१	१.९०%	७७	२.९०%
७०-७४ वर्ष	९५	१.८०%	४५	१.७०%	५०	१.९०%
७५-७९ वर्ष	६२	१.२०%	३६	१.४०%	२६	१.००%
८०-८४ वर्ष	४१	०.८०%	१६	०.६०%	२५	०.९०%
८५-८९ वर्ष	२५	०.५०%	१०	०.४०%	१५	०.६०%
९०-९४ वर्ष	८	०.२०%	२	०.१०%	६	०.२०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
१५+ वर्ष	५	०.१०%	१	०.००%	४	०.१०%
वार्ड नं. ३						
जम्मा	५०३९	१००.००%	२४५९	१००.००%	२५८०	१००.००%
००-०४ वर्ष	३४१	६.८०%	१८९	७.७०%	१५२	५.९०%
०० वर्ष	५०	१.०%	२८	१.१%	२२	०.९%
१-२ वर्ष	१५०	३.०%	९१	३.७%	५९	२.३%
३-४ वर्ष	१४१	२.८%	७०	२.८%	७१	२.८%
०५-०९ वर्ष	३५५	७.००%	२०३	८.३०%	१५२	५.९०%
१०-१४ वर्ष	३६२	७.२०%	१९२	७.८०%	१७०	६.६०%
१५-१९ वर्ष	३८९	७.७०%	२०२	८.२०%	१८७	७.२०%
२०-२४ वर्ष	४५८	९.१०%	१९६	८.००%	२६२	९.००%
२५-२९ वर्ष	४७९	९.५०%	२२३	९.१०%	२५६	९.१०%
३०-३४ वर्ष	३७६	७.५०%	१६०	६.५०%	२१६	८.४०%
३५-३९ वर्ष	३९७	७.९०%	१७३	७.००%	२२४	८.७०%
४०-४४ वर्ष	३९३	७.८०%	१९०	७.७०%	२०३	७.९०%
४५-४९ वर्ष	३०७	६.९०%	१४७	६.००%	१६०	६.२०%
५०-५४ वर्ष	३२६	६.५०%	१५७	६.४०%	१६९	६.६०%
५५-५९ वर्ष	२४५	४.९०%	१२०	४.९०%	१२५	४.८०%
६०-६४ वर्ष	२०२	४.००%	९५	३.९०%	१०७	४.१०%
६५-६९ वर्ष	१५५	३.१०%	७६	३.१०%	७९	३.१०%
७०-७४ वर्ष	९२	१.८०%	५३	२.२०%	३९	१.५०%
७५-७९ वर्ष	८७	१.७०%	४०	१.६०%	४७	१.८०%
८०-८४ वर्ष	४५	०.९०%	२५	१.००%	२०	०.८०%
८५-८९ वर्ष	१६	०.३०%	१०	०.४०%	६	०.२०%
९०-९४ वर्ष	९	०.२०%	४	०.२०%	५	०.२०%
९५+ वर्ष	५	०.१०%	४	०.२०%	१	०.००%
वार्ड नं. ४						
जम्मा	४४८४	१००.००%	२२१३	१००.००%	२२७१	१००.००%
००-०४ वर्ष	३०२	६.७०%	१५०	६.८०%	१५२	६.७०%
०० वर्ष	५४	१.२%	२४	१.१%	३०	१.३%
१-२ वर्ष	१२२	२.७%	५८	२.६%	६४	२.८%
३-४ वर्ष	१२६	२.८%	६८	३.१%	५८	२.६%
०५-०९ वर्ष	३५१	७.८०%	१९४	८.८०%	१५७	६.९०%
१०-१४ वर्ष	३४८	७.८०%	१९९	९.००%	१४९	६.६०%
१५-१९ वर्ष	३९४	८.८०%	२०५	९.३०%	१८९	८.३०%
२०-२४ वर्ष	४३९	९.८०%	२०५	९.३०%	२३४	१०.३०%
२५-२९ वर्ष	४५०	१०.००%	२१०	९.५०%	२४०	१०.६०%
३०-३४ वर्ष	३७६	८.४०%	१७३	७.८०%	२०३	८.९०%
३५-३९ वर्ष	३२५	७.२०%	१३६	६.९०%	१८९	८.३०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
४०-४४ वर्ष	३२५	७.२०%	१५९	७.२०%	१६६	७.३०%
४५-४९ वर्ष	२६२	५.८०%	१२८	५.८०%	१३४	५.९०%
५०-५४ वर्ष	२८५	६.४०%	१४१	६.४०%	१४४	६.३०%
५५-५९ वर्ष	१७६	३.९०%	८२	३.७०%	९४	४.१०%
६०-६४ वर्ष	१५०	३.३०%	७१	३.२०%	७९	३.५०%
६५-६९ वर्ष	११२	२.५०%	६०	२.७०%	५२	२.३०%
७०-७४ वर्ष	९५	२.१०%	४८	२.२०%	४७	२.१०%
७५-७९ वर्ष	५४	१.२०%	२९	१.३०%	२५	१.१०%
८०-८४ वर्ष	१९	०.४०%	१३	०.६०%	६	०.३०%
८५-८९ वर्ष	१०	०.२०%	३	०.१०%	७	०.३०%
९०-९४ वर्ष	७	०.२०%	३	०.१०%	४	०.२०%
९५+ वर्ष	४	०.१०%	४	०.२०%	०	०.००%
वार्ड नं. ५						
जम्मा	४००८	१००.००%	१९२२	१००.००%	२०८६	१००.००%
००-०४ वर्ष	२२६	५.६०%	१२४	६.५०%	१०२	४.९०%
०० वर्ष	४७	१.२%	२९	१.५%	१८	०.९%
१-२ वर्ष	९८	२.४%	५२	२.७%	४६	२.२%
३-४ वर्ष	८१	२.०%	४३	२.२%	३८	१.८%
०५-०९ वर्ष	३०८	७.७०%	१६२	८.४०%	१४६	७.००%
१०-१४ वर्ष	२९४	७.३०%	१४४	७.५०%	१५०	७.२०%
१५-१९ वर्ष	२९२	७.३०%	१५७	८.२०%	१३५	६.५०%
२०-२४ वर्ष	३९२	९.८०%	१८८	९.८०%	२०४	९.८०%
२५-२९ वर्ष	३८८	९.७०%	१७०	८.८०%	२१८	९०.५०%
३०-३४ वर्ष	३७३	९.३०%	१५५	८.९०%	२१८	९०.५०%
३५-३९ वर्ष	३९८	७.९०%	१६१	८.४०%	१५७	७.५०%
४०-४४ वर्ष	२४२	६.००%	९९	५.२०%	१४३	६.९०%
४५-४९ वर्ष	२२४	५.६०%	९९	५.२०%	१२५	६.००%
५०-५४ वर्ष	२९०	७.२०%	१४०	७.३०%	१५०	७.२०%
५५-५९ वर्ष	१७५	४.४०%	८२	४.३०%	९३	४.५०%
६०-६४ वर्ष	१६७	४.२०%	९०	४.७०%	७७	३.७०%
६५-६९ वर्ष	१०८	२.७०%	५६	२.९०%	५२	२.५०%
७०-७४ वर्ष	७७	१.९०%	३९	२.००%	३८	१.८०%
७५-७९ वर्ष	७०	१.७०%	३४	१.८०%	३६	१.७०%
८०-८४ वर्ष	२९	०.७०%	८	०.४०%	२१	१.००%
८५-८९ वर्ष	१९	०.५०%	११	०.६०%	८	०.४०%
९०-९४ वर्ष	११	०.३०%	२	०.१०%	९	०.४०%
९५+ वर्ष	५	०.१०%	१	०.१०%	४	०.२०%
वार्ड नं. ६						
जम्मा	४०३५	१००.००%	१९९०	१००.००%	२०४५	१००.००%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
००-०४ वर्ष	२१०	५.२०%	११६	५.८०%	९४	४.६०%
०० वर्ष	२७	०.७०%	१६	०.८%	११	०.५०%
१-२ वर्ष	९६	२.४०%	५३	२.७०%	४३	२.१०%
३-४ वर्ष	८७	२.२०%	४७	२.४०%	४०	२.००%
२०-२४ वर्ष	४२६	१०.६०%	२१४	१०.८०%	२१२	१०.४०%
२५-२९ वर्ष	३३९	८.४०%	१५२	७.६०%	१८७	९.१०%
३०-३४ वर्ष	३४६	८.६०%	१४४	७.२०%	२०२	९.९०%
३५-३९ वर्ष	३५२	८.७०%	१५१	७.६०%	२०१	९.८०%
४०-४४ वर्ष	३४०	८.४०%	१६६	८.३०%	१७४	८.५०%
४५-४९ वर्ष	२६४	६.५०%	१३१	६.६०%	१३३	६.५०%
५०-५४ वर्ष	२४६	६.१०%	१३२	६.६०%	११४	५.६०%
५५-५९ वर्ष	१६७	४.१०%	८१	४.१०%	८६	४.२०%
६०-६४ वर्ष	१५२	३.८०%	७०	३.५०%	८२	४.००%
६५-६९ वर्ष	१२७	३.१०%	६५	३.३०%	६२	३.००%
७०-७४ वर्ष	६८	१.७०%	३९	२.००%	२९	१.४०%
७५-७९ वर्ष	४७	१.२०%	२२	१.१०%	२५	१.२०%
८०-८४ वर्ष	१९	०.५०%	१२	०.६०%	७	०.३०%
८५-८९ वर्ष	१०	०.२०%	८	०.४०%	२	०.१०%
९०-९४ वर्ष	२	०.००%	०	०.००%	२	०.१०%
९५+ वर्ष	२	०.००%	०	०.००%	२	०.१०%
वार्ड नं. ७						
जम्मा	३६३१	१००.००%	१७३६	१००.००%	१८९५	१००.००%
००-०४ वर्ष	२५४	७.००%	१४०	८.१०%	११४	६.००%
०० वर्ष	४२	१.२%	२६	१.५%	१६	०.८%
१-२ वर्ष	१००	२.८%	५५	३.२%	४५	२.४%
३-४ वर्ष	११२	३.१%	५९	३.४%	५३	२.८%
०५-०९ वर्ष	२६२	७.२०%	१३२	७.६०%	१३०	६.९०%
१०-१४ वर्ष	२२५	६.२०%	११२	६.५०%	११३	६.००%
१५-१९ वर्ष	३१५	८.७०%	१७०	९.८०%	१४५	७.७०%
२०-२४ वर्ष	४१४	११.४०%	१११	११.००%	२२३	११.८०%
२५-२९ वर्ष	३३०	९.९०%	१३०	७.५०%	२००	१०.६०%
३०-३४ वर्ष	३१६	८.७०%	१३५	७.८०%	१८१	९.६०%
३५-३९ वर्ष	२८८	७.९०%	१३६	७.८०%	१५२	८.००%
४०-४४ वर्ष	२४२	६.७०%	११७	६.७०%	१२५	६.६०%
४५-४९ वर्ष	२११	५.८०%	९८	५.६०%	११३	६.००%
५०-५४ वर्ष	२४५	६.७०%	११५	६.६०%	१३०	६.९०%
५५-५९ वर्ष	१३०	३.६०%	६९	४.००%	६१	३.२०%
६०-६४ वर्ष	१५४	४.२०%	७२	४.१०%	८२	४.३०%
६५-६९ वर्ष	८९	२.५०%	४०	२.३०%	४९	२.६०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
७०-७४ वर्ष	७६	२.१०%	४०	२.३०%	३६	१.९०%
७५-७९ वर्ष	४६	१.३०%	२२	१.३०%	२४	१.३०%
८०-८४ वर्ष	१७	०.५०%	९	०.५०%	८	०.४०%
८५-८९ वर्ष	९	०.२०%	३	०.२०%	६	०.३०%
९०-९४ वर्ष	७	०.२०%	५	०.३०%	२	०.१०%
९५+ वर्ष	१	०.००%	०	०.००%	१	०.१०%
वार्ड नं. ८						
जम्मा	४६८२	१००.००%	२३०३	१००.००%	२३७९	१००.००%
००-०४ वर्ष	३३५	७.२०%	१७४	७.६०%	१६१	६.८०%
०० वर्ष	५५	१.२%	२७	१.२%	२८	१.२%
१-२ वर्ष	१४५	३.१%	७८	३.४%	६७	२.८%
३-४ वर्ष	१३५	२.९%	६९	३.०%	६६	२.८%
०५-०९ वर्ष	३४९	७.५०%	१९६	८.५०%	१५३	६.४०%
१०-१४ वर्ष	३१३	६.७०%	१७५	७.६०%	१३८	५.८०%
१५-१९ वर्ष	३६५	७.८०%	१९७	८.६०%	१६८	७.९०%
२०-२४ वर्ष	४९७	१०.६०%	२४२	१०.५०%	२५५	१०.७०%
२५-२९ वर्ष	४८५	१०.४०%	२२६	९.८०%	२५९	१०.९०%
३०-३४ वर्ष	३५७	७.६०%	१५७	६.८०%	२००	८.४०%
३५-३९ वर्ष	३६३	७.८०%	१७७	७.७०%	१८६	७.८०%
४०-४४ वर्ष	३१२	६.७०%	१३५	५.९०%	१७७	७.४०%
४५-४९ वर्ष	२८५	६.१०%	१४६	६.३०%	१३९	५.८०%
५०-५४ वर्ष	२९५	६.३०%	१३८	६.००%	१५७	६.६०%
५५-५९ वर्ष	१९०	४.१०%	१०	३.१०%	१००	४.२०%
६०-६४ वर्ष	१८५	४.००%	८५	३.७०%	१००	४.२०%
६५-६९ वर्ष	१२९	२.८०%	६४	२.८०%	६५	२.७०%
७०-७४ वर्ष	९५	२.००%	४६	२.००%	४९	२.१०%
७५-७९ वर्ष	६९	१.५०%	३३	१.४०%	३६	१.५०%
८०-८४ वर्ष	३४	०.७०%	१२	०.५०%	२२	०.९०%
८५-८९ वर्ष	१७	०.४०%	९	०.४०%	८	०.३०%
९०-९४ वर्ष	६	०.१०%	०	०.००%	६	०.३०%
९५+ वर्ष	१	०.००%	१	०.००%	०	०.००%
वार्ड नं. ९						
जम्मा	५८७९	१००.००%	२८४४	१००.००%	३०३५	१००.००%
००-०४ वर्ष	४१५	७.१०%	२१२	७.५०%	२०३	६.७०%
०० वर्ष	७३	१.२%	४४	१.५%	२९	१.०%
१-२ वर्ष	१५८	२.७%	७१	२.५%	८७	२.९%
३-४ वर्ष	१८४	३.१%	९७	३.४%	८७	२.९%
०५-०९ वर्ष	४६१	७.८०%	२५०	८.८०%	२११	७.००%
१०-१४ वर्ष	४५०	७.७०%	२४७	८.७०%	२०३	६.७०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
१५-१९ वर्ष	५१२	८.७०%	२४८	८.७०%	२६४	८.७०%
२०-२४ वर्ष	५३१	९.००%	२४८	८.७०%	२८३	९.३०%
२५-२९ वर्ष	५२२	८.९०%	२२०	७.७०%	३०२	९.००%
३०-३४ वर्ष	५०८	८.६०%	२२५	७.९०%	२८३	९.३०%
३५-३९ वर्ष	४८२	८.२०%	२१८	७.७०%	२६४	८.७०%
४०-४४ वर्ष	४२८	७.३०%	२०६	७.२०%	२२२	७.३०%
४५-४९ वर्ष	३२८	५.६०%	१५९	५.६०%	१६९	५.६०%
५०-५४ वर्ष	३४१	५.८०%	१५२	५.३०%	१८९	६.२०%
५५-५९ वर्ष	२५४	४.३०%	१२७	४.५०%	१२७	४.२०%
६०-६४ वर्ष	२२७	३.९०%	१२१	४.३०%	१०६	३.५०%
६५-६९ वर्ष	१६१	२.७०%	८८	३.१०%	७३	२.४०%
७०-७४ वर्ष	१०८	१.८०%	४९	१.७०%	५९	१.९०%
७५-७९ वर्ष	७५	१.३०%	४०	१.४०%	३५	१.२०%
८०-८४ वर्ष	३६	०.६०%	१४	०.५०%	२२	०.७०%
८५-८९ वर्ष	२५	०.४०%	१४	०.५०%	११	०.४०%
९०-९४ वर्ष	९	०.२०%	५	०.२०%	४	०.१०%
९५+ वर्ष	६	०.१०%	१	०.००%	५	०.२०%
वार्ड नं. १०						
जम्मा	८२४१	१००.००%	४०३२	१००.००%	४२०९	१००.००%
००-०४ वर्ष	५२६	६.४०%	२८६	७.१०%	२४०	५.७०%
०० वर्ष	७०	०.८%	३५	०.९%	३५	०.८%
१-२ वर्ष	२४३	२.९%	१२७	३.१%	११६	२.८%
३-४ वर्ष	२१३	२.६%	१२४	३.१%	८९	२.१%
०५-०९ वर्ष	६७१	८.१०%	३५५	८.८०%	३१६	७.५०%
१०-१४ वर्ष	६६७	८.१०%	३७२	९.२०%	२९५	७.००%
१५-१९ वर्ष	७४०	९.००%	३९९	९.९०%	३४१	८.१०%
२०-२४ वर्ष	७४७	९.१०%	३८०	९.४०%	३६७	८.७०%
२५-२९ वर्ष	७२७	८.८०%	३२०	७.९०%	४०७	९.७०%
३०-३४ वर्ष	६७२	८.२०%	२६८	८.६०%	४०४	९.६०%
३५-३९ वर्ष	७०३	८.५०%	३०६	७.६०%	३९७	९.४०%
४०-४४ वर्ष	६४४	७.८०%	२९८	७.४०%	३४६	८.२०%
४५-४९ वर्ष	४७५	५.८०%	२३७	५.९०%	२३८	५.७०%
५०-५४ वर्ष	४७६	५.८०%	२३०	५.७०%	२४६	५.८०%
५५-५९ वर्ष	३१०	३.८०%	१७१	४.२०%	१३९	३.३०%
६०-६४ वर्ष	२६१	३.२०%	११५	२.९०%	१४६	३.५०%
६५-६९ वर्ष	२४५	३.००%	१०९	२.७०%	१३६	३.२०%
७०-७४ वर्ष	१५४	१.९०%	७७	१.९०%	७७	१.८०%
७५-७९ वर्ष	११३	१.४०%	५३	१.३०%	६०	१.४०%
८०-८४ वर्ष	५६	०.७०%	३१	०.८०%	२५	०.६०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
८५-८९ वर्ष	२५	०.३०%	१४	०.३०%	११	०.३०%
९०-९४ वर्ष	२०	०.२०%	५	०.१०%	१५	०.४०%
९५+ वर्ष	१	०.१०%	६	०.१०%	३	०.१०%
वार्ड नं. ११						
जम्मा	४७७९	१००.००%	२३०१	१००.००%	२४७८	१००.००%
००-०४ वर्ष	३६१	७.६०%	१८३	८.००%	१७८	७.२०%
०० वर्ष	६७	१.४%	३२	१.४%	३५	१.४%
१-२ वर्ष	१३९	२.९%	७९	३.४%	६०	२.४%
३-४ वर्ष	१५५	३.२%	७२	३.१%	८३	३.३%
०५-०९ वर्ष	४१२	८.६०%	२४१	१०.५०%	१७१	६.९०%
१०-१४ वर्ष	३७२	७.८०%	१९७	८.६०%	१७५	७.१०%
१५-१९ वर्ष	४४१	९.२०%	२२३	९.७०%	२१८	८.८०%
२०-२४ वर्ष	४६९	९.८०%	२०७	९.००%	२६२	९.६०%
२५-२९ वर्ष	४०६	८.५०%	१७५	७.६०%	२३१	९.३०%
३०-३४ वर्ष	३४२	७.२०%	१३७	६.००%	२०५	८.३०%
३५-३९ वर्ष	३५७	७.५०%	१४९	६.५०%	२०८	८.४०%
४०-४४ वर्ष	३३९	७.१०%	१५७	६.८०%	१८२	७.३०%
४५-४९ वर्ष	२६१	५.५०%	१२६	५.५०%	१३५	५.४०%
५०-५४ वर्ष	२८१	५.९०%	१४१	६.१०%	१४०	५.६०%
५५-५९ वर्ष	२०७	४.३०%	११०	४.८०%	९७	३.९०%
६०-६४ वर्ष	१६९	३.५०%	८०	३.५०%	८९	३.६०%
६५-६९ वर्ष	१३४	२.८०%	६९	३.००%	६५	२.६०%
७०-७४ वर्ष	९५	२.००%	३७	१.६०%	५८	२.३०%
७५-७९ वर्ष	७२	१.५०%	३९	१.७०%	३३	१.३०%
८०-८४ वर्ष	३४	०.७०%	१६	०.७०%	१८	०.७०%
८५-८९ वर्ष	१८	०.४०%	१०	०.४०%	८	०.३०%
९०-९४ वर्ष	१	०.२०%	४	०.२०%	५	०.२०%
९५+ वर्ष	१	०.००%	०	०.००%	१	०.१०%
वार्ड नं. १२						
जम्मा	७४३९	१००.००%	३५५९	१००.००%	३८८०	१००.००%
००-०४ वर्ष	४७२	६.३०%	२७९	७.८०%	१९३	५.००%
०० वर्ष	८९	१.२०%	५६	१.६%	३३	०.९०%
१-२ वर्ष	२००	२.७०%	१२२	३.४%	७८	२.००%
३-४ वर्ष	१८३	२.५%	१०१	२.८%	८२	२.१%
०५-०९ वर्ष	५६८	७.६०%	२९०	८.१०%	२७८	७.२०%
१०-१४ वर्ष	६४०	८.६०%	३४४	९.७०%	२९६	७.६०%
१५-१९ वर्ष	६९३	९.३०%	३५९	१०.१०%	३३४	८.६०%
२०-२४ वर्ष	६४७	८.७०%	२८९	८.१०%	३५८	९.२०%
२५-२९ वर्ष	६२७	८.४०%	२६७	७.५०%	३६०	९.३०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
३०-३४ वर्ष	५८०	७.८०%	२४४	६.९०%	३३६	८.७०%
३५-३९ वर्ष	५९७	८.००%	२४७	६.९०%	३५०	९.००%
४०-४४ वर्ष	४८०	६.५०%	२२७	६.४०%	२५३	६.५०%
४५-४९ वर्ष	४४५	६.००%	१९५	५.५०%	२५०	६.४०%
५०-५४ वर्ष	४८९	६.६०%	२४१	६.८०%	२४८	६.४०%
५५-५९ वर्ष	२९९	४.००%	१५३	४.३०%	१४६	३.८०%
६०-६४ वर्ष	२८७	३.९०%	१३१	३.७०%	१५६	४.००%
६५-६९ वर्ष	२९३	२.९०%	१०२	२.९०%	१११	२.९०%
७०-७४ वर्ष	१५१	२.००%	६५	१.८०%	८६	२.२०%
७५-७९ वर्ष	१३४	१.८०%	६५	१.८०%	६९	१.८०%
८०-८४ वर्ष	५८	०.८०%	३७	१.००%	२१	०.५०%
८५-८९ वर्ष	३७	०.५०%	१७	०.५०%	२०	०.५०%
९०-९४ वर्ष	१४	०.२०%	२	०.१०%	१२	०.३०%
९५+ वर्ष	८	०.१०%	५	०.१०%	३	०.१०%
वार्क नं. १३						
जम्मा	८७४९	१००.००%	४२२७	१००.००%	४५२२	१००.००%
००-०४ वर्ष	६४७	७.४०%	३३८	८.००%	३०९	६.८०%
०० वर्ष	९७	१.१%	५४	१.३%	४३	१.०%
१-२ वर्ष	२५२	२.९%	१३४	३.२%	११८	२.६%
३-४ वर्ष	२९८	३.४%	१५०	३.५%	१४८	३.३%
०५-०९ वर्ष	७४७	८.५०%	४२८	१०.१०%	३१९	७.१०%
१०-१४ वर्ष	७६९	८.८०%	३९८	९.४०%	३७१	८.२०%
१५-१९ वर्ष	८६४	९.१०%	४४४	१०.५०%	४२०	९.३०%
२०-२४ वर्ष	७५२	८.६०%	३५५	८.४०%	३९७	८.८०%
२५-२९ वर्ष	७७८	८.९०%	३२५	७.७०%	४५३	१०.००%
३०-३४ वर्ष	७०१	८.००%	२८८	८.८०%	४१३	९.१०%
३५-३९ वर्ष	६९५	७.९०%	३०४	७.२०%	३९१	८.६०%
४०-४४ वर्ष	६२६	७.२०%	२९४	७.००%	३३२	७.३०%
४५-४९ वर्ष	४८८	५.६०%	२३६	५.६०%	२५२	५.६०%
५०-५४ वर्ष	४६७	५.३०%	२२७	५.४०%	२४०	५.३०%
५५-५९ वर्ष	३२४	३.७०%	१६६	३.९०%	१५८	३.५०%
६०-६४ वर्ष	२६९	३.१०%	१३९	३.३०%	१३०	२.९०%
६५-६९ वर्ष	१८७	२.१०%	८९	२.१०%	९८	२.२०%
७०-७४ वर्ष	१६४	१.९०%	६७	१.६०%	९७	२.१०%
७५-७९ वर्ष	१४६	१.७०%	६७	१.६०%	७९	१.७०%
८०-८४ वर्ष	७२	०.८०%	३९	०.९०%	३३	०.७०%
८५-८९ वर्ष	२९	०.३०%	११	०.३०%	१८	०.४०%
९०-९४ वर्ष	२१	०.२०%	११	०.३०%	१०	०.२०%
९५+ वर्ष	३	०.००%	१	०.००%	२	०.००%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
वार्ड नं. १४						
जम्मा	६६९०	१००.००%	३१६३	१००.००%	३५२७	१००.००%
००-०४ वर्ष	४७०	७.००%	२६९	८.५०%	२०१	५.७०%
०० वर्ष	७०	१.०%	४१	१.३%	२९	०.८%
१-२ वर्ष	१८७	२.८%	१११	३.५%	७६	२.२%
३-४ वर्ष	२१३	३.२%	११७	३.७%	९६	२.७%
०५-०९ वर्ष	५२७	७.९०%	२६५	८.४०%	२६२	७.४०%
१०-१४ वर्ष	५९६	८.९०%	३१९	१०.१०%	२७७	७.९०%
१५-१९ वर्ष	६६२	९.९०%	३२६	१०.३०%	३३६	९.५०%
२०-२४ वर्ष	५७०	८.५०%	२५१	७.९०%	३१९	९.००%
२५-२९ वर्ष	५५७	८.३०%	२२९	७.२०%	३२८	९.३०%
३०-३४ वर्ष	५५५	८.३०%	२२२	७.००%	३३३	९.४०%
३५-३९ वर्ष	५३८	८.००%	२२८	७.२०%	३१०	८.८०%
४०-४४ वर्ष	४७०	७.००%	२१६	६.८०%	२५४	७.२०%
४५-४९ वर्ष	३४३	५.९०%	१५९	५.००%	१८४	५.२०%
५०-५४ वर्ष	३६१	५.४०%	१८३	५.८०%	१७८	५.००%
५५-५९ वर्ष	२८३	४.२०%	१३४	४.२०%	१४९	४.२०%
६०-६४ वर्ष	२४५	३.७०%	११९	३.८०%	१२६	३.६०%
६५-६९ वर्ष	१८५	२.८०%	९४	३.००%	९१	२.६०%
७०-७४ वर्ष	१३५	२.००%	५९	१.९०%	७६	२.२०%
७५-७९ वर्ष	९६	१.४०%	४२	१.३०%	५४	१.५०%
८०-८४ वर्ष	५०	०.७०%	२१	०.७०%	२९	०.८०%
८५-८९ वर्ष	२७	०.४०%	१९	०.६०%	८	०.२०%
९०-९४ वर्ष	१८	०.३०%	८	०.३०%	१०	०.३०%
९५+ वर्ष	२	०.००%	०	०.००%	२	०.१०%
वार्ड नं. १५						
जम्मा	६३२५	१००.००%	३०३९	१००.००%	३२८६	१००.००%
००-०४ वर्ष	४४१	७.००%	२४४	८.००%	१९७	६.००%
०० वर्ष	७८	१.२%	३७	१.२%	४१	१.२%
१-२ वर्ष	१६२	२.६%	८९	२.९%	७३	२.२%
३-४ वर्ष	२०१	३.२%	११८	३.९%	८३	२.५%
०५-०९ वर्ष	४११	७.८०%	२७८	९.१०%	२१३	६.५०%
१०-१४ वर्ष	५०८	८.००%	२६६	८.८०%	२४२	७.४०%
१५-१९ वर्ष	६०५	९.६०%	३१७	१०.४०%	२८८	८.८०%
२०-२४ वर्ष	५३९	८.५०%	२४०	७.९०%	२९९	९.१०%
२५-२९ वर्ष	५३९	८.५०%	२४१	७.९०%	२९८	९.१०%
३०-३४ वर्ष	४११	७.८०%	१८९	६.२०%	३०२	९.२०%
३५-३९ वर्ष	४७३	७.५०%	२००	६.६०%	२७३	८.३०%
४०-४४ वर्ष	४४२	७.००%	२०४	६.७०%	२३८	७.२०%

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
४५-४९ वर्ष	३७४	५.९०%	१६१	५.३०%	२१३	६.५०%
५०-५४ वर्ष	३३९	५.४०%	१८०	५.९०%	१५९	४.८०%
५५-५९ वर्ष	२६५	४.२०%	१२९	४.२०%	१३६	४.१०%
६०-६४ वर्ष	२२९	३.६०%	१०९	३.६०%	१२०	३.७०%
६५-६९ वर्ष	१९६	३.१०%	९८	३.२०%	९८	३.००%
७०-७४ वर्ष	१५१	२.४०%	६२	२.००%	८९	२.७०%
७५-७९ वर्ष	११३	१.८०%	५६	१.८०%	५७	१.७०%
८०-८४ वर्ष	६७	१.१०%	३८	१.३०%	२९	०.९०%
८५-८९ वर्ष	४३	०.७०%	२०	०.७०%	२३	०.७०%
९०-९४ वर्ष	१२	०.२०%	४	०.१०%	८	०.२०%
९५+ वर्ष	७	०.१०%	३	०.१०%	४	०.१०%
वार्ड नं. १६						
जम्मा	४९५९	१००.००%	२३५०	१००.००%	२६०९	१००.००%
००-०४ वर्ष	३८६	७.८०%	२०६	८.८०%	१८०	६.९०%
०० वर्ष	७९	१.६%	४५	१.९%	३४	१.३%
१-२ वर्ष	१५७	३.२%	८३	३.५%	७४	२.८%
३-४ वर्ष	१५०	३.०%	७८	३.३%	७२	२.८%
०५-०९ वर्ष	४०८	८.२०%	२२९	९.७०%	१७९	६.९०%
१०-१४ वर्ष	४२७	८.६०%	२१८	९.३०%	२०९	८.००%
१५-१९ वर्ष	४४८	९.००%	२०७	८.८०%	२४१	९.२०%
२०-२४ वर्ष	४१२	८.३०%	१९३	८.२०%	२१९	८.४०%
२५-२९ वर्ष	४१९	८.४०%	१७७	७.५०%	२४२	९.३०%
३०-३४ वर्ष	४०३	८.१०%	१६४	७.००%	२३९	९.२०%
३५-३९ वर्ष	३५०	७.१०%	१४७	६.३०%	२०३	७.८०%
४०-४४ वर्ष	३१८	६.४०%	१५६	६.६०%	१६२	६.२०%
४५-४९ वर्ष	२३२	४.७०%	९८	४.२०%	१३४	५.१०%
५०-५४ वर्ष	२८८	५.८०%	१३०	५.५०%	१५८	६.१०%
५५-५९ वर्ष	२४०	४.८०%	१२०	५.१०%	१२०	४.६०%
६०-६४ वर्ष	१९९	४.००%	९९	४.२०%	१००	३.८०%
६५-६९ वर्ष	१५१	३.००%	७६	३.२०%	७५	२.९०%
७०-७४ वर्ष	१०७	२.२०%	५४	२.३०%	५३	२.००%
७५-७९ वर्ष	९८	२.००%	४३	१.८०%	५५	२.१०%
८०-८४ वर्ष	३३	०.७०%	१४	०.६०%	१९	०.७०%
८५-८९ वर्ष	२४	०.५०%	८	०.३०%	१६	०.६०%
९०-९४ वर्ष	८	०.२०%	६	०.३०%	२	०.१०%
९५+ वर्ष	८	०.२०%	५	०.२०%	३	०.१०%

अनुसूची २ : परिवारमा अनुपस्थित (विदेश अक्सर बसोबास गर्ने) व्यक्ति गएको देश र गएको कारण

परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण	विदेश गएको देश													
	जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपेली देश	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	प्यासिफिक	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा														
जम्मा	८४४९	८१४	३३	३७०	३२६७	१०४५	६८७	२१२	६१७	२	३०	१३३०	२८	१४
%	१००.०	९.६	०.४	४.४	३८.७	१२.४	८.१	२.५	७.३	०.०	०.४	१५.७	०.३	०.२
तलव/ज्याला	४५२४	५०९	१७	३१५	२७४९	३४१	३०४	५५	८५	१	१६	११९	५	८
%	१००.०	११.३	०.४	७.०	६०.८	७.५	६.७	१.२	१.९	०.०	०.४	२.६	०.१	०.२
व्यापार/व्यवसाय	५२	८	०	२	१२	७	३	१	७	०	०	१०	१	१
%	१००.०	१५.४	०.०	३.८	२३.१	१३.५	५.८	१.९	१३.५	०.०	०.०	१९.२	१.९	१.९
अध्ययन/तालिम	२१९३	६९	१२	७	२७	४९.३	२७७	९०	३१४	१	६	१४९	४	४
%	१००.०	३.१	०.५	०.३	१.२	२२.५	९.९	४.१	१४.३	०.०	०.३	४३.३	०.२	०.२
ऋमको खोजी	६३०	७४	४	३८	३६८	५३	४३	१२	१५	०	१	१४	८	०
%	१००.०	११.७	०.६	६.०	५८.४	८.४	६.८	१.९	२.४	०.०	०.२	२.२	१.३	०.०
आश्रित	८९५	१३३	०	६	८९	१३३	११२	४५	१५०	०	५	२१९	२	१
%	१००.०	१४.९	०.०	०.७	९.९	१४.९	१२.५	५.०	१६.८	०.०	०.६	२४.५	०.२	०.१
अन्य	८८	१४	०	०	४	६	५	६	४२	०	१	६	४	०
%	१००.०	१५.९	०.०	०.०	४.५	६.८	५.७	६.८	४७.७	०.०	१.१	६.८	४.५	०.०
उल्लेख नभएको	६७	७	०	२	१८	१२	३	३	४	०	१	१३	४	०
%	१००.०	१०.४	०.०	३.०	२६.९	१७.९	४.५	४.५	६.०	०.०	१.५	१९.४	६.०	०.०
पुरुष														
जम्मा	६५३२	६८६	२७	३५८	२९८०	६८२	४२८	१३४	३७५	२	२२	८०४	२४	१०
%	१००.०	१०.५	०.४	५.५	४५.६	१०.४	६.६	२.१	५.७	०.०	०.३	१२.३	०.४	०.२
तलव/ज्याला	३९८८	४७६	१५	३०८	२५२७	२६१	२०५	४३	५३	१	१५	७३	५	६
%	१००.०	११.९	०.४	७.७	६३.४	६.५	५.१	१.१	१.३	०.०	०.४	१.८	०.१	०.२
व्यापार/व्यवसाय	३८	६	०	१	१०	५	२	०	५	०	०	७	१	१
%	१००.०	१५.८	०.०	२.६	२६.३	१३.२	५.३	०.०	१३.२	०.०	०.०	१८.४	२.६	२.६
अध्ययन/तालिम	१४५४	४४	८	६	१८	३२२	१४१	६३	२२२	१	५	६१८	४	२
%	१००.०	३.०	०.६	०.४	१.२	२२.१	९.७	४.३	१५.३	०.१	०.३	४२.५	०.३	०.१
ऋमको खोजी	५५४	६८	४	३६	३३७	४४	२९	९	११	०	१	८	०	०
%	१००.०	१२.३	०.७	६.५	६०.८	७.९	५.२	१.६	२.०	०.०	०.२	१.४	१.३	०.०
आश्रित	४०९	७७	०	५	६९	४४	४९	१६	५८	०	०	८८	२	१
%	१००.०	१८.८	०.०	१.२	१६.९	१०.८	१२.०	३.९	१४.२	०.०	०.०	२१.५	०.५	०.२
अन्य	४५	९	०	०	३	२	२	३	२२	०	०	८८	२	०
%	१००.०	२०.०	०.०	०.०	६.७	४.४	४.४	६.७	४८.९	०.०	०.०	४.४	४.४	०.०
उल्लेख नभएको	४४	६	०	२	१८	४	०	०	४	०	१	८	३	०
%	१००.०	१३.६	०.०	४.५	३६.४	९.१	०.०	०.०	९.१	०.०	२.३	१८.२	६.८	०.०
महिला														

परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण	विदेश गएको देश													
	जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपियन युनियन	अन्य युरोपेली देश	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	प्यासिफिक	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	१११७	१२८	६	१२	२८७	३६३	२५९	७८	२४२	०	८	५२६	४	४
%	१००.०	६.७	०.३	०.६	१५.०	१८.९	१३.५	४.१	१२.६	०.०	०.४	२७.४	०.२	०.२
तलब/ज्याला	५३३	३३	२	७	२२२	८०	९९	१२	३२	०	१	४६	०	२
%	१००.०	६.२	०.४	१.३	४१.४	१४.९	१८.५	२.२	६.०	०.०	०.२	८.६	०.०	०.४
व्यापार/व्यवसाय	१४	२	०	१	२	२	१	१	२	०	०	३	०	०
%	१००.०	१४.३	०.०	७.१	१४.३	१४.३	७.१	७.१	१४.३	०.०	०.०	२१.४	०.०	०.०
अध्ययन/तालिम	७३९	२५	४	१	९	१७	७६	२७	९२	०	१	३३१	०	२
%	१००.०	३.४	०.५	०.१	१.२	२३.१	१०.३	३.७	१२.४	०.०	०.१	४४.६	०.०	०.३
आमको खोजी	७६	६	०	२	३१	९	१४	३	४	०	०	६	१	०
%	१००.०	७.९	०.०	२.६	४०.८	११.८	१८.४	३.९	५.३	०.०	०.०	७.९	१.३	०.०
आश्रित	४८६	५६	०	१	२०	८९	६३	२९	९२	०	५	१३१	०	०
%	१००.०	११.५	०.०	०.२	४.१	१८.३	१३.०	६.०	१८.९	०.०	१.०	२७.०	०.०	०.०
अन्य	४३	५	०	०	१	४	३	३	२०	०	१	४	२	०
%	१००.०	११.६	०.०	०.०	२.३	९.३	७.०	७.०	४६.५	०.०	२.३	९.३	४.७	०.०
उल्लेख नभएको	२३	१	०	०	२	८	३	३	०	०	०	५	१	०
%	१००.०	४.३	०.०	०.०	८.७	३४.८	१३.०	१३.०	०.०	०.०	०.०	२१.७	४.३	०.०

अनुसूची ३ : आर्थिक अवस्था अनुसार परिवारको विवरण

बडा नं. र परिवारको आर्थिक अवस्था	घरपरिवार	जनसंख्या							
		जम्मा		पुरुष		महिला			
		संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%		
रत्ननगर नगरपालिका									
जम्मा	२२४०३	१००	८९९०५	१००	४३५३१	१००	४६३७४	१००	
प्रथम (First Quintile)	२९१	१.३०	११०२	१.२३	५६८	१.३०	५३४	१.१५	
द्वितीय (Second Quintile)	१११५	४.९८	४१८२	४.६५	२०७२	४.७६	२११०	४.५५	
तृतीय (Third Quintile)	३६६५	१६.३६	१३९५२	१५.५२	६८४०	१५.७१	७११२	१५.३४	
चतुर्थ (Fourth Quintile)	७०६६	३१.५४	२७१७४	३०.२३	१३००१	२९.८७	१४१७३	३०.५६	
पन्चम (Fifth Quintile)	१०२६६	४५.८२	४३४९५	४८.३८	२१०५०	४८.३६	२२४४५	४८.४०	
बडा नं. १									
जम्मा	१४२८	१००	५६३५	१००	२७४६	१००	२८८९	१००	
प्रथम (First Quintile)	११	०.७७	६७	१.१९	३२	१.१७	३५	१.२१	
द्वितीय (Second Quintile)	३४	२.३८	१५४	२.७३	८१	२.९५	७३	२.५३	
तृतीय (Third Quintile)	१५२	१०.६४	५३५	९.४९	२७१	९.८७	२६४	९.१४	
चतुर्थ (Fourth Quintile)	३८३	२६.८२	१३३३	२३.६६	६४०	२३.३१	६९३	२३.९९	
पन्चम (Fifth Quintile)	८४८	५९.३८	३५४६	६२.९३	१७२२	६२.७१	१८२४	६३.१४	
बडा नं. २									
जम्मा	१३४०	१००	५३३०	१००	२६४७	१००	२६८३	१००	
प्रथम (First Quintile)	३	०.२२	११	०.२१	५	०.१९	६	०.२२	
द्वितीय (Second Quintile)	२४	१.७९	९४	१.७६	५२	१.९६	४२	१.५७	
तृतीय (Third Quintile)	९८	७.३१	३२६	६.९२	१८३	६.९१	१४३	५.३३	
चतुर्थ (Fourth Quintile)	३६९	२७.५४	१३०९	२४.५६	६४१	२४.२२	६६८	२४.९०	
पन्चम (Fifth Quintile)	८४६	६३.९३	३५९०	६७.३५	१७६६	६६.७२	१८२४	६७.९८	
बडा नं. ३									
जम्मा	१२३६	१००	५०३९	१००	२४५९	१००	२५८०	१००	
प्रथम (First Quintile)	९	०.७३	४४	०.८७	२४	०.९८	२०	०.७८	
द्वितीय (Second Quintile)	१७	१.३८	६४	१.२७	३४	१.३८	३०	१.१६	
तृतीय (Third Quintile)	८४	६.८०	२९९	५.९३	१५४	६.२६	१४५	५.६२	
चतुर्थ (Fourth Quintile)	३०३	२४.५१	११४०	२२.६२	५५८	२२.६९	५८२	२२.५६	
पन्चम (Fifth Quintile)	८२३	६६.५९	३४९२	६९.३०	१६८९	६८.६९	१८०३	६९.८८	
बडा नं. ४									
जम्मा	११०१	१००	४४८४	१००	२२१३	१००	२२७१	१००	
प्रथम (First Quintile)	२४	२.१८	१३१	२.१२	६७	३.०३	६४	२.८२	
द्वितीय (Second Quintile)	५४	४.९०	२१८	४.८६	११३	५.११	१०५	४.६२	
तृतीय (Third Quintile)	१८१	१६.४४	७०२	१५.६६	३५०	१५.८२	३५२	१५.५०	
चतुर्थ (Fourth Quintile)	४५६	४१.४२	१८३९	४१.०१	८९७	४०.५३	९४२	४१.४८	

बडा नं. र परिवारको आर्थिक अवस्था		घरपरिवार	जनसंख्या						
			जम्मा	संख्या	पुरुष	महिला	संख्या	%	
		संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
	पन्चम (Fifth Quintile)	३८६	३५.०६	१५९४	३५.५५	७८६	३५.५२	८०८	३५.५८
बडा नं. ५									
	जम्मा	९५५	१००	४००८	१००	१९२२	१००	२०८६	१००
	प्रथम (First Quintile)	१३	१.३६	४६	१.१५	२३	१.२०	२३	१.१०
	द्वितीय (Second Quintile)	४८	५.०३	१८६	४.६४	८४	४.३७	१०२	४.८९
	तृतीय (Third Quintile)	२१७	२२.७२	८२७	२०.६३	४०४	२१.०२	४२३	२०.२८
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	४५४	४७.५४	१९१५	४७.७८	९१५	४७.६१	१०००	४७.९४
	पन्चम (Fifth Quintile)	२२३	२३.३५	९०३४	२५.८०	४९६	२५.८१	५३८	२५.७९
बडा नं. ६									
	जम्मा	९७७	१००	४०३५	१००	१९९०	१००	२०४५	१००
	प्रथम (First Quintile)	८	०.८	३०	०.७	१३	०.७	१७	०.८
	द्वितीय (Second Quintile)	३५	३.६	१२७	३.१	६९	३.५	५८	२.८
	तृतीय (Third Quintile)	११३	११.६	४१८	१०.४	१९७	११.९	२२१	१०.८
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	३११	३१.८	१२१८	३०.२	६०५	३०.४	६१३	३०.०
	पन्चम (Fifth Quintile)	५१०	५२.२	२२४२	५५.६	११०६	५५.६	११३६	५५.६
बडा नं. ७									
	जम्मा	८६३	१००	३६३१	१००	१७३६	१००	१८९५	१००
	प्रथम (First Quintile)	२४	२.७८	७८	२.१५	३८	२.१९	४०	२.११
	द्वितीय (Second Quintile)	७०	८.११	२५८	७.११	१२३	७.०९	१३५	७.१२
	तृतीय (Third Quintile)	१९७	२२.८३	७७४	२१.३२	३७१	२१.३७	४०३	२१.२७
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	३०१	३४.८८	१३२६	३६.५२	६२२	३५.८३	७०४	३७.१५
	पन्चम (Fifth Quintile)	२७१	३१.४०	११९५	३२.९१	५८२	३३.५३	६१३	३२.३५
बडा नं. ८									
	जम्मा	१११०	१००	४६८२	१००	२३०३	१००	२३७९	१००
	प्रथम (First Quintile)	११	०.९९	४२	०.९०	२२	०.९६	२०	०.८४
	द्वितीय (Second Quintile)	३७	३.३३	१४१	३.०१	८१	३.५२	६०	२.५२
	तृतीय (Third Quintile)	१४९	१३.४२	५४३	११.६०	२७५	११.९४	२६८	११.२७
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	४१९	३७.७५	१७०६	३६.४४	८१३	३५.३०	८९३	३७.५४
	पन्चम (Fifth Quintile)	४९४	४४.५०	२२५०	४८.०६	१११२	४८.२८	११३८	४७.८४
बडा नं. ९									
	जम्मा	१४५८	१००	५८७९	१००	२८४४	१००	३०३५	१००
	प्रथम (First Quintile)	६५	४.४६	२४९	४.२४	१३२	४.६४	११७	३.८६
	द्वितीय (Second Quintile)	११४	७.८२	४१८	७.११	२११	७.४२	२०७	६.८२
	तृतीय (Third Quintile)	२५२	१७.२८	९७७	१६.६२	४५६	१६.०३	५२१	१७.१७
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	४२६	२९.२२	१६४२	२७.९३	७९३	२७.८८	८४९	२७.९७

बडा नं. र परिवारको आर्थिक अवस्था		घरपरिवार	जनसंख्या						
			जम्मा	संख्या	पुरुष	महिला	संख्या	%	
		संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
	पन्चम (Fifth Quintile)	६०१	४७.२२	२५९३	४४.९१	१२५२	४४.०२	१३४१	४४.१८
बडा नं. १०									
	जम्मा	२१२८	१००	८२४१	१००	४०३२	१००	४२०९	१००
	प्रथम (First Quintile)	१०	०.४७	४६	०.५६	३०	०.७४	१६	०.३८
	द्वितीय (Second Quintile)	३७	१.७४	१८९	२.२९	१०३	२.५५	८६	२.०४
	तृतीय (Third Quintile)	१७३	८.१३	८५४	७.९४	३३८	८.३८	३१६	७.५१
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	५४७	२५.७०	१८५३	२२.४९	९२०	२२.८२	९३३	२२.१७
	पन्चम (Fifth Quintile)	१३६१	६३.९६	५४९९	६६.७३	२६४१	६५.५०	२८५८	६७.९०
बडा नं. ११									
	जम्मा	१२०५	१००	४७७९	१००	२३०१	१००	२४७८	१००
	प्रथम (First Quintile)	३०	२.४९	९६	२.०१	५२	२.२६	४४	१.७८
	द्वितीय (Second Quintile)	१३६	११.२९	४८८	१०.२१	२४४	१०.६०	२४४	१.८५
	तृतीय (Third Quintile)	३६१	२९.९६	१४३५	३०.०३	६९९	३०.३८	७३६	२९.७०
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	३२९	२७.३०	१३०२	२७.२४	६०९	२६.४७	६९३	२७.१७
	पन्चम (Fifth Quintile)	३४९	२८.९६	१४५८	३०.५१	६९७	३०.२९	७६१	३०.७१
बडा नं. १२									
	जम्मा	१९२३	१००	७४३९	१००	३५५९	१००	३८८०	१००
	प्रथम (First Quintile)	२५	१.३०	६८	०.९१	४१	१.१५	२७	०.७०
	द्वितीय (Second Quintile)	१८१	९.४१	६८४	९.९९	३३१	९.३०	३५३	९.९०
	तृतीय (Third Quintile)	५३५	२७.८२	२०८५	२८.०३	१००८	२८.३२	१०७७	२७.७६
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	५८१	३०.२१	२१८७	२९.४०	१०१४	२८.४९	११७३	३०.२३
	पन्चम (Fifth Quintile)	६०१	३१.२५	२४९५	३२.४६	११६५	३२.७३	१२५०	३२.२२
बडा नं. १३									
	जम्मा	२२२३	१००	८७४९	१००	४२२७	१००	४५२२	१००
	प्रथम (First Quintile)	१८	०.८१	६८	०.७८	२९	०.६९	३९	०.८६
	द्वितीय (Second Quintile)	१०६	४.७७	३९३	४.४९	२०१	४.७६	१९२	४.२५
	तृतीय (Third Quintile)	४०६	१८.२६	१५३८	१७.५८	७८०	१८.४५	७५८	१६.७६
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	७४७	३३.६०	२७९०	३१.८९	१३३१	३१.४९	१४५९	३२.२६
	पन्चम (Fifth Quintile)	९४६	४२.५६	३९६०	४५.२६	१८८६	४४.६२	२०७४	४५.८६
बडा नं. १४									
	जम्मा	१६८४	१००	६६९०	१००	३१६३	१००	३५२७	१००
	प्रथम (First Quintile)	१८	१.०७	५३	०.७९	२७	०.८५	२६	०.७४
	द्वितीय (Second Quintile)	७३	४.३३	२३७	३.५४	१०९	३.४५	१२८	३.६३
	तृतीय (Third Quintile)	२७५	१६.३३	१०४६	१५.६४	५०६	१६.००	५४०	१५.३१
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	४९०	२९.१०	१८७८	२८.०७	८८४	२७.९५	९९४	२८.१८

बडा नं. र परिवारको आर्थिक अवस्था		घरपरिवार		जनसंख्या					
			जम्मा	संख्या	पुरुष	महिला			
		संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%	संख्या	%
	पन्चम (Fifth Quintile)	८२८	४९.१७	३४७६	५१.९६	१६३७	५१.७५	१८३९	५२.१४
बडा नं. १५									
	जम्मा	१५५४	१००	६३२५	१००	३०३९	१००	३२८६	१००
	प्रथम (First Quintile)	१३	०.८४	३७	०.५८	२०	०.६६	१७	०.५२
	द्वितीय (Second Quintile)	५८	३.७३	१८५	२.९२	७९	२.६०	१०६	३.२३
	तृतीय (Third Quintile)	२०२	१३.००	७४९	११.८४	३५४	११.६५	३९५	१२.०२
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	५७०	३६.६८	२२५७	३५.६८	१०६७	३५.११	११९०	३६.२१
	पन्चम (Fifth Quintile)	७७१	४५.७५	३०९७	४८.९६	१५१९	४९.९८	१५७८	४८.०२
बडा नं. १६									
	जम्मा	१२१८	१००	४९५९	१००	२३५०	१००	२६०९	१००
	प्रथम (First Quintile)	९	०.७४	३६	०.७३	१३	०.५५	२३	०.८८
	द्वितीय (Second Quintile)	९१	७.४७	३४६	६.९८	१५७	६.६८	१८९	७.२४
	तृतीय (Third Quintile)	२७०	२२.१७	१०४४	२१.०५	४९४	२१.०२	५५०	२१.०८
	चतुर्थ (Fourth Quintile)	३८०	३१.२०	१४७९	२९.८२	६९२	२९.४५	७८७	३०.१६
	पन्चम (Fifth Quintile)	४६८	३८.४२	२०५४	४१.४२	९९४	४२.३०	१०६०	४०.६३

अनुसूची ४: समूहकृत देशहरूको नाम र सो अन्तर्गत राखिएका देशको नाम

१. सार्क मुलुक : अफगानस्थान, बंगलादेश, भुटान, माल्दिभ्स, पाकिस्तान, श्रीलंका
२. आसियन मुलुक : ब्रुनाई, कम्बोडिया, इन्डोनेशिया, लाओस, मलेसिया, म्यान्मार (बर्मा), फिलिपिन्स, सिंगापुर, थाइल्याण्ड, भियतनाम,
३. मध्यपूर्वका मुलुक : बहराईन, इरान, इराक, इजरायल, जोर्डन, कुवेत, किर्जिस्थान, लेबनन, लिविया, ओमन, प्यालेस्टाइन, कतार, साउदी अरेबिया, सिरिया, ताजिकिस्तान, टर्की, तुर्कमेनिस्थान, युनाइटेड अरब इमिरेट्स, उज्जेकिस्तान, यमन
४. अन्य एशियाली मुलुक: चीन, हडकड, जापान, कजाकास्तान, उत्तर कोरिया, दक्षिण कोरिया, मकाउ, मंगोलिया, ताइवान
५. युरोपियन युनियन आवद्ध मुलुक: अस्ट्रिया, वेल्जियम, बुल्गरिया, साइप्रस, चेक रिपब्लिक, डेनमार्क, स्टोनिया, फिनल्याण्ड, फ्रान्स, जर्मनी, ग्रीस, हंगेरी, आइरल्याण्ड, इटाली, लाटभिया, लिथुनिया, लक्जम्बर्ग, माल्टा, नेदरल्याण्ड, पोल्याण्ड, पोर्तुगाल, रोमानिया, स्लोभाकिया, स्लोभानिया, स्पेन, स्वीडेन,
६. अन्य युरोपेली मुलुक: यु.के. (बेलायत), अल्बानिया, एण्डोरा, अर्मेनिया, अजरबैजान, बेलारुस, बेलिज, बोस्निया हर्जगोभिना, क्रोसिया, जर्जिया, जिब्राल्टर, आइसल्याण्ड, मेसेडोनिया, मोल्डोभा, मोनाको, मन्टेनिग्रो, नर्वे, रसिया, सानमारिनो, सर्विया, स्विजरल्याण्ड, युक्रेन,
७. उत्तर अमेरिकी मुलुक: क्यानडा, यु.एस.ए. (अमेरिका), ग्रीनल्याण्ड
८. दक्षिण अमेरिकी मुलुक: एन्टिगुआ एण्ड बर्मुडा, अर्जेन्टिना, बाहामा, बोलिभिया, ब्राजिल, चिली, कोलम्बिया, कोस्टारिका, क्युवा, डोमेनिक, डोमेनिक रिपब्लिक, इक्वेडर, एल साल्भाडोर, फकल्याण्ड, ग्रेनेडा, ग्वाटेमाला, गुयना, हैटी, होन्डुरस, जैमैका, मेक्सिको, निकारागुवा, पानामा, पाराग्वे, पेरु, ट्रिनिडाड एण्ड टोबागो, उरुग्वे, भेनेजुयला
९. अफ्रिका: अल्जेरिया, अंगोला, बेनिन, बोत्स्वाना, बुर्किना फासो, बुरुण्डी, क्यामरुन, केपभर्डे, सेन्ट्रल अफ्रिकन गणतन्त्र, चाड, कंगो, डिजिबुटी, इजिष्ट, इरिट्रिया, इथियोपिया, फ्रेन्च गुयना, गाबोन, गाम्बिया, घाना, गुयना, गिनी बिसाउ, केन्या, लेसोथो, लाइबेरिया, माडागास्कार, मलावी, माली, मौरिटानिया, मौरिसस, मोरक्को, मोजाम्बिक, नामिबिया, नाइजीर, नाइजेरिया, रुवान्डा, सेनेगल, सिरालिओन, सोमालिया, दक्षिण अफ्रिका, सुडान, सुरिनाम, स्वाजिल्याण्ड, तान्जानिया, टोगो, द्युनिसिया, युगान्डा, पश्चिमी साहारा, जाम्बिया, जिम्बाब्वे
१०. प्रशान्त महासागरीय टापु मुलुक: अस्ट्रेलिया, फिजी, किरीबाटी, मार्शल आईलैण्ड, म्याक्रोनेसिया, नाउरु, न्यु केलेडोनिया, न्यूजिल्याण्ड, निउए, पलाउ, पपुवा न्यूगिनी, सामोआ, सोलोमोन आईलैण्ड, टिमोर लेट्से, टोडगा, टुभालु, भानुआतु,

समाप्त

प्रकाशकः

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

थापाथली, काठमाडौं

फोन नं.: ५३६५३२३, ५३४१८०९, ५३२८४०६, ५३४५९४६ (४७, ४८) फ्याक्स नं.: ९९७-१-५३२७७२०

इमेल : info@cbs.gov.np वेबसाइट : www.cbs.gov.np

इमेल : population@cbs.gov.np वेबसाइट : www.censusnepal.cbs.gov.np